

A decorative border surrounds the central text, composed of various colorful geometric shapes including semi-circles, quarter-circles, and rectangles in shades of yellow, blue, green, red, orange, and purple.

CONGRESS ON DRAMA FOR INCLUSIVE EDUCATION

September 24, 2021

Book of abstracts
CONGRESS ON DRAMA FOR INCLUSIVE EDUCATION

Zbornik mednarodnega kongresa
Uporaba gledaliških pristopov v inkluzivnem izobraževanju

Ljubljana, 24. september 2021

Organizatorja kongresa:

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti
Društvo ustvarjalcev Taka Tuka

Programski odbor:

Veronika Gaber Korbar
Teodora Golob
Valentina Korbar
Katarina Picelj
Jan Pirnat

Izdajatelj zbornika:

Društvo ustvarjalcev Taka Tuka
Osojna pot 3a, Ljubljana
info@takatuka.net
www.takatuka.net

Zbornik uredila:

Veronika Gaber Korbar

Oblikoval:

Rok Roudi

Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni potrditve vsebine, ki izražajo mnenja avtorjev. Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje pričujoča publikacija.

Vsebina člankov je izključno odgovornost avtorja posameznega članka in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije in organizatorjev kongresa.

Avtorji prispevkov so sami odgovorni za jezikovno pravilnost besedil.

taka
tuka

Small changes can make a big difference.

KAZALO

BOOK OF ABSTRACTS.....	5
ZBORNİK PRISPEVKOV.....	17
Z GLEDALIŠKIMI PRISTOPI DO INKLUZIJE OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI.....	18
DOMAČE BRANJE Z GLEDALIŠKIMI PRISTOPI.....	25
IZBOLJŠANJE RAZREDNE KLIME S POMOČJO METOD IN TEHNIK GLEDALIŠKE PEDAGOGIKE.....	31
NARAVOSLOVNI DAN S PRISTOPOM GLEDALIŠKE PEDAGOGIKE.....	38
GIBAM JEZIK PO ANGLEŠKO.....	45
KULTURNI DAN OBOGATEN Z GLEDALIŠKIMI PRISTOPI.....	51
OBRAVNAVA KNJIŽEVNEGA DELA PALČICA.....	58
SENČNE LUTKE – IZDELAVA IN DRAMATIZACIJA.....	65
SPREJEMANJE GLUHIH UČENCEV V OSNOVNI ŠOLI S POMOČJO METOD IN TEHNIK GLEDALIŠKE PEDAGOGIKE.....	72
UPORABA GLEDALIŠKE TEHNIKE »OBRIS OSEBE« PRI UČNEM PREDMETU SOCIALNE VEŠČINE.....	79
OSNOVE GLEDALIŠKE PEDAGOGIKE IN UČENJE Z GLEDALIŠKIMI PRISTOPI DO GLEDALIŠKE PRESTAVE.....	85

BOOK OF
ABSTRACTS

Chris Cooper
England

MOVED TO CONNECT

ABSTRACT

Drawing on the themes of his keynote of the same title this two-part workshop focused on the practical application of authentic teaching and learning through process-orientation in drama. Beginning with a still image and a pretext offered by Cooper, the first part of the workshop centred on creating a story collectively through drama. The facilitation of the process was aimed at enabling participants to be truly present, in the moment, by slowing time down right down and stretching it as far as possible within the limits of the logic of the story/situation. By doing this we can enter into a different sensuous dimension and bring about a change perception and understanding and foster new ways of seeing. It is a process designed to liberate creativity in participants by engaging us with what we do not know rather than simply using dramatic for to reconstruct what we already do know. The second part of the workshop deconstructed the experiential process of the first part and making conscious what we had learned. What had been sensed intuitively in the first part of the workshop was then reapplied consciously through developing the story further. Part two of the workshop looked at the practical application in drama of the relationship between the signifier and the signified, the use of teacher in role and the concept of the centre. The process was extended back into collective story making through tasks designed to practically explore different levels of explanation in an action, the angle of connection between the fictional context and the lives of the participants, the use of the extreme in story, and different approaches to using the same material with different age groups.

Keywords: *authentic teaching, drama, experiential process.*

Adam Jagiello-Rusilowski

Poland

YES, AND ... HOW JIMAC DRAMA TRAINING RESONATED WITH TEACHERS AND PARENTS

ABSTRACT

JIMAC project offered a series of drama workshops, consultations, supervisions, festivals to help educators make their work more inclusive for all exceptional learners. The core learning outcomes of the training included ability to design inclusive educational settings, learn a child as prevent labeling, bullying or any form of discrimination, foster self-efficacy and resilience of children at risk. Questionnaires for learners and their correspondent teachers were used before and after the training to measure the level of inclusivity and engagement in the classrooms or alternative communities of young learners. Educators were also encouraged to run e-portfolios with protocols of critical incidents. Their content was analyzed as part of JIMAC course evaluation both by internal and external experts. The theoretical concept of educational resonance (Rosa, 2020) was applied as the analytical net for meanings generated by teachers and parents. The results show how adults were touched by how children experienced “no penalty zone” as relationship-oriented learning environments designed by teachers with new drama competences. Educators report their ability to transform ineffective teaching into dialogical interactions which raise learner’s self-efficacy beliefs and uncertainty avoidance into enthusiasm for collaborative divergent problem solving. Drama appears to be an effective tool in helping both educators and parents accept the unpredictability of learner’s motivations and dynamic needs for educational support and structure. As a result of JIMAC the adults become less pressurized by mainstream educational policies and self-replicating structures and more critical of attempts to optimize education at the cost of children’s well-being and freedom. The presentation will also explore the challenges that are still ahead of inclusive education like social pressures on optimization and security (e.g. pandemic) lack of material resources and parents’ biographical factors.

Keywords: *JIMAC project, no penalty cone, inclusion, resilience.*

Zvonimir Peranić

Croatia

DRAMA FOSTERS INCLUSIVE EDUCATION – JIMAC RESEARCH

ABSTRACT

As part of the development of tool for measuring the attitudes of students and teachers towards the elements of the teaching process, as part of the JIMAC project, a preliminary measurement of students and teachers attitudes was performed. The attitudes of both students and teachers. in the teaching process that uses drama techniques are more positive. Elements that may indicate the exclusion of students by other students were also observed. Drama techniques help in all aspects of the educational process. Particularly interesting was the part of the study that measured the same attitudes from two perspectives. Student perspectives and teacher perspectives. For example, attitudes toward the ability to express students' opinions in the teaching process, attitudes toward taking students' opinions in the teaching process, or attitudes toward teachers' respect for students, or attitudes toward teacher inspiration the students. These perspectives are statistically significantly different. Teachers' perspectives are more positive.

Keywords: *JIMAC project, research, inclusive education, drama.*

Katarzyna Kozak

Poland

BIRDS' RADIO

ABSTRACT

Drama encourages free expression, allows to make linguistic or pronunciation mistakes focusing on meaning rather than on correctness. Students raise their self-efficacy in communicating and resilience in learning new vocabulary or presenting their ideas to a group.

Students play with radios, change stations, make tuning in noises and play conductors of an orchestra of radios tuned to different types of broadcast from news, music or just jamming noises. In pairs they play echoing each other, especially making birds' noises. They share with the whole group different ways of expressing emotions and telling the news that could be relevant or irrelevant to birds. Then they record their own imitations of birds' broadcasts and repeat the orchestra activity composing a kind of cacophony. At the end they play the role of radio's editors in chief to decide how much of fake news they radio can broadcast and how one can tell the fake news from the relevant ones.

Keywords: *drama, linguistic learning, communicating, resilience.*

Helena Prosen Zupančič
Slovenia

THE USE OF DRAMA ELEMENTS FOR INCLUSION OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

ABSTRACT

In education of children with special needs we often meet the expression of inclusion and the question of how to reach it. In the article, the process of teaching by including drama elements is presented. The drama elements are parts of educational drama. The process introduces different learning methods and forms, uses feelings and experience in the process of learning, and in that way, it leads to full inclusion of all children in the classroom, and elicits their best personal and educational qualities. A teacher and a special support teacher are two main characters in the process. Their full cooperation in all phases of the learning process is the most important thing for the realization of educational objectives and of the individual education plan of a child with special needs. As an example of a good praxis a presentation of an art lesson is included. The lesson was executed as teamwork and by implementing drama elements, which both had a great and positive educational impact on the classroom climate and on the realisation of the objectives.

Keywords: *drama elements, experiential learning, teamwork, special needs, inclusion.*

Helena Horvat
Slovenia

HOME READING WITH DRAMA APPROACHES

ABSTRACT

In this article I would like to describe how to upgrade students reading experience with the help of theatre pedagogics.

Most of the time students do not like to read the required home reading, because it is followed by boring handouts or grading. That is why I have been trying to carry out an interesting game for the students, in which they would enjoy and experience the book in a different way with their peers. Therefore, the ideal solution for this is theatre pedagogics, where, with the help of its approaches, the students can easily put themselves into the shoes of different literary characters, whether they feel close to them or not. In that way they are connecting and cooperating, getting to know themselves and other students.

Those theatrical approaches were used in class throughout the whole year, of course a little less during the time of home schooling, but the students accepted them excellently.

KEY WORDS: *theatrical principles, cooperation, home reading, literary person, empathy.*

Lucia Švabova
Czech Republic

PROCESS DRAMA: PUFODEDR

ABSTRACT

Come to explore the world of one small hare, with a big fantasy, great friendship and also a big issue with one mean intruder who does not understand the forest values at all. And therefore, is mocking, is fooling and also is little bit hurtful. How will our hare manage to stand up for his values? Who will win? Is it possible to be the winner in this kind of situations? Come to find out. This drama is focused on working with children from 6 – 12 years. Its topics is respect to each other, different opinions, to value other ideas and creation. Judging is not a best way to give a feedback, harsh judging can hurt a lot and discourage. Process drama is suitable for both beginners and advanced drama teacher. The main focus corresponds with the drama teaching values, as drama is no penalty zone, every idea is a gift for a teacher, there is no right or wrong way how process a task.

Keywords: *Process drama with small children, values, respecting each other.*

Aleksandra Kuntner
Slovenia

IMPROVING THE CLASS CLIMATE WITH THE HELP OF DRAMA

ABSTRACT

Children spend most of their childhood and time in a school environment where they are intentionally or unintentionally in constant interaction with other education stakeholders, teachers. By entering the educational program, they are assigned to a group with which they will survive the turbulent period of growing up. Each of them enters this group with their own character traits, social status, family background, and ability to interact with others. It often happens that a group, which is supposed to represent a safe and stimulating environment for the students who make it up during their schooling, excludes a certain individual. In such a case, the class teacher plays an important role in how to protect such a student or students and maintain a good classroom climate. Based on my experience and writing, I decided to introduce different approaches, methods and techniques of teaching into my class community and face the problems – exclusion from the group – that a growing child encounters within the class community with the help of theatre pedagogy techniques. With such an approach, I help students to become aware of themselves, to be aware of others, to accept, to communicate appropriately and to empathize.

Keywords: *classroom climate, exclusion, theatre pedagogy, person outline, self – awareness.*

Alenka Dominik

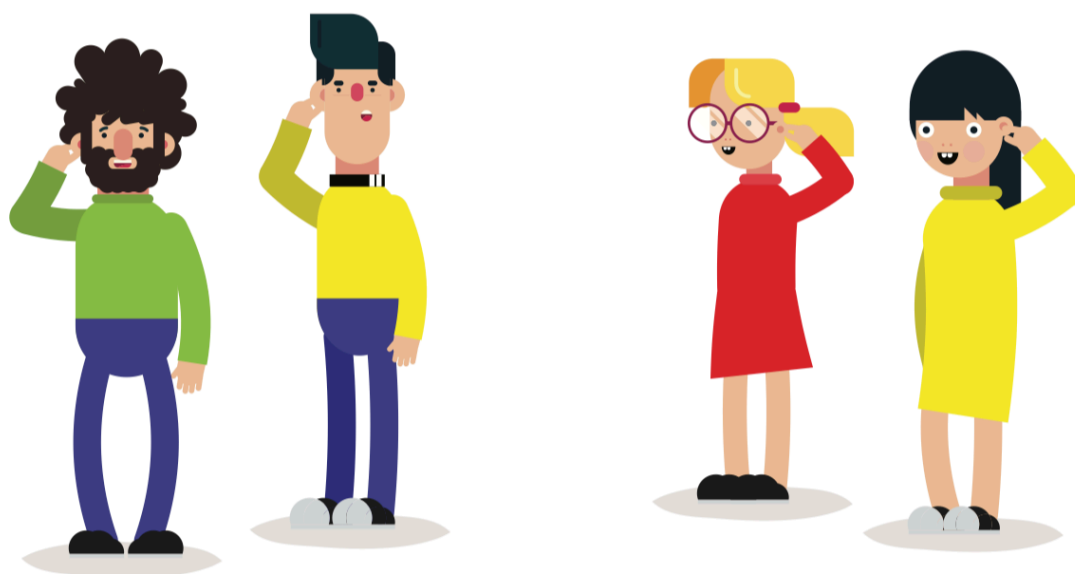
Slovenia

NATURAL SCIENCE DAY WITH DRAMA

ABSTRACT

Natural science days are formed by those activities where children can show their skills and knowledge in a relaxed, creative way with special emphasis on co-operative work. Presented in the article is the natural science day of the third grade – the topic was The Earth Day. I wanted to prepare an interesting day for the children where they could learn in a playful and active way and where those pupils who are usually »hidden« in the classroom could show their potential. Namely, the natural science day included more individual and group work as well as pair work. Therefore the day was planned and realized with the help of theatre pedagogics. Two techniques were used, the round table and live pictures as well as motivation games.

Keywords: *theatre pedagogics, natural science day, work forms, co-operative work, motivation games.*

Julijana Kmetič
Slovenia

I MOVE MY TONGUE THE ENGLISH WAY

ABSTRACT

Language competences are essential for us to express our thoughts and ideas, as well as to communicate. Thus, they have an important role on all school subjects. It is necessary to encourage the development of these skills and to encourage children to use the language and give them as many opportunities as possible to communicate, despite their limits.

It is not possible to teach young learners the formal, classical way during the first three years at school. Movements and play are essential to them. Learning by moving and playing is no longer classical learning; children spontaneously react and gain a positive experience in using a foreign language at the same time. I could say we speak with our voice and our body.

Theatre pedagogy includes important methods in the early period of learning English. A lot of »theatrical moments« happen spontaneously, but it is necessary to include methods of theatre pedagogy into the learning process very carefully. The methods bring many benefits to teaching, as students find our very thoughtful methods spontaneous. They become active actors and listeners, and consequently very active learners.

Keywords: *language competences, early English lessons, theatre pedagogy, relaxed language expression, multisensory learning.*

Magda Krt Kaddoura

Slovenia

CULTURE DAY ENRICHED WITH THEATRICAL PRINCIPLES

ABSTRACT

In this article I will explain how incorporating theatrical principles can enrich a culture day. In the last school year, we were faced with an epidemic, so we had to adjust all our activities to be carried out within the school facilities. It was important to find ways to motivate students to pay attention and actively participate in class. I wanted to plan a program in which every student would find something interesting, a program that would highlight the strengths of every individual, even if the skill is not specifically incorporated in the curriculum. Using theatrical methods in a culture day gives us the perfect opportunity to unify a class, so that even weaker students have a chance to fully express themselves. Because these methods had already been used before in other situations, the students were relaxed, as they had already been exposed to this kind of lessons. Gradually incorporating theatre pedagogy has been well accepted with the students and has overall been a positive experience in our classroom.

Key words: *culture day, student, theatrical principles, class, cooperation.*

Mateja Jeraj

Slovenia

DISCUSSION OF THE LITERARY WORK THUMBELINA

ABSTRACT

The article describes the creative and motivationally effective approaches of discussing the literary composition, which enables all the students to better understand, critically evaluate and experience the text. The title of the presented text is Thumbelina (slov. Palčica). By employing theatre approach during the lessons, we are able to develop various abilities with students and at the same time encourage students to think and investigate about certain topics. The teacher is able to recognize the strong and weaker areas in knowledge of certain students, which is quite important in the teaching process, and also see to what extent the students understand certain topics. Using the theatre techniques during the lessons of art pedagogy also helps students develop different skills. Teachers can easily include all, even the weaker students, to actively participate during the discussion, revision, consolidation or deepening of the knowledge.

Keywords: *student, theater techniques, literary work, teacher.*

Mateja Ribič
Slovenia

SHADOW PUPPETS

ABSTRACT

Using puppets in the classroom is one of the forms of learning and teaching through art. Making and using puppets allows pupils to express themselves in a different way and develop their imagination. In the learning process, several teaching methods and different educational forms can be used to work with the puppet. The varied nature of working with a puppet makes the group work the most suitable for this type of class. It improves motivation, work efficiency and socialization.

In my research, I used shadow puppets that the students made themselves and used them to perform Boris A. Novak's play: *Scenes from the Life of Things*. In this way, they have reached the educational goals of literature as well as fine arts during interrelated activities.

Keywords: *theatre methods, shadow puppets, theatrical stage, dramatization, theatrical etiquette.*

Saša Širnik
Slovenia

ACCEPTING DEAF STUDENTS IN PRIMARY SCHOOL USING DRAMA METHODS AND TECHNIQUES

ABSTRACT

The teacher has the leading role in creating a good classroom climate. In addition to leading the learning process, he has a strong role in teaching social skills. It is important that students feel good and safe in the classroom, because that has a strong impact on the student's cognitive, emotional and social development. I focused on students with special needs, specifically on a group of deaf and hard of hearing children. I was interesting if, with the help of the workshop I performed, I would help a deaf student to feel comfortable in the regular class despite his deafness. The workshop included methods and techniques of theater pedagogy, which are a good tool for developing empathy, respect, creativity and critical thinking.

Keywords: *encouraging learning environment, classroom climate, deaf and hard of hearing, theater pedagogy.*

Tinka Ferkolj
Slovenia

USING ROLE ON THE WALL TO DEVELOP SOCIAL SKILLS

ABSTRACT

In the article we define autism spectrum disorder (ASD) and we present the Social Skills course in the adapted programme of the equivalent educational standard for autistic children. We also show the results of the foreign research regarding the application of theatrical activities among pupils with ASD and we present theatrical approaches. In the second part we present the transfer of the Role on the Wall technique into the immediate learning environment and we assess the technique's contribution to the enhancement of the social skills of children with ASD.

Keywords: *autism spectrum disorder, Social Skills course, theatrical approaches, emotional literacy, Role on the Wall.*

Dragica Radojevič
Slovenia

STAGE A PLAY WITH DRAMA TECHNIQUES

ABSTRACT

This article presents the procedure of making a theatrical performance using a theatrical approach.

Theatre pedagogy offers educators a diverse range of techniques that can be used to take students into the world of knowledge and understanding.

In the process we, I and the 3rd grade students, staged a play by Gabrijela Kolbič, *Kralj regratovih lučk (The King of Dandelion Clocks)*.

Using theatrical approach for creating theatre, we use theatrical literacy that trains our senses, attention, creativity, improvisation and imagination. We especially want to stimulate the imagination of young people. In theatre pedagogy various means of expression, such as sound, music, speech, movements and facial expressions help us to express ourselves and to convey the message. Last but not least, the scenography and costume design are extremely important too.

Without doubt, theatre helps students to maintain attention in communicating, collaborating and observing each other. Using creative thinking, students created a theatrical performance. They've focused their attention on themselves and on their teammates. Theatre plays have a positive effect on children's cognitive, emotional, social and motor development.

Keywords: *theatrical performance, Theatre pedagogy, Innovation, imagination, awareness, communication, responsiveness, experience and social interaction.*

Argyro Skitsa

Greece

12 GREEK GODS

ABSTRACT

According to the Greek Mythology, the 12 Greek Gods were living in the Highest Greek Mountain Olympus in Greece. They were watching people's life, interfered and influenced the world and the nature. But one day Gods faced a serious problem because people in Earth were fighting all the time in bloody wars and they didn't respect the Gods.

What happens when many different opinions and ways about solving a problem will come up? Will the Greek Gods find a solution?

This presentation will help teachers to get ideas and to show to the students how can we communicate and cooperate to find a common solution. Through drama techniques we will "put ourselves in someone's shoes" and we will see other perspectives. Also, it will be an example for how can we teach history lessons through Drama.

Keywords: *drama techniques, Greek Mythology, solving problem.*

Iwona Stankiewicz

Poland

THE MOTHER HEN'S PARTY

ABSTRACT

Drama offers no penalty zone for exploring mean behaviors. Students can choose from a range of roles and discover the consequences of being judged, shamed or humiliated in front of peers. Fictitious, animal characters allow safe distancing and a lot of humor to trigger critical thinking and to creatively solve problems, replacing dominance with empathy and solidarity.

The story is about a hen who invites some farm animals to her party in a small hen's house. She criticizes and labels each animal for being awkward, dirty, smelly etc. Students work in pairs improvising the interactions between a chosen animal and the hen and then report back how much the animals would have enjoyed the party. They brainstorm then in small groups diverse ways and spaces to organize the party and behave like a host who makes everybody feel welcome, appreciated and engaged regardless of his/her special characteristics. They improvise their ideal party where everybody is having fun without offending others. At the end they make a tunnel of thoughts for the hen. On one side they whisper her the ways to be even more mean and cruel to the animals on the other side they whisper how she could apologize and make it up to the animals.

Keywords: *no penalty zone, drama, empathy, solidarity.*

ZBORNİK
PRISPEVKOV

Z GLEDALIŠKIMI PRISTOPI DO INKLUZIJE OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

POVZETEK

Pri poučevanju otrok s posebnimi potrebami se pogosto srečamo z izrazom inkluzija ter vprašanjem, kako jo doseči. V prispevku je predstavljeno učenje z gledališkimi pristopi. To je način s področja gledališke pedagogike, ki v pouk uvaja raznovrstne metode in oblike dela ter poteka na osnovi čustev in izkustvenega učenja in s katerim je možno vsem otrokom v razredu zagotoviti inkluzivno okolje in pri njih vzbuditi njihova močna področja. Kot osrednji sta v tem procesu izpostavljeni vlogi učitelja ter izvajalca dodatne strokovne pomoči. Za realizacijo učnih ciljev predmeta ter individualiziranih ciljev glede posebnih potreb učenca, je njuno tesno sodelovanje v vseh fazah učnega procesa ključnega pomena. Kot primer dobre prakse je v prispevku predstavljena ura pouka likovne umetnosti, pri čemer pouk izvedeta v obliki timskega poučevanja, pouk pa obogatita z implementacijo gledaliških pristopov, kar ima oboje pozitivne učinke na klimo v razredu in na dosego učnih ciljev.

Ključne besede: *gledališki pristopi, izkustveno učenje, timsko poučevanje, posebne potrebe, inkluzija.*

1. UVOD

Inkluzivno učno okolje je za optimalni napredek vsakega učenca velikega pomena. Pri vzpostavljanju takšnega okolja imajo pomembno vlogo učitelji, poleg njih pa tudi izvajalci dodatne strokovne pomoči; še zlasti, ko gre za otroke s posebnimi potrebami. Oboji morajo biti pri svojem delu pozorni tako na doseganje učnih ciljev svojih predmetnih področij kot tudi na individualni čustveni in socialni vidik razvoja otrok. Kadar učitelj in izvajalec dodatne strokovne pomoči obvladata pester nabor učnih metod, oblik in pristopov k učenju in če zmoreta pri tem aktivno timsko delovati, je učinek njunega delovanja pričakovano večji. Nekoliko več o tem, kako izgleda uspešno sodelovanje med njima in zakaj je njuno sodelovanje pomembno za zagotavljanje vključenosti vseh učencev, kako si lahko pri uresničitvi tovrstnih ciljev pomagata s pomočjo gledaliških pristopov, kako le-ti vplivajo na odnose v oddelku in kako se z njihovo pomočjo ustvari varno in spodbudno učno okolje ter kako doseči, da se znanje shrani v dolgoročni spomin in kakšno vlogo imajo pri tem čustva bo sledilo v nadaljevanju.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 Inkluzija in dodatna strokovna pomoč

S pojmom inkluzija poimenujemo proces prilagajanja okolja otroku, ki v njem biva in ima svoje individualne oz. posebne potrebe. Ker je skupina otrok s posebnimi potrebami

raznovidna, morajo predvsem učitelji v osnovnih šolah »za kakovostno delo v razredu obvladovati širok spekter učnih oblik, metod, znati morajo uravnavati odnose v razredu, sodelovanje s starši in drugimi strokovnimi delavci na šoli« (Štemberger, 2014, str. 3).

Podporno in inkluzivno okolje se otroku v šoli lahko med drugim zagotavlja z izvajanjem dodatne strokovne pomoči, ki naj bi se po *Navodilih za izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za devetletno osnovno šolo* čim več izvajala v času in v okviru rednega pouka v oddelku. Pri tem je »ob vključitvi otroka s posebnimi potrebami v šolo oz. oddelk potrebno posebno pozornost posvetiti ustvarjanju pozitivne klime« (Kavkler idr, 2003, str. 4). Za uspešnost vključevanja je zelo pomembno, da učitelj in izvajalec dodatne strokovne pomoči aktivno komunicirata ter delujeta povezano in optimalno usklajeno. To lahko v zelo intenzivni obliki dosežeta tudi z obliko timskega poučevanja v razredu. (Polak, 1997)

2.2 Timsko poučevanje učitelja in izvajalca dodatne strokovne pomoči

Timsko poučevanje je način poučevanja, ko se dva učitelja v okviru posameznega predmeta ali kombinacije predmetov s pedagoškimi nameni hkrati usmerita na iste učence (Polak, 1997). Tedaj pouk v razredu, v katerega so vključeni otroci s posebnimi potrebami, učitelj in izvajalec dodatne strokovne pomoči skupaj načrtujeta, izvedeta in evalvirata, pri tem pa upoštevata cilje, določene z učnim načrtom šolskega predmeta ter cilje iz individualiziranega programa otroka s posebnimi potrebami.

Prednost timskega poučevanja je zlasti v tem, da se izvajalca v timu medsebojno dopolnjujeta glede znanja, sposobnosti, spretnosti, idej, osebnostnih lastnosti, svojih učnih stilov, didaktičnih pristopov in oblik dela. Načrtovanje takšnega pouka je prav zato lahko »lažje, časovno bolj racionalno, pouk pa bolj zanimiv, dinamičen in kvalitetnejši.« (Polak, 1997, str. 160). Učitelji lahko z učenci izvajajo več dejavnosti hkrati, vpeljejo več individualiziranega in diferenciranega dela in učencem nudijo bolj hitre in temeljite povratne informacije. Ker učitelj v razredu ni sam, je zanje zagotovljena večja varnost, prav tako pa tudi več medsebojne podpore in čustvene sprejetosti, kar ima neposreden vpliv na pozitivno klimo v razredu. (Polak, 1997)

2.3 Učenje z gledališkimi pristopi

Z gledališkimi pristopi s področja gledališke pedagogike, vede, ki povezuje gledališče in pedagogiko, se da timsko poučevanje učitelja in izvajalca dodatne strokovne pomoči še bolj kvalitetno napraviti, oplemenititi in okrepiti njegove prednosti. Po mnenju Lešnikove (2020) je gledališke pristope, tehnike in metode v izobraževanju možno uporabiti pri poučevanju različnih predmetov ter pri učencih v različnih starostnih obdobjih. Učenje z gledališkimi pristopi poteka tako, da se »ustvarjalni načini dela v gledališču v prilagojeni različici pretvorijo v interaktivne učne pristope, ki predstavljajo specifično kombinacijo metod in tehnik gledališke pedagogike« in »lahko olajšajo obravnavo, poglobljanje in utrjevanje snovi pri vseh predmetih, od umetniških, družboslovnih pa vse do naravoslovnih. Predstavljajo tudi odlično možnost za medpredmetno povezovanje.« (Lešnik, 2020, str. 248).

2.4 Pomen načrtovanja ciljev in učinki učenja z gledališkimi pristopi

Učenje z gledališkimi pristopi poteka globoko izkustveno in ima dolgoročni učinek. Lešnikova v svojem prispevku *Drama v izobraževanju kot celostni učni pristop* (2020) poudari pomen vzpostavitve čustvenega odnosa učencev do osrednje teme, ki se jo obravnava z gledališkimi pristopi. Čustveni odnos namreč v otroku spodbudi interes za dodatno raziskovanje ter notranjo motivacijo za nadaljnje učenje. Zato je vsekakor zelo pomembno, kot pravi Irina Lešnik (prav tam, str. 246), da so »učitelji seznanjeni z osnovnimi spoznanji gledališke pedagogike ter imajo jasno začrtane cilje, ki jih želijo s tovrstnim pristopom doseči«. Po njeno mora vsak učitelj pravočasno in poglobljeno načrtovanje učenja z gledališkimi pristopi sprejeti kar se da odgovorno. Le na ta način bo učenje z gledališkimi pristopi izpolnjevalo vse pogoje gledališke pedagogike; to je, da bo v učencu generiralo čustveni odziv, ob tem omogočilo vzpostavitev varnega okolja in čustvene distance do dane problematike, hkrati pa dalo možnost za intenzivno občutenje lastnega globokega notranjega doživetja ob zavedanju, da problematika ni sebi lastna, ampak je fiktivno ustvarjena. (Lešnik, 2020)

3. PRAKTIČNI DEL

RAZRED:	6. razred					
PREDMET:	Likovna umetnost (LUM) Dodatna strokovna pomoč specialnega pedagoga (DSP)					
ČASOVNI OBSEG:	2 šolski uri					
UČNA TEMA:	Risba s tušem					
UČNA ENOTA:	Čustveno-čutni izraz pri risanju živali					
UČNI CILJI:	<ul style="list-style-type: none"> • Uporaba likovne tehnike risanja s tušem. • Lastna interpretacija pri risanju živali. • Spontano oblikovanje in izražanje svojih idej. • Sprejemanje idej drugih. • Doživeto zaznavanje svojih občutkov in doživetij ob vživljanju v dane situacije. • Pozorno sledenje slušnim navodilom in aktivno odzivanje. • Zbrano in pozorno opazovanje in odzivanje. • Razvijanje socialnih veščin in sodelovanje v skupini. 					
UČNE METODE:						
UČNE OBLIKE:						

<p>PRIPOMOČKI IN SREDSTVA:</p>	<p>Za vsakega učenca:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuš • vatirana palčka • risalni list • prostor v naravi • slike živali <p>Za skupine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • talne blazine
<p>PRILAGODITVE: (posebne potrebe, diferenciacija, individualizacija ...)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • timsko izvedena ura likovnega in specialnega pedagoga (izvajalec dodatne strokovne pomoči) • pri praktičnem delu vključitev specialnega pedagoga k otrokom s posebnimi potrebami s ciljem zagotavljanja diferenciacije, individualizacije ter podpore glede na individualno zastavljene cilji v povezavi s posebnimi potrebami (motnja pozornosti in koncentracije, šibka slušna pozornost in potreba po spodbujanju in dodatnem usmerjanju ter po dodatnih, individualno podanih navodilih)

<p>UVODNI DEL:</p>	<p>NAVODILA (10 min)</p> <p>Uvodni del bo potekal frontalno v učilnici. Učiteljica LUM bo seznanila učence s cilji, napovedala vključitev specialne pedagoginje, opredelila prostor in potrebščine za delo ter razdelila zadolžitve. Nadaljnje delo se bo izvajalo na šolskem dvorišču.</p>
<p>OSREDNJI DEL:</p>	<p>POIŠČI SVOJO SKUPINO - RAZDELITEV V SKUPINE (5 min)</p> <p>Specialna pedagoginja bo podala navodila, kako se bodo razdelili v skupine. Miže in previdno bodo hodili po prostoru, ki ga poznajo in je varen. Ko bodo zaslišali vzklík: »Poišči skupino!«, bo vsak s tal pobral sliko živali, ki mu bo najbližje (Slike učiteljica vmes tiho razporedi na tla.). Glede na enake slike se bodo razporedili v skupine. Učiteljica bo s talnimi blazinami označila prostor za delo.</p> <p>SKUPAJ SMO ENO - ŽIVA SLIKA (15 min)</p> <p>Specialna pedagoginja bo podala navodilo. Vsaka skupina bo izbrala žival; drugačno, kot je na njihovi sliki. Izmenjali si bodo ideje in pripravili skupinsko živo sliko živali v neki situaciji (npr. spanje, lov, beg idr). Upodobili jo bodo s svojimi telesi tako, da bodo pri tem vsi vključeni. Razdelili si bodo dele telesa, ki jih bodo predstavljali. Spodbudilo se jih bo k sodelovanju in ustvarjalnosti (da ne bodo posnemali drugih). Zatem bo sledila predstavitev. Na vzklík: »Živa slika!« bo vsaka skupina predstavila živo sliko. Ostali si jo bodo ogledali in izrazili mnenje.</p> <p>MOJA PRVA ŽIVAL – LIKOVNO USTVARJANJE (15 min)</p>

Po predstavitev jih bo učiteljica LUM spodbudila k premiku od stereotipnega in klišejskega formiranja oblik k doživetemu izražanju, ustvarjalnosti in lastni interpretaciji. Podala jim bo navodila, kako se uporablja material in predstavila tehniko risanja s tušem. Učenci bodo s tušem in vatiranimi paličicami narisali predstavljeno žival. Risali bodo s tušem na polovico risalne lista, njihova podlaga bo naravna travnata površina. Poiskali si bodo udoben prostor za delo in uporabili blazine za sedenje. V lastnem notranjem svetu se bodo poglobili v svoje doživljanje in občutke ter žival narisali kot spontani odziv nanje. Specialna pedagoginja se bo pri praktičnem delu (tudi vsakokrat v nadaljevanju) vključila k skupini z otroki s posebnimi potrebami in jih po potrebi spodbudila, usmerila, podprla.

KATERA ŽIVAL SEM – VROČI STOL (20 min)

Navodila bo podala specialna pedagoginja, in sicer si bodo izbrali drugo žival kot prej. Najprej bodo razmišljali o tem, kje živi, kaj je njena najljubša hrana, s katerimi živalmi se rada družijo ali ne, kaj je zanj značilno, kakšen je njen tipičen dan itd. Spodbujeni bodo k izražanju novih idej in domišljije. Nato bodo v vsaki skupini izbrali nekoga za vroči stol. Ta se bo vživel v izbrano žival in se v tej vlogi v eni minuti predstavil ostalim. Pri tem naj ne bi povedal, katera žival je. Lahko pa ji bo izbral ime, npr.: »Sem Liska. Živim v majhnem hlevu pri kmetu Juretu.« Nato mu bodo lahko ostali učenci zastavili vprašanja v zvezi z njegovim namišljenim življenjem. Na koncu bodo povedali, katera žival je, in se pogovorili, če to drži.

MOJA DRUGA ŽIVAL – LIKOVNO USTVARJANJE (15 min)

Po predstavitev bo učiteljica LUM učence vpeljala v drugo likovno nalogo risanja s tušem, na isti risalni list kot prvo. Tokrat bodo narisali žival, ki so jo v skupini predstavili na živem stolu in tako, kot so jo sami doživeli.

GIBAM SE KOT ŽIVAL – ŽIVA SLIKA (5 min)

Individualno dejavnost bo vodila specialna pedagoginja. Vsak bo izbral še eno žival in prostor za doživljanje. Vajo bodo učenci naredili z zaprtimi očmi, v tišini. Začeli se bodo gibati, kot da so žival, ki jo posnemajo. Ob vzkliku: »Stop!«, bodo svoje gibanje ustavili v zamrznjeno sliko. Pri tem naj bi poskušali začutiti svoje telo, kako je postavljeno, kje so mišice bolj ali manj napete. Na vzklik: »Gibaj se!«, bodo nadaljevali. To bomo dvakrat ponovili.

MOJA TRETJA ŽIVAL – LIKOVNO USTVARJANJE (15 min)

Dejavnost bo vodila učiteljica LUM. Na isti risalni list bodo učenci s tušem v zdaj že znani tehniki narisali še tretjo žival. Narisali jo bodo v gibanju, kot so jo z gibalno aktivnostjo čustveno in fizično doživeli med prejšnjo nalogo.

	<p>KAJ SEM USTVARIL - EVALVACIJA (10 min) Sede v krogu bodo skupaj z učiteljico LUM naredili evalvacijo likovnega izdelka. Vsak bo pokazal risbo in jo predstavil. Učiteljica LUM mu bo podala povratno informacijo. Specialna pedagoginja se bo individualno priključila k posamezniku in ga po potrebi usmerjala.</p>
SKLEPNI DEL:	<p>ENA BESEDA - REFLEKSIJA (5 min) Specialna pedagoginja bo povabila učence v krog. Naredili bodo refleksijo pouka in svoja doživetja izrazili kot odgovor na vprašanje: »Kako bi z eno besedo opisal današnje delo pri pouku LUM?« Vsak bo stopil naprej in povedal besedo, vendar bo moral biti pozoren na ostale, saj bo lahko vsakokrat naprej stopil le eden. V nasprotnem primeru se bo igra začela na novo.</p> <p>ZAKLJUČEK (5 min) Učenci bodo pospravili potrebščine ter izdelke na dogovorjeno mesto.</p>

ALI SEM DOSEGLA ZASTAVLJENE CILJE?	Da.
KAJ BI SPREMENILA?	/

4. SKLEPNI DEL

Pričujoči primer dobre prakse predstavlja način, kako se lahko izvajalec dodatne strokovne pomoči intenzivno poveže v tim z učiteljem, ki izvaja reden pouk, na primer likovne umetnosti. V celotni oddelek vnese prilagojene metode in oblike dela ter tehnike učenja z gledališkimi pristopi. Prav te, npr. živa slika, zamrznjena slika in vroči stol, so bile ključne za sproščujoče, ustvarjalno in proaktivno vzdušje v razredu. Pester izbor tovrstnih dejavnosti namreč omogoči širšemu spektru učencev, da pri pouku najdejo vsak nekaj zanimivega zase. Tudi Irina Lešnik v enem svojih intervjujev (2020) pojasnjuje, da so le-te »zasnovane celostno, tako da učenci o različnih pojmih, pojavih in zakonitostih ne le poslušajo in govorijo, ampak jih dobesedno utelesijo in izrazijo z mnogimi različnimi gledališkimi, tako verbalnimi kot neverbalnimi izraznimi sredstvi. Na tak način usvojeno snov lažje ponotranjijo, vzpostavijo do nje določen čustveni odnos in pridobljena spoznanja shranijo v dolgoročni spomin.«

Pri predstavljenem primeru pouka so bili realizirani vsi zastavljeni cilji. Učenci so usvojili tehniko risanja s tušem, domiselno in doživeto so gibalno, verbalno in likovno upodobili živali, ki so se jih skozi gledališke tehnike globoko čustveno dotaknile. Pri tem so pozorno sledili slušnim navodilom, zbrano opazovali druge, poiskali lastne rešitve za dane naloge in sprejemali ideje drugih ter aktivno in povezano sodelovali. Tudi otroci s posebnimi potrebami so bili pri delu samozavestni, njihovo delovanje pa učinkovito. Ob koncu ure so učenci izkazali zadovoljstvo s svojim delom, z doživetji in s pestrostjo dejavnosti. Ura jim je po njihovem občutku hitro minila, učenje so doživeli kot igro, pouk na podoben način pa bi

si želeli še kdaj ponoviti. S prepletanjem vsebin likovne in specialne ter gledališke pedagogike je bil pouk kvaliteten, pridobljeno znanje in izkušnje pa bodo za učence trajnejše.

5. ZAKLJUČEK

Gledališka pedagogika učiteljem in izvajalcem dodatne strokovne pomoči tako pri klasičnem kot pri tiskem poučevanju nudi široke možnosti za še večjo pestrost oblik in metod dela, poleg tega preko izkustvenega učenja vpliva na socialne odnose v razredu ter ustvari pozitivno klimo. To pa je pravzaprav ključno za optimalno inkluzijo otrok s posebnimi potrebami. Ker gre za izkustveno učenje, ki vse učence postavlja v aktivno vlogo, jim nudi priložnost za lastne čustvene odzive, v njih prebujajo empatijo do sočloveka, hkrati pa jim daje občutek varnosti in osebne svobode, postanejo otroci s posebnimi potrebami v razredu povsem samoumeven in enakovredno sprejet del ekipe, v kateri lahko v polni meri izrazijo predvsem svoja močna področja. Otroci s posebnimi potrebami se na tak način skupaj z razredom, v katerega so optimalno vključeni, zlijejo v eno.

6. VIRI IN LITERATURA

KAVKLER, Marija in drugi (2003). *Navodila za izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za devetletno osnovno šolo* (2003). Pridobljeno 16. 8. 2021 s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/OS/Navodila_9-letna_OS.pdf.

LEŠNIK, Irina (2020): *Drama v izobraževanju kot celostni učni pristop*. Pridobljeno 16. 8. 2021 s [Lešnik_Drama v izobraževanju kot celostni učni pristop.pdf](#).

LEŠNIK, Irina (2020): *Gledališka pedagogika na preseku gledališke umetnosti in pedagoške znanosti*. Pridobljeno 16. 8. 2021 s <https://www.takatuka.net/irina-lesnik>.

POLAK, Alenka (1997): *Timsko delo na razredni stopnji osnovne šole*. Pridobljeni 16. 8. 2021 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-KU7T5X34>.

ŠTEMBERGER, Tina (2014): *Učiteljeva pripravljenost na inkluzijo*. Pridobljeno 16. 8. 2021 s file:///C:/Users/u%C4%8Ditelj/Downloads/Uiteljeva_pripravljenost_na-inkluzijo.pdf.

Helena Horvat

Osnovna šola Alojzija Šuštarja

DOMAČE BRANJE Z GLEDALIŠKIMI PRISTOPI

POVZETEK

V tem prispevku želim opisati, kako nadgraditi učenčevo bralno doživetje s pomočjo gledališke pedagogike.

Učenci velikokrat neradi prebirajo knjige za domače branje, saj po branju pogosto sledi suhoparno reševanje učnih listov ali pa ocenjevanje. Zato sem poizkusila izvesti učencem zanimivo igro, v kateri bodo skupaj s svojimi vrstniki doživeli knjigo malo drugače in bodo tudi bolj uživali. Gledališka pedagogika je za tovrstno delo idealna rešitev, saj se s pomočjo njenih pristopov učenci zlahka vživljajo v različne književne like, ki so jim blizu ali pa tudi ne. Na ta način spoznavajo sebe, svoje sošolce, se povezujejo, sodelujejo.

Gledališke pristope smo uporabljali v razredu skozi vse šolsko leto (v času šolanja na daljavo sicer nekoliko manj), saj so jih učenci odlično sprejeli.

KLJUČNE BESEDE: *domače branje, obris književne osebe, gledališki pristopi, sodelovanje, igra, empatija.*

1. UVOD

Dandanes lahko opazimo, da otroci vse preveč pogosto posegajo po literaturi, ki bi jo zlahka označili za »šund« in nima prave umetniške vrednosti. Ob poplavi knjig za otroke je tako nezkušenemu bralcu (otroku ali staršu) težko izločiti dobro literaturo, ki mu bo nudila kvalitetno literarno doživetje. Zato je naloga učitelja, da učencem ponudi kvalitetno literaturo ter naloga pouka književnosti, da učencem predstavi branje kot vstop v domišljijski svet pa tudi kot »prepoznavanje besedila kot dela besedne umetnosti na podlagi poznavanja konvencij, kar je pogoj za sprejemanje njegove oblikovno pomenske celote« (Saksida, 1992).

Kakšen naj bo torej pristop k besedilom mladinske književnosti?

Vsekakor pri interpretaciji besedil ne smemo zatreti spontanega otrokovega čudenja s prikrojevanjem sporočilnosti. Spodbujati in usmerjati moramo otrokovo pozornost na mnogoplastnost besedilne stvarnosti. Gre za zavesten razvoj otrokovega opazovanja in njegove interpretacijske sposobnosti.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 Razvijanje bralne sposobnosti

Med cilji pouka književnosti je pomembno razvijanje bralne sposobnosti. Sem sodi doživljanje, razumevanje in vrednotenje oz. lastna interpretacija leposlovja. Pouk književnosti se mora graditi po načelu *soudeležbe učencev v interpretaciji*, pri kateri vsi učenci sodelujejo z interesi, znanjem, izkušnjami, čustvi, mislimi in domišljijo. Če želimo slediti temu cilju, lahko na podlagi lastnih izkušenj z gotovostjo trdim, da je gledališka

pedagogika idealno orodje na poti do tega cilja. Z njeno pomočjo namreč lahko zlahka sledimo učencem ter povezujemo in primerjamo njihova doživetja, spodbujamo izražanje njihovega lastnega mnenja in njegovo zagovarjanje ter učenčev sprejem in zaznavanje besedila. Učitelj naj spodbuja bračev odnos do besedila in naj pri tem ne pričakuje, da bo učencu vsako besedilo všeč. Na tak način učitelj oblikuje »bralno sposobnost učencev in s tem bračca, ki ne verjame slepo tujemu mnenju, ampak mu književnost resnično pomeni stik z izkušenjskimi vzorci kulture« (Saksida, 1992).

Učenec bo s pomočjo gledališke pedagogike krepil svojo bralno sposobnost že v nižjih razredih osnovne šole. Zmožen bo razumeti zaporedje dogodkov in karakterizacijo oseb ter bo na ta način svojo sposobnost razumevanja kasneje le še nadgradil z uporabo literarnoteoretičnih pojmov. Leposlovje mu bo »res pomenilo trajno človeško vrednoto« (Saksida, 1992).

2.2 Gledališka pedagogika

Gledališče in drama sta »močni orodji ne le za izobraževanje mladih, temveč sta nujno potrebni za sleherno človeško bitje na tem planetu« (Cooper, 2015).

Chris Cooper se v svojem članku sprašuje, kaj je funkcija drame. Zelo dobro povzame z besedami, da je drama »uprizoriti človeško izkušnjo z namenom ustvarjanja samega sebe kot družbenega, zgodovinskega, intelektualnega in čutečega človeškega bitja«. Na ta način torej otroci pri vživljanju v literarne like vzpostavijo čustveno povezavo in v lik vpletajo tudi sebe. Ravno zaradi tega ne ostajajo ravnodušni in hladni. Pri tem vključujejo občutke in misli – kako oni doživljajo svet okoli sebe, ki je hkrati tudi dom za vse nas. Otroci torej s pomočjo drame razvijajo empatijo, kar je v današnjih časih še kako dobrodošlo pri našem pedagoškem delu. Če želimo spodbujati empatijo pri učencih, moramo najprej empatijo razvijati pri sebi. Izostrimo čute, prislunimo učencem in jim olajšajmo učni proces. Če sami nismo zmožni delovati empatično, tega ne moremo pričakovati od učencev.

Pri uporabi gledališke pedagogike moramo imeti pred očmi vse učence, ne samo tiste, ki radi igrajo in so pri tovrstnih dejavnostih precej uspešni in prvi v vrsti, ko iščemo igralce za oder. »Drama pa ni rezervirana le za oder,« pravi Cooper. »Kar se naučimo s pomočjo umetnosti, je mogoče uporabiti v življenju.« Z gledališko pedagogiko ponudimo prostor ustvarjanja in samozaupanja tudi tistim učencem, ki po navadi ne pridejo v ospredje. Bila sem presenečena nad napredkom nekaterih učencev ob koncu šolskega leta, ko so pogumno stopili pred sošolce in odigrali svojo vlogo.

2.3 Učenje z gledališkimi pristopi

Irina Lešnik v svojem intervjuju pravi, da gledališka pedagogika zaobjema tri vidike vključevanja gledaliških elementov v vzgojno-izobraževalni proces: gledališko opismenjevanje, gledališko ustvarjanje in učenje z gledališkimi pristopi. Vsi trije vidiki se pogosto prepletajo.

V letošnjem šolskem letu sem uporabljala predvsem učenje z gledališkimi pristopi, saj so jih na začetku učenci zelo dobro sprejeli. Uporabljali smo jih pri obravnavi nove učne snovi, pa tudi pri poglobljanju in utrjevanju, in sicer pri vseh predmetih. Kadar smo na primer obravnavali prehrano pri predmetu naravoslovje, so se vživljali v like slavnih kuharjev, nutricionistov in podobno. Pri zgodovini so postali Rimljani in se namakali v termah ter

klepetali o pomembnih vojaških strategijah ali pa so postali karantanski knezi, ki ob ustoličevanju sedejo na knežji kamen. Opazno se je popravila klima v razredu in na koncu šolskega leta prav noben učenec ni imel težave nastopati pred sošolci. Njihovo znanje je bilo kvalitetno in trajno, saj so učno snov zares utrdili in jim je ostala v spominu.

Še posebno pa je uspela ura, ko smo obravnavali domače branje. To uro bom v nadaljevanju podrobneje opisala. Podrobneje bom predstavila tudi gledališke pristope, ki sem jih uporabila.

2.4 Primeri gledaliških pristopov

Za domače branje so učenci brali knjigo *Astrid Lindgren: Ronja, razbojniška hči*.

Delu s tem besedilom sem namenila dve šolski uri, seveda pa si lahko vzamemo tudi več časa. Pri obravnavi sem uporabila naslednje gledališke pristope:

Igra Krokodili

Na tla sem nalepila zaščitni lepilni trak in otroci so se poljubno razporedili po črti. Vsak je dobil v roke ilustracijo iz knjige. Pazila sem, da je bila ilustracija čim bolj povedna. Učenci so se morali razporediti po črti glede na sosledje dogodkov v zgodbi. Pri premikanju ni bilo dovoljeno stopiti s črte. Med seboj so si morali pomagati. Na koncu smo preverili rešitve in na ta način skupaj obnovili zgodbo.

Igro sem izvedla v dveh skupinah, drugače bi bilo učencev preveč. Ta delavnica je bila namenjena obnovi zgodbe.

Vrtiljak čustev

Učenci so stali v krogu s hrbti obrnjeni drug proti drugemu. Na sredini kroga sem stala jaz. Glasno sem izgovorila ime književne osebe. Učenci, ki so oblikovali krog, so se obrnili in s pomočjo mimike in gest prikazali to osebo. Nekaj naključnih učencev sem vprašala, kje so v tem trenutku, kako se počutijo ... (vživljanje v književno osebo).

Vajo smo večkrat ponovili, vsakokrat so se vživeli v drugo književno osebo oziroma bitje, ki nastopa v knjigi.

Ta vaja je za poglobljanje v književne osebe zelo dobra. Kako bodo učenci določeno osebo prikazali, je zelo odvisno tudi od tega, kako so jo sami doživljali ob branju knjige, torej veliko pove tudi o njih samih.

Žive slike

Učence sem razdelila v skupine. Po skupinah so razmislili o odlomku iz knjige, ki jim je bil najbolj všeč. Izbrali so si tri prizore iz izbranega odlomka in jih poizkusili prikazati z živimi slikami. Med prikazovanjem je bila v prostoru tišina, otroci pa so na moj znak in zelo počasi prehajali iz ene slike v drugo. Na koncu so ostale skupine ugotavljale, za kateri odlomek se je skupina odločila, da ga bo prikazala.

Ta tehnika je dobrodošla, kadar želimo pri učencih spodbuditi neverbalno izražanje. To je učencem pogosto kar težko, saj učitelji v šoli zelo velik poudarek dajemo verbalnemu izražanju. Kljub temu je učencem šla ta vaja presenetljivo dobro od rok.

Obris osebe in vroči stol

Učenci ostanejo v skupinah in izžrebajo književno osebo. Zanje naredijo obris osebe. Znotraj obrisa napišejo, kako se oseba sama vidi, zunaj obrisa pa, kako jo vidijo drugi. Po končanem delu skupine predstavijo svoje osebe. Nato izberejo enega člana iz skupine, ki sede na vroči stol. Učenci iz ostalih skupin ga sprašujejo o njegovem počutju, ravnanju, strahovih ... Ugotoviti morajo, koga od književnih oseb predstavlja.

Pri tej tehniki se učenci vživijo v določen literarni lik, se začnejo zavedati njegovih ravnanj in vzrokov za ta ravnanja. Ozavestijo tudi svoje osebnostne lastnosti.

3. PRAKTIČNI DEL

NASLOV ČLANKA:	DOMAČE BRANJE Z GLEDALIŠKIMI PRISTOPI					
RAZRED:	5. B					
PREDMET:	SLOVENŠČINA					
UČNA TEMA:	Domače branje					
UČNA ENOTA:	Astrid Lindgren: Ronja, razbojniška hči					
UČNI CILJI:	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvijajo domišljajske predstave, • zbrano prisluhnejo sošolcem, • urijo se v pripovedovanju zgodbe, • doživljajo osnovno razpoloženje besedila, • razmišljajo o časovnem sosledju dogodkov, • določajo glavne in stranske osebe in njihove značilnosti, • vživljajo se v literarne like, • ustvarjajo žive slike. 					
UČNE METODE:						
UČNE OBLIKE:						
PRIPOMOČKI IN SREDSTVA:	<ul style="list-style-type: none"> • računalnik, • učni list, • črta na tleh, knjiga, • ilustracije iz knjige 					
PRILAGODITVE: (posebne potrebe, diferenciacija, individualizacija ...)	/					

UVODNI DEL:	<p>Učencem predvajam glasbo iz filma Secret garden https://www.youtube.com/watch?v=-sWnEWpS_fA Zaprejo oči in si zamišljajo, da so v gozdu. Sprušujem jih, oni sami pri sebi razmišljajo: Kaj občutijo? Kateri letni čas je v gozdu? Jih je strah? Zakaj? Je kdo z njimi? Kaj počnejo? Ali vidijo kaj nenavadnega? ... Učenci odprejo oči in, če želijo, poročajo o svojih občutkih.</p>
OSREDNJI DEL:	<p>Kakšen pa je bil gozd, v katerem je živel Ronja? Je drugačen od vašega? Po čem se razlikuje? Bi živeli v »Ronjinem« gozdu? Zakaj? Preberem odlomek iz knjige, kjer Ronja uživa v gozdu.</p> <p>Poizkusimo se skupaj spomniti zgodbe. Učencem razdelim nekaj ključnih odlomkov iz knjige, ki jih poizkušajo postaviti v časovno zaporedje preko Igre Krokodili. Skupaj obnovimo zgodbo.</p> <p>Razmišljamo o značilnostih književnih oseb. Skupaj ponovimo njihove značajske lastnosti.</p> <p>Igra Vrtiljak čustev Igramo se podobno kot vrtiljak čustev. Učenci so v krogu, obrnjeni drug proti drugemu s hrbti. Ko povem določeno osebo (npr. Birk), se učenci obrnejo in jo poizkusijo ponazoriti (prikazati) s svojim telesom.</p> <p>Razmislite o odlomku iz knjige, ki vam je bil najbolj všeč.</p> <p>Tehnika Žive slike Učenci se razporedijo v skupine. Znotraj skupine si podelijo svoje najljubše odlomke. Poizkusijo jih prikazati z živimi slikami. Ko se zopet zberemo, ostale skupine ugotavljajo, za katere odlomke gre.</p> <p>Tehnika Obris osebe in vroči stol Učenci izžrebajo književno osebo in zanjo naredijo obris. Nato imajo učenci ostalih skupin priložnost, da to osebo vprašajo, kar jih zanima.</p>
SKLEPNI DEL:	<p>Učenci v zvezek zapišejo kratko domišljjsko zgodbo, v kateri bodo postali sami lik iz knjige. Izmislijo si tudi naslov.</p>

ALI SEM DOSEGEL/DOSEGLA ZASTAVLJENE CILJE?	<p>Verjamem, da sem z dejavnostmi dosegla zastavljene cilje.</p>
---	--

**KAJ BI SPREMENIL/
SPREMENILA?**

Ugotovila sem, da bi za dejavnost potrebovala nekaj več časa, saj smo morali kar hiteti.
V šoli bi si rezervirala tudi večji prostor, kjer bi bila izvedba lažja.

4. SKLEPNI DEL

Pouk književnosti je s pomočjo gledaliških pristopov lahko močno obogaten. Ugotovila sem, da so učenci na sproščen način uživali in hkrati nadgradili svojo bralno izkušnjo. Povedali in dali so mi veliko več, kot bi mi lahko v nekem učnem listu ali pri ocenjevanju. Ker so bili iz preteklosti vajeni, da se domače branje pisno preverja, so me seveda ob koncu ure spraševali, kdaj bomo pa pisali. Odgovorila sem jim, da sem jih že ocenila in da so bili vsi odlični. Kar so resnično tudi bili.

Gledališka pedagogika je orodje, ki se ga lahko uporablja praktično kjerkoli in kadarkoli. Tudi ko čakamo na avtobus, ki nas bo peljal na športni dan, in so otroci nemirni, lahko uporabimo marsikatero igro (krokodil, samuraj, eden po eden ...). Učenci se radi igrajo in če kot učitelji vemo, kaj je v ozadju igre in čemu je namenjena, lahko rečemo, da smo vsi zmagali.

5. VIRI IN LITERATURA

Cooper, C. (2015): 5.mednarodna konferenca. *Čutiti razmišljujoče in razmišljati čuteče*. London.

Gaber Korbar, V., Jenko, S., Korbar, V., Lešnik, I., Picelj, K., Suhadolnik, G., Šmalc, M. in Štampek, M. (2020). *Moč (spo)razumevanja: Osnove gledališke pedagogike*. Ljubljana: Društvo ustvarjalcev Taka Tuka.

Program osnovna šola. *Slovenščina. Učni načrt* (2018). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

Saksida, I. (1992): *Mladinska književnost pri pouku na razredni stopnji osnovne šole*. Založba Mladinska knjiga.

Aleksandra Kuntner

OŠ J. Hudalesa Jurovski Dol

IZBOLJŠANJE RAZREDNE KLIME S POMOČJO METOD IN TEHNIK GLEDALIŠKE PEDAGOGIKE

POVZETEK

Otroci večji del svojega otroštva in časa preživijo v šolskem okolju, kjer so hote ali nehote v nenehni interakciji z drugimi deležniki izobraževanja, učitelji. Z vstopom v izobraževalni program so dodeljeni skupini, s katero bodo preživeli turbulentno obdobje odraščanja. Vsak izmed njih v to skupino vstopa s svojimi karakternimi značilnostmi, socialnim statusom, družinskim ozadjem in sposobnostmi interakcije z drugimi. Nemalokrat se zgodi, da skupina, ki naj bi med časom šolanja učencem, ki jo sestavljajo, predstavljala varno in spodbudno okolje, določenega posameznika izključi iz skupine. Razrednik v takšnem primeru odigra pomembno vlogo, kako takšnega učenca ali učence zaščiti in vzdrževati dobro razredno klimo. Na podlagi izkušenj in zapisanega sem se odločila, da v svojo razredno skupnost vpeljem drugačne pristope, metode in tehnike poučevanja ter se s težavami – izključevanjem iz skupine, ki se pojavljajo znotraj razredne skupnosti odraščajočih otrok, soočim s pomočjo tehnike gledališke pedagogike – oris osebe. Učencem pa s takšnim pristopom pomagam do lastnega zavedanja, zavedanja drugih, sprejemanja, primerne komunikacije in do empatije.

Ključne besede: *razredna klima, izključevanje, gledališka pedagogika, oris osebe, samozavedanje.*

1. UVOD

Vsak učenec znotraj razredne skupnosti s svojim karakterjem, s svojimi sposobnostmi in interesi pomaga oblikovati razredno klimo ter vpliva na dogajanje znotraj skupine. Razrednik pa v tej skupini nastopa kot povezovalni člen, ki v interakcijo prav tako vstopa s svojim načinom delovanja, s svojimi karakternimi značilnostmi in s svojim znanjem. Zaradi raznolikosti skupine se pogosto pojavijo problemi, eden od teh je tudi izključevanje. Razrednik je v takšnih situacijah postavljen pred izziv, kako nastalo situacijo rešiti, da bi iz nje vsi odšli kot zmagovalci. Sama sem se tako odločila, da težave z izključevanjem enega izmed učencev v razredni skupnosti 7. razreda poskusim rešiti s tehniko poučevanja z gledališkimi pristopi, imenovano o(b)ris osebe.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 Razrednik in razredna klima

2.1.1 Razredna klima

Vsak razred ima razredno klimo, ki je značilna samo zanj in vpliva na njegovo delovanje. Poznavanje razredne klime je posebej bistveno za učitelje, še posebej razrednike, saj imajo veliko vlogo pri zaznavanju, spreminjanju in izboljševanju le-te. Razredni učitelj preživi s svojimi učenci veliko časa, jih pozna bolje kot drugi učitelji in lahko neposredno vpliva na oblikovanje pozitivnejše razredne klime. Za ugotavljanje razredne klime lahko učitelj uporabi različne pristope in pripomočke. Bistveno je, da se učitelj zaveda pomembnosti razredne klime in njenega vpliva na delo v razredu, da ima znanja o tem, kako jo lahko ugotavlja, ter da je seznanjen s strategijami za njeno izboljševanje (Šmalc, 2018; citirano po Pušnik idr., 2000).

2.1.2 Razrednik in njegova vloga

Razrednik je tisti, ki naj bi bil dovolj občutljiv za potrebe otroka, čustvene in tiste, ki se pojavljajo v različnih življenjskih okoliščinah (Verbnik Dobnikar, 2002, str. 65). Razrednik je prvi učitelj, na katerega se obrnejo učenci, ko imajo težave, vprašanja ali dileme in predstavlja most med posameznim učencem in razredno skupnostjo (Programske smernice za delo oddelčnega učiteljskega zbora in oddelčne skupnosti v osnovnih in srednjih šolah ter dijaških domovih, 2005).

2.1.3 Varno in spodbudno učno okolje

Dobri odnosi znotraj razredne skupnosti in razrednik, ki vidi in sliši potrebe učencev, so temelj dobre razredne klime. Kakor hitro se znotraj razreda pojavijo spori, neprimerna komunikacija, slabi odnosi, se klima razreda slabša. V okolju, kjer vlada slaba klima, so učenci težko uspešni, težko pokažejo svoje potenciale in sposobnosti. Vloga vsakega strokovnega delavca in šole kot celote pa je ustvarjanje spodbudnega in varnega učnega okolja, kjer bo vsak posameznik lahko izrazil samega sebe.

Številne raziskave kažejo na velik pomen, ki ga ima varno in spodbudno učno okolje na kakovost in uspešnost vzgoje in izobraževanja. Večkrat je že bila ugotovljena povezanost med šolsko klimo in zaznana učinkovitostjo šole oz. dosežki učencev. Učenci, ki imajo v razredu kakovostne prijateljske odnose, posledično šolo zaznavajo bolj pozitivno in se v šoli tudi bolj pozitivno vedejo. Pri tistih, ki jih vrstniki zavrnejo namesto sprejmejo, pa lahko pričakujemo izostajanje od pouka, ponavljanje razreda in prilagoditvene težave pri prehodu iz osnovne v srednjo šolo. Šolska klima ni povezana le z dosežki učencev, temveč tudi z osebnimi in s skupinskimi stališči, ki uravnavajo prilagajanje v skupinah ter raven konfliktnosti in agresivnosti (Varno in spodbudno učno okolje, Zbirka Kakovost v vrtcih in šolah 4, str. 5–6).

2.2 Razredna problematika – izključevanje iz skupine

Težave se pojavljajo znotraj razrednih skupnosti tako razredne kot predmetne stopnje. Morda je opaziti le intenziteto le-teh. V dobi izrazitega potrošništva in tehnološkega napredka, kjer je dosegljivo skoraj vse, se znotraj razrednih skupnosti še vedno pojavljajo učenci, ki si določenih dobrin ne morejo privoščiti ali pa so enostavno drugačni po sposobnostih, videzu, kulturi. Vse naštetu in dinamika razreda hitro pripeljejo do določenih oblik nasilja, na primer do izključevanja iz skupine.

Od ostalih oblik nasilja se razlikuje po tem, da je pogosto skrito očem odraslih.

Ker sem kot razredničarka znotraj razredne skupnosti zaznala omenjeno vedenje, sem pričela iskati načine, kako učence ozaveščati o tem in pomagati izključenim. Tehnika, ki je za ozaveščanje učencev dobrodošla pri takšnih oblikah nasilja, je ena izmed tehnik poučevanja z gledališkimi pristopi, imenovana o(b)ris osebe.

2.3 Učenje z gledališkimi pristopi

»Učni pristopi, metode in tehnike gledališke pedagogike so zasnovani celostno, tako da učenci o različnih pojmi, pojavih in zakonitostih ne le poslušajo in govorijo, ampak jih dobesedno utelesijo in izrazijo z mnogimi različnimi gledališkimi sredstvi.« Kot navaja Irina Lešnik, učenje z gledališkimi pristopi lahko olajša obravnavo, poglobljanje in utrjevanje snovi pri vseh predmetih, od umetniških in družboslovnih do naravoslovnih (Lešnik, 2020). Eden izmed gledaliških pristopov je tudi drama v izobraževanju, ki jo Ozbek opredeljuje kot eno od vrst drame, ki je postala priljubljena zlasti ob začetku 20. stoletja, pri čemer poudarja, da je ne moremo razumeti kot alternativne metode, s katero bi bilo mogoče nadomestiti tradicionalno uveljavljene didaktične strategije, temveč kot komplementarno didaktično dejavnost, ki je lahko produktivna za kakovostnejše in učinkovitejše doseganje nekaterih učnih ciljev. Vključuje ustvarjanje dramskega okolja, v katerem učenci usvajajo znanje pri posameznem predmetu tako, da igrajo vloge in uporabljajo druge dramske tehnike v procesu raziskovanja določene učne vsebine. Gre za to, da je drama kot »igra pretvarjanja«, v kateri se udeleženci z igro vlog v imaginarnem okolju pretvarjajo, da so nekdo drug ali nekaj drugega.

Ustvarjalna drama predstavlja podporo osebnemu razvoju, drama v izobraževanju pa vključuje ustvarjanje dramskega okolja, v katerem učenci usvajajo znanje pri posameznem predmetu tako, da igrajo vloge in uporabljajo druge dramske tehnike v procesu raziskovanja določene učne vsebine (Ozbek, 2014).

Lahko pa tehnike in metode prenesemo tudi na razredne ure, določene igre pa uporabimo kot uvodno motivacijo. Sama sem se odločila, da pri izboljšanju razredne klime uporabim tehniko o(b)ris osebe, pri kateri učenci oblikujejo fiktivno, izmišljeno osebo. Razdeljena je na več delov: oblikovanje fiktivne osebe, norčevanje in opravičilo. In tehniko živa slika, kjer »igralca« (učenca) odigrata imaginarni prizor in pri tem uporabita improvizacijo. Dogajanje v nekem trenutku ustavimo oz. sliko zamrznemo.

Improvizacija učencem omogoča, »da napravijo imaginarni skok iz svoje realne situacije ali vloge v imaginarno« (Ozbek, 2014, citirano po McGregor idr., 1977). »Pri drami je improvizacija opredeljena kot spontano raziskovanje nepredvidenih okoliščin in dogodkov, v njej pa ni nobenih komunikacijskih in vedenjskih tveganj, ki so sicer značilna za realni svet. Dejavnost je prijetna, ima smisel in ne ogroža osebnosti udeležencev« (Ozbek, 2014).

2.3.1 Razredna klima in poučevanje z gledališkimi pristopi

S tehnikami gledališke pedagogike lahko torej na učencem prijazen način prikazemo različne tabuizirane teme, jih spodbudimo k razmišljanju in iskanju rešitev. V kolikor smiselno izbiramo tehnike in metode gledališke pedagogike in jih vnašamo v šolsko okolje, si lahko ob nastalih razrednih problematikah z njimi pomagamo učencem prikazati nesprijemljivo vedenje, različno razvojno problematiko in jih skozi igro, improvizacijo in vživljanjem v včasih imaginarne osebe pripeljemo do širšega pogleda na situacijo, reševanja nastalih konfliktnih situacij itd. Učence tako opolnomočimo z novimi spoznanji,

jih s temi pristopi na nezavedni način povežemo med seboj in s tem posledično izboljšamo razredno klimo in počutje učencev znotraj razreda.

3. PRAKTIČNI DEL

RAZRED:	7. razred					
PREDMET:	Razredna ura					
ČASOVNI OBSEG:	2 šolski uri					
UČNA TEMA:	Nasilje					
UČNA ENOTA:	Izključevanje iz skupine					
UČNI CILJI:	<ul style="list-style-type: none"> • Sodelovanje. • Povezati besedno in nebesedno komunikacijo. • Izražanje čustev. • Spoznavanje strategij reševanja konfliktov. • Razvijanje empatije. • Povezovanje skupine. • Spoznavanje drug drugega. • Prepoznavanje čustvenega stanja sebe in drugih. 					
UČNE METODE:						
UČNE OBLIKE:						
PRIPOMOČKI IN SREDSTVA:	<ul style="list-style-type: none"> • pisalo • daljša vrvica • 2 x A3 list 					
PRILAGODITVE: (posebne potrebe, diferenciacija, individualizacija ...)	Pri razredni uri je prisotna tudi sorazredničarka, ki učencem z dodatno strokovno pomočjo pomaga pri razumevanju navodil, umirjanju in sledenju.					

UVODNI DEL:	<p>POŠLJI IN SPREJMI POZDRAV</p> <p>Učenci se postavijo v krog. Učiteljica prične igro s pozdravom, ki ga z gibom rok (plosk) pošlje izbranemu učencu in ob tem vzpostavi očesni kontakt. Učiteljica najprej izgovori svoje ime, ob pošiljanju pozdrava pa izgovori ime učenca/učenke, ki mu pozdrav pošilja. Nadaljuje učenec, ki ga je pozdravila učiteljica, in pozdrav pošlje drugemu učencu. Igro igramo tako dolgo, dokler se ne pozdravijo vsi učenci.</p> <p>IGRA SPOMIN</p>
--------------------	--

	<p>Učencem povem, da bomo igrali igro SPOMIN, tema igre so ČUSTVA. Dva učenca zapustita razred, igrala bosta en proti drugemu in zbirala pare. Ostali učenci v prostoru se razporedijo v netipične pare, tako da učenca, ki sta zapustila razred, ne moreta iskati parov na podlagi prijateljstva. Vsak par dobi na listku napisano čustvo (določi učitelj ali si učenci izberejo sami). En v paru bo čustvo izrazil z besedo, drugi bo čustvo uprizoril z gibom. Nato se učenci pomešajo med seboj. Učenca, ki sta zapustila razred, sedaj iščeta pare med učenci. Zmaga tisti, ki zbere več parov.</p>
<p>OSREDNJI DEL:</p>	<p>O(B)RIS OSEBE O(b)ris osebe je tehnika poučevanja z gledališkimi pristopi, pri kateri učenci oblikujejo fiktivno, izmišljeno osebo. Izvedemo jo po delih.</p> <p>1. Oblikovanje fiktivne osebe. Osebo umestijo v razredno skupnost, v kateri se ta oseba ne počuti dobro (govorimo o izključevanju iz skupine). Osebi določijo karakterne značilnosti, videz, hobije, družinsko ozadje. Že ob samem oblikovanju osebe se pojavljajo določene frustracije, učenci morda izražajo sami sebe ali česar ne marajo. Učiteljica na tablo prilepi večji list papirja, na katerem je obris osebe. Učencem pove, da je ta oseba deklica, po imenu Metka, ki je stara 12 let. Učiteljica določi ime, ki ni enako nikomur v skupini. Učencem da navodilo, da oblikujejo Metko, jo označijo vizualno in karakterno, določijo njene hobije, kaj ima rada in česa ne. Učiteljica kliče učence, da ne govorijo vsevprek, in njihove ideje zapisuje na obris osebe. Pri oblikovanju osebe imajo vsi učenci možnost izraziti svoje ideje (tudi večkrat). Ko je izmišljena oseba oblikovana, si jo skupaj ogledajo.</p> <p>2. Norčevanje. Učence pozovemo, da nam pomagajo razumeti, zakaj se ta oseba ne počuti dobro v svoji razredni skupnosti. Učiteljica učencem pove, da so skupina otrok, ki ne marajo Metke, vendar je v skupini tudi deklica Monika, ki pa ji je Metka všeč, vendar podleže pritisku skupine. Učiteljica na list ponovno nariše obris osebe. Na nov obris učenci zapisujejo zbadljivke, žaljivke in vsa negativna občutenja do nje. Ob zapisu še del papirja – obrisa učenec, ki je izrazil zbadljivko, zmečka. Učiteljica ne posega v odgovore učencev, tudi če gre za grde, morda neprimerne izraze (zmerjanje). Ob koncu tega dela dejavnosti si skupaj z učenci ogledamo obris osebe (zmečkan). Učence povabimo, da komentirajo, kako se oseba počuti, kako izgleda.</p> <p>3. Opravičilo. Ker se v vsaki skupini otrok najde nekdo, ki mu ob takšnih dogodkih ni vseeno, uprizorimo še opravičilo. Učence pozovemo, da o videnem in povedanem premislijo in se poskušajo opravičiti. Učiteljica prebere dnevnik učenke Monike, ki je sodelovala v tej skupini, vendar ji je nato bilo žal in bi se rada opravičila, a ne ve, kako.</p>

	<p><i>Monikin dnevnik: Včeraj sem skupaj s sošolci zbadala in grdo govorila o Metki. Govorila sem ji grde stvari, jo zmerjala. Sedaj mi je žal, saj je čisto v redu sošolka. Ne vem, kaj naj naredim, da bi se ji opravičila.</i></p> <p>Učencem pustim, da razmislijo o nastali situaciji.</p> <p>V nadaljevanju učence povabimo, da se Metki opravičijo, lahko z besedami ali dejanji, in ob tem list, ki je zmečkan, poravnajo. Skupaj si ogledamo poravnani, a še vedno zmečkan obris Metke in ob tem učence pozovem, da izrazijo svoje mnenje, občutja, kako vse to doživlja Metka in kako oni. Ta tehnika učencem omogoča sprejem idej drugih, vživljanje v osebo in ozaveščanje o svojih lastnostih.</p> <p>ŽIVA SLIKA</p> <p>Po o(b)risu osebe dejavnost nadaljujemo s tehniko živa slika.</p> <p>Dva učenca povabim, da odigrata prizor, kjer se Metka in Monika srečata čez 15 let. Učenca torej odigrata imaginarni prizor, ki ga učitelj ob določenem trenutku ustavi s ploskom rok. Slika zamrzne, »igralca« ostaneta v ustavljenem trenutku. Učence, ki prizor opazujejo, pa spodbudim, da komentirajo videno, izraze oseb, mimiko.</p> <p>To nam omogoča, da ostale učence »gledalce« pozovemo, da si ogledajo nastalo sliko, razmislijo o dogodku, občutjih, pozovemo jih, da opazujejo izraze »igralcev«.</p>
SKLEPNI DEL:	<p>RAD IMAM</p> <p>Učence postavimo v krog in enemu izmed njih damo vrvico. Učenec pove, kaj ima zares rad, nato učenci, ki se z njim strinjajo, rečejo JAZ TUDI. Učenec izbranemu učencu poda klobčič vrvice. Igro nadaljujejo tako dolgo, da se vsi učenci povežejo z vrvico. Z učenci se pogovorimo, kakšen lik oz. oblika je nastal/a.</p>
ALI SEM DOSEGEL/DOSEGLA ZASTAVLJENE CILJE?	<p>Večina ciljev je bila dosežena. Učenci so predvsem uživali ob igranju igre spomin, ki smo jo morali nato še večkrat ponoviti. V osrednji dejavnosti so se učenci dobro vživeli, izražali svoja mnenja, čustva, frustracije. Presenetila me je njihova jeza; nekateri so sami povedali, da so jezni in so z zbadljivkami to jezo sproščali. V dejavnosti je sodeloval tudi učenec, ki je v razredu izločen, a je kljub mojemu strahu, da se bo v dejavnosti prepoznal, dobro sodeloval in izražal svoje občutenje ob oblikovanju fiktivne osebe.</p>
KAJ BI SPREMENIL/SPREMENILA?	<p>Pri sami dejavnosti me je presenetilo to, kako težko se učenci opravičijo za svoja dejanja, saj so s tem delom dejavnosti imeli nekateri največ težav in ta cilj ni bil v celoti dosežen. Učenci so potrebovali pomoč, da so izrekli opravičilo.</p>

4. SKLEPNI DEL

Biti razrednik je izziv, saj je učitelj postavljen v vrsto vlog, ki jih mora odigrati. Predvsem pa mora biti pozoren na dinamiko in odnose znotraj skupine raznolikih otrok, iskati načine, da se jim približa, ter z njimi, ne sam, reševati nastale težave. Tehnike in metode poučevanja z gledališkimi pristopi pa učitelju omogočajo prav to, da na neprisiljen način

učence preko »igre«, kjer se lahko počutijo kot igralci na odru, pripelje do izražanja na verbalen ali neverbalen način, da izrazijo sami sebe in da se lahko izrazijo tudi tisti, ki pogosto ostanejo neopaženi.

Kot pravi Veronika Gaber Korbar: »Učenci se skozi sodelovalen način dela v razredu, ki je ključen element vseh gledaliških pristopov, naučijo razumeti drugačnost in sprejemati različnost. Upoštevanje drugačnosti in različnosti pa je ključno za kakovostno in strpno sobivanje v razredu in družbi nasploh« (Gaber Korbar, 2000).

5. VIRI IN LITERATURA

Gaber Korbar, V. idr. (2020). Moč (spo)razumevanja. Osnove gledališke pedagogike.

Krajnc, T. (2019). *Varno in spodbudno učno okolje, Zbirka Kakovost v vrtcih in šolah 4. Šola za ravnatelje.*

Lešnik, I (2020). *Gledališka pedagogika na preseku gledališke umetnosti in pedagoške znanosti.* Pridobljeno s www.takatuka.net/irina-lesnik?fbclid=IwAR374eSHHd_07j9TGz4XaPPyulvMao6T7jprE9oQasroT_o0dU4SpugRdzk.

McGregor, L., Robinson, K. in Tate, M. (1977). *Learning through drama.* London: Heinemann.

Ozbek, G. (2014). Drama v izobraževanju: ključne konceptualne poteze. V *Sodobna pedagogika 1./2014* (str. 72–88).

Programske smernice za delo oddelčnega učiteljskega zbora in oddelčne skupnosti v osnovnih in srednjih šolah ter dijaških domovih, Ministerstvo za šolstvo in šport, 2005.

Pušnik, M., Žarkovič Adlešič, B. in Bizjak, C. (2000). *Razrednik v osnovni in srednji šoli.* Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Šmalc, I. (2018). *Razredna klima, kot jo zaznavajo in si jo želijo učitelji v različnih fazah profesionalnega razvoja.* Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Verbnik, Dobnikar, T. (2020). Razrednik na stičišču različnih vlog. V *Socialna pedagogika*, vol. 6, št. 1 (str. 44–67).

Alenka Dominik

OŠ J. Hudalesa Jurovski Dol

NARAVOSLOVNI DAN S PRISTOPOM GLEDALIŠKE PEDAGOGIKE

POVZETEK

Naravoslovne dneve oblikujejo tiste dejavnosti, pri katerih lahko otroci izkažejo svoje veščine in znanje na sproščen, ustvarjalen način. Učence lahko spoznamo na drugačen način, še posebej pa pride do izraza sodelovalno delo. V prispevku predstavljam izvedbo naravoslovnega dneva v 3. razredu na temo Dan Zemlje, kjer sem želela na igriv način doseči aktiven in zanimiv dan za otroke in kjer bi lahko prišli do izraza tudi tisti učenci, ki so drugače pri pouku »skriti«. Naravoslovni dan namreč vključuje več individualne in skupinske oblike dela ter dela v dvojicah. V tem smislu sem ga načrtovala in izvedla s pomočjo pristopov gledališke pedagogike. Uporabila sem dve izmed tehnik gledališke pedagogike, to sta okrogla miza in žive slike ter igre za motivacijo. Naravoslovni dan je primeren tudi za 1. in 2. razred osnovne šole.

KLJUČNE BESEDE: *gledališka pedagogika, naravoslovni dan, oblike dela, sodelovalno delo, igre za motivacijo.*

1. UVOD

Na temo Dan Zemlje lahko najdemo veliko zanimivih dejavnosti, ki so jih učiteljice in učitelji delili na raznih omrežjih in študijskih skupinah ter jih vključili v izpeljavo naravoslovnega dneva: od ogleda pripravljenih risanih in strokovnih filmov na temo onesnaženosti narave in skrbi zanjo do izpeljave praktičnih del (čiščenje okolice, izdelava praktičnih izdelkov in maket različnih prostorov iz odpadnih materialov, raziskovanje in zbiranje ter analiziranje različnih podatkov v zvezi z odpadki, s prometom, z varčevanjem z energijo, vodo in hrano, sajenje rastlin ...).

Otroci se na tej razvojni stopnji radi igrajo, zato mi je bil velik izziv pripraviti naravoslovni dan tako, da bi se skozi motivacijske igre izvedle dejavnosti, ki bi pripeljale do zastavljenih ciljev.

Tako sem za izvedbo uporabila pristope gledališke pedagogike, ki sem jih pridobila na celoletnem seminarju z naslovom Umetnost učenja, učenje z gledališkimi pristopi. Namen tega seminarja je usposobiti učitelje za izvajanje bolj vključujočega učenja z gledališkimi pristopi. Že na tem seminarju mi je postalo jasno, da bodo tehnike gledališke pedagogike, igre za vzdrževanje pozornosti in koncentracije, igre za izboljšanje pomnjenja, igre za spoznavanje drug drugega ter igre za izboljšanje govornega nastopanja tiste dejavnosti, ki mi bodo v pomoč ne samo pri načrtovanju ur rednega pouka, temveč tudi pri izpeljavi naravoslovnega dneva.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 Cilji pri naravoslovju za 3. razred

Pri načrtovanju naravoslovnega dneva izhajamo iz ciljev, ki jih želimo doseči. V pomoč so nam cilji iz učnega načrta Ministrstva za šolstvo in šport.

Cilji dni dejavnosti so omogočiti učenkam in učencem utrjevanje in povezovanje znanja, pridobljenega pri posameznih predmetih in predmetnih področjih, uporabljanje tega znanja in njegovo nadgrajevanje s praktičnim učenjem v kontekstu medsebojnega sodelovanja in odzivanja na aktualne dogodke v ožjem in širšem družbenem okolju.

Namen naravoslovnega dneva je poglobiti in še bolj ozavestiti znanja, ki pomenijo uresničitev ciljev okoljske vzgoje. Marjetka Štampek (2020) pravi, da so učni cilji le del procesa vzgoje in izobraževanja: »Tega se včasih premalo zavedamo in otroke »polnimo« s podatki, ki jih nato ne znajo uporabiti v življenju.« (str. 39)

2.2 Motivacija pri srečevanju z naravoslovnimi vsebinami

Če želimo pri naravoslovnem dnevu doseči zastavljene cilje, jih moramo podpreti z motivacijo. Motivacija namreč predstavlja tisti občutek, ko z veseljem pristopamo do nalog in dejavnosti, ki nas vodijo do zelenega cilja.

Če učence pripraviš, da so ustrezno motivirani, si bodo pridobljeno znanje na naravoslovnem dnevu bolje zapomnili.

Iztok Devetak, Cveta Razdevšek Pučko in Marjanca Šteblaj (2001) trdijo: »Učitelj (je) pri motiviranju učencev tem bolj uspešen, čim bolj je sam vsebinsko, didaktično, psihološko in osebnostno pripravljen na poučevanje. Učitelj, ki je notranje motiviran za naravoslovje, le-tega poučuje z veliko vnemo, je dobro pripravljen in uporablja različna motivacijska sredstva, med katerimi je učinkovitejši eksperiment, s katerim lahko predstavimo prezapletene naravne procese v razredu na preprostejši način.« (str. 47) Z različnimi motivacijskimi spodbudami, ki jih nudimo učencem med poučevanjem, vzbudimo željo po učenju.

2.3 Igra vlog pri naravoslovnem dnevu

Za uspešno izpeljan naravoslovni dan je kot motivacija pri učencih bistvenega pomena igra vlog. »Igra je ena od osnovnih vsebin otrokovega življenja in zato jo lahko uporabimo kot vzgojno metodo in hkrati sredstvo učenja pri usvajanju intelektualnih vsebin. Zavedati se moramo, da otroci z njeno pomočjo nevede in igrave pridobijo potrebna znanja ter si jih globlje vtisnejo v spomin v primerjavi z dalj časa trajajočim in utrujajočim strogo usmerjenim učenjem, ki zna biti za otroke zelo odbijajoče in dolgočasno.« (Pistotnik, 2004) Pri igranju vlog pri naravoslovju lahko učenci prevzamejo vloge neživih stvari, živih bitij, posebljanje idej ali pojmov in oseb.

»Cilj didaktičnega igranja vlog je v tem, da učenci razvijajo svoje sposobnosti in vzorce vedenja (spretnost jasnega izražanja misli, prepričljivega argumentiranja, poslušanja in spoštovanja mnenj drugih, sposobnost razumskega spopadanja s posledicami svojih izjav, vljudnosti, nežaljivega izražanja nestrinjanja, skeptičnosti ...) ter znanje in razumevanje.« (Lapajne - Dekleva, 2012)

Marjetka Štampek (2020) pa pravi, da gledališka pedagogika omogoča učencem, »da preko lastnih izkušenj v varnem okolju dramske fikcije preizkušajo različne vloge, v katerih so se ali se bodo znašli. Izrazijo lahko svoje strahove in težave, ki jih preko vloge nekoga drugega predelajo in pogledajo z različnih perspektiv. S tem drug drugega učijo, kakšne so posledice določenega ravnanja, oblikujejo vrednote, rešujejo osebna vprašanja, sprostijo čustva in vse to jim pomaga pri osebnem razvoju in doživljanju sebe.« (str. 39)

3. PRAKTIČNI DEL

RAZRED	3.					
PREDMET	SPO					
UČNA TEMA	NARAVOSLOVNI DAN					
UČNA ENOTA	DAN ZEMLJE					
UČNI CILJI	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znajo pojasniti, kako sami dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja ter k urejanju okolja, v katerem živijo, • poznajo neodgovorno in odgovorno ravnanje s planetom, • intenzivno doživljajo naravo, odkrivajo njene lepote in vrednote, • oblikujejo pozitiven odnos do narave, življenja, učenja in dela, • zavedajo se pomena varovanja zdravja in okolja, • vedo, da ob proizvodnji in v vsakdanjem življenju nastajajo odpadki, • znajo opisati ustrezna ravnanja z odpadki za varovanje in vzdrževanje okolja, • poznajo glavne onesnaževalce in posledice onesnaženja vode, zraka in tal, • vzpostavljajo skupinsko dinamiko. 					
UČNE METODE						
UČNE OBLIKE						
PRIPOMOČKI IN SREDSTVA	<ul style="list-style-type: none"> • slikovno gradivo • računalnik • projektor • tabla • različna embalaža • odpadki • škatle • vreče 					
PRILAGODITVE (posebne potrebe, diferenciacija, individualizacija ...)	diferenciacija					

<p>UVODNI DEL</p>	<p>1. ura</p> <p>Za uvod v naravoslovni dan učencem predvajam kratek film o planetu Zemlja in o njegovih lepotah. Sledi razgovor o tem, kaj jim je bilo v filmčku všeč in zakaj.</p> <p>PANTOMIMA – IŠČEMO PARE</p> <p>Osmim otrokom šepetaje določimo nasprotna ravnanja, nato pa dejanja pokažejo s pantomimo. Ostali učenci ugotavljajo dejanja in iščejo pare (npr. voznja s skirojem–voznja avtomobila; tuširanje–kopanje v kopalni kadi; zalivanje vrta s cevjo– zalivanje vrta z zalivalko ...).V nadaljevanju jih povprašam, zakaj so izbrali te pare. Predvidevam, da bodo povezali vzroke in posledice določenega ravnanja.</p> <p>PPT-predstavitev: Na tablo projiciram sliko divjega odlagališča in sliko zbirnega centra odpadkov. Učence spodbudim, da sliki primerjajo in opišejo razlike, enakosti.</p> <p>Na prosojnicah si ogledajo še spremembe okolja zaradi človeškega onesnaževanja.</p> <p>Izvedo, kaj se dogaja s pokrajino, kako jo onesnažujemo.</p> <p>Ogledajo si risanki o tem, kako ravnamo z odpadki in kam gredo, ter spoznajo čistilno napravo.</p> <p>Povezavi do animiranih filmov: https://www.youtube.com/watch?v=vbM6nY6lvbY https://www.youtube.com/watch?v=Rh9XGrbLNic&t=41s</p> <p>OKROGLA MIZA</p> <p>Otrokom povem, da se bomo igrali igro OKROGLA MIZA, ki poteka na televiziji, v namišljeni oddaji Dober dan, Zemlja. Učenci predlagajo sceno za studio in določijo kamermana. Za okroglo mizo postavimo stole za toliko učencev, kot jih bo aktivno sodelovalo. Učencem povem, da bodo predstavili svoje mnenje o onesnaževanju narave. Pri tem lahko kritično razmišljajo in ovrednotijo druga mnenja. Izberemo nekaj učencev, ki skupaj sestavijo potek pogovora in si razdelijo vloge: povezovalec, starši, ribič, športnik, lastnik tovarne itd. Ostali učenci so publika in postavljajo vprašanja. Če je čas, si vloge razdelijo še ostali učenci.</p>
<p>OSREDNJI DEL</p>	<p>2. ura</p> <p>OBLIKOVANJE SKUPIN</p> <p>Učence razdelimo v skupine po tri oziroma v enakoštevilčne skupine glede na število otrok v razredu. To naredimo tako, da na tla vržemo različne sličice s skupnimi značilnostmi, npr. riba, reka, morje; zobna pasta, zobna nitka, zobna ščetka; omara, pulover, hlače; likalnik, likalna miza, elektrika; tuš kabina, bide, umivalnik; šampon, trdo milo, tekoče milo za telo; avto, motor, cesta; skiro, kolo, pločnik ...</p> <p>Nato skupine zapišejo čim več primerov neodgovornega ravnanja s planetom (metanje odpadkov v naravo namesto v koš, voda teče, medtem ko si umivamo zobe, kopanje v kopalni kadi namesto tuširanje pod tušem, voznja z avtomobilom ...). Vodja prebere napisane povedi.</p>

ŽIVE SLIKE

ŽIVA SLIKA ŠT. 1

Naloga skupin je, da izmed napisanih ravnanj s planetom izberejo eno in ga prikažejo z **živo sliko**. V prostor se postavijo tako, da pokažejo svoj del in nato okamenijo.

Ostali učenci ugotavljajo, kaj je posamezna skupina prikazala. Če se ne ugotovi, kaj skupina prikazuje, je dovoljeno postavljati vprašanja posamezniku iz skupine (npr. zakaj tako stojiš, zakaj imaš roke v zraku ...).

ŽIVA SLIKA ŠT. 2

Sedaj neodgovorno ravnanje spremenijo v odgovorno. Predstavijo ga spet z živo sliko.

Sledi razgovor o tem, kaj se je zgodilo, da so ravnali odgovorno.

SPOMIN

Dva učenca zapustita razred. Ostali učenci stojijo v krogu in po parih ponazorijo enako živo sliko v zvezi z neodgovornim ravnanjem našega planeta. Učenca, ki sta zapustila razred, se vrneta, izmenično kličeta učence in s pomočjo njihovih gibov iščeta pare. Kdor najde največ parov, je zmagovalec.

Težja naloga: Pari v krogu kažejo odgovorno in neodgovorno ravnanje.

VRTILJAK

Učenci sedijo v krogu, en učenec zavrti vrtiljak na prosojnici. Pri določeni trditvi menjajo prostor tisti učenci, za katere prikazana trditev velja. Npr.: Kosila si vzamem toliko, kolikor ga lahko pojem. V trgovino grem s skirojem ...

<https://wheelofnames.com/sl/9ez-j67>

3. ura

ODPADKI

Učenci pokažejo, katere odpadke so prinesli od doma oz. so jih nabrali med potjo v šolo.

Sledi določanje škatel oz. vreč z napisom, kaj se bo vanje metalo.

VRTILJAK

Učenci zavrtijo vrtiljak na elektronski prosojnici. Na njem so narisane različne embalaže, odpadki ... Predmet, ki ga prikaže sličica na vrtiljaku, učenci razvrstijo v pravilno škatlo oz. vrečo.

<https://wheelofnames.com/sl/d36-wum>

RAZVRŠČANJE VSEH ODPADKOV V ŠKATLE

Učenci vso ostalo embalažo oz. odpadke, ki so jih prinesli od doma in niso bili označeni v vrtiljaku, razvrstijo v primerne škatle oz. vreče.

4. ura

OČISTIMO OKOLICO ŠOLE - EKOLOŠKI OTOK

Z učenci se sprehodimo po okolici šole in pobereмо odpadke. S seboj imamo vrečke za smeti. Kot pešci smo pozorni na promet in varnost v prometu.

	<p>Nato si ogledamo ekološki otok naše šole. Vodimo pogovor z naslednjimi vprašanji: Kje stoji? Zakaj je tam? Katere zabojnike imamo v njem? V čem se zabojniki med sabo razlikujejo? Kam odlagamo biološke odpadke? Kateri so to?</p> <p>Zbrane odpadke nato vržemo v ustrezne zabojnike.</p>
ZAKLJUČEK	<p>5. ura LAŽ ALI RESNICA</p> <p>Dejavnost izvedemo na prostem ali v razredu. Učenci zapišejo na listek tri trditve v zvezi z ravnanjem s planetom, dve sta RESNICI, ena je LAŽ. Trditve preberejo, nato pa ostali učenci ugotavljajo, katera trditev je laž.</p> <p>Npr.: Nevarne odpadke odložim v posebno škatlo. R Moji stari straši že od nekdaj ločujejo odpadke. L V šolo grem vedno peš. R</p> <p>DIFERENCIACIJA</p> <p>Učencem, ki se jim zdi ta dejavnost težka (npr. učenci s posebnimi potrebami), nalogo priredimo: govorimo/zapišemo trditve, oni pa povedo/zapišejo, ali je trditev PRAVILNA OZ. NEPRAVILNA.</p> <p>Npr.: Papir lahko recikliramo. P Opadkov ne ločujemo. N Varčujemo z vodo in elektriko. P Opadkov ne mečemo v koš. N Zlomljeno igračko vržem v stran. N Kupujem samo tisto, kar res potrebujem. P Uporabljamo čim manj plastike. P Solato, ki je ne pojem, vržem v koš za mešane odpadke. N</p>
ALI SEM DOSEGLA ZASTAVLJENE CILJE?	<p>Pri dejavnostih, v okviru katerih so učenci morali pokazati različna nepravilna ravnanja glede onesnaženosti in ohranjanja čiste Zemlje, se je pokazalo, da so učenci že zelo ozaveščeni glede skrbi za našo naravo in okolje, v katerem živimo. V različnih dejavnostih so s svojim razmišljanjem in vedenjem o onesnaženosti našega planeta pokazali, da jim je mar za njihovo zdravo prihodnost in s tem so bili doseženi zastavljeni cilji naravoslovnega dne.</p>
KAJ BI SPREMENILA?	<p>Če bi imeli čas, bi v tem naravoslovnem dnevu izvedli še izdelovanje uporabnih izdelkov iz odpadne embalaže (npr. maketo kraja, posodice za pisala ...). Izdelke iz odpadne embalaže bomo tako naredili pri urah likovne umetnosti.</p>

4. SKLEPNI DEL

Naravoslovni dan sem izpeljala po predvideni pripravi. Vsi učenci so bili vključeni v celoten proces dela in izkazalo se je, da so prišli do izraza tudi učenci, ki so po navadi v ozadju, saj sem se trudila, da so bile skozi celoten program dela vključene motivacijske igre, ki so na nevsiljiv način vključevale v delo prav vse učence. Ko sem vprašala učence, kaj jim je bilo pri naravoslovnem dnevu najbolj všeč, jih je večina odgovorila, da igre spomina,

pantomima, vrtiljak in žive slike, se pravi dejavnosti, pri katerih so bili v gibanju. Igra je še vedno največja motivacija za doseganje različnih ciljev in učenci so pri naravoslovnem dnevu to znova dokazali. Vesela sem, da je naravoslovni dan v celoti uspel.

5. VIRI IN LITERATURA

Devetak, I., Razdevšek - Pučko, C. in Šteblaj, M. (2001). Ali je motivacija temelj trajnostnega razvoja v naravoslovju? *Okoljska vzgoja v šoli: revija za medpredmetno področje v programih osnovnih in srednjih šol*, 3 (1-2), 46-52.

Gaber Korbar, V., Jenko, S., Korbar, V., Lešnik, I., Picelj, K., Suhadolnik, G., Šmalc, M. in Štampek, M. (2020). Moč (spo)razumevanja: Osnove gledališke pedagogike. Ljubljana: Društvo ustvarjalcev Taka Tuka.

Lapajne - Dekleva, T. (2012). Igra vlog in poučevanje naravoslovja. Ljubljana: Društvo za razvoj gledališča v izobraževanju.

MIZŠ Republike Slovenije. *Koncept dni dejavnosti*.

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/Dnevi_dejavnosti.pdf (Pridobljeno 24. 6. 2021)

Pistotnik, B. (2004). Vedno z igro: elementarne in družabne igre za delo in prosti čas. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Program osnovna šola. Spoznavanje okolja. Učni načrt (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

GIBAM JEZIK PO ANGLEŠKO

POVZETEK

Jezikovne kompetence so bistvene za izražanje misli, idej, za komuniciranje ter igrajo pomembno vlogo pri vseh učnih predmetih. Potrebno je spodbujati razvoj teh veščin in spodbujati otroke k rabi jezika ter jim dajati čim več priložnosti za komuniciranje, kljub morebitnim omejitvam.

V prvem triletju je nemogoče snov posredovati le na klasičen, frontalni način. Gibanje in igra sta učencem bistvena. Učenje z gibanjem in igro ni več klasično učenje; učenci se odzivajo spontano in hkrati doživljajo pozitivno izkušnjo pri rabi tujega jezika. Lahko bi rekla, da govorimo z glasom in telesom.

Gledališka pedagogika obsega metode, ki so v zgodnjem obdobju poučevanja angleščine pomembne. Veliko »gledaliških momentov« se zgodi spontano, vseeno pa je potrebno metode gledališke pedagogike premišljeno vtakati v učni proces. Prinašajo veliko prednosti pri poučevanju, saj se učencem naše zelo premišljene metode zdijo spontane. Postanejo aktivni igralci in poslušalci, posledično pa tudi zelo aktivni učenci.

Ključne besede: *jezikovne kompetence, zgodnje poučevanje angleščine, gledališka pedagogika, sproščeno jezikovno izražanje, več-čutno učenje.*

1. TEORETIČNI DEL

1.1 Zgodnje poučevanje jezika

Redki so učenci, ki se ne bi s tujim jezikom srečali že pred vstopom v šolo. Nekateri učenci so izkusili pouk angleščine že v vrtcu, nekateri prihajajo iz drugih jezikovnih okolij. Tudi različni mediji omogočajo hiter dostop do katerega koli jezika. Kljub izpostavljenosti jezikom pa se v šoli pogosto zgodi, da se učenci jezika prestrašijo, nerodno jim je sodelovati v pogovoru, pri katerem ne razumejo vseh besed ali se ne znajo izraziti.

Učenci potrebujejo sproščeno učno okolje, kjer bodo aktivno sodelovali, ostali neobremenjeni in igrivi. Učitelj zagotavlja uspešnost pouka in uspešnost učencev z aktivnostmi, ki so zasnovane na potrebah učencev. Naloga učitelja je uskladiti otroško željo po igri in raziskovanju s postopno zahtevnejšimi izzivi, s katerimi dosežemo učni potencial otrok (Cameron, 2001).

1.2 Otrokove potrebe in pestrost poučevanja

Pomembno je, da izkoristimo otrokove značilnosti zgodnjega obdobja za pestrost poučevanja. Otroci od 6 do 12 let imajo radi zgodbe, se izražajo s telesom, radi pojejo in deklamirajo. Radi sodelujejo in so zelo učljivi. So veliko bolj sproščeni, radovedni in ustvarjalni, zelo dobro oponašajo in so željni samopotrjevanja (Kosinac, 2003).

Tudi učni načrt za prvo triletno predvideva uporabo več-čutno usmerjenega pristopa k učenju. Namenjanje pozornosti nejezikovnim vsebinam, ki poteka sočasno s premišljenim jezikovnim delom, je sodoben in aktualen didaktični pristop, ki ga izkazujejo številni rezultati številnih evropskih raziskav. Koncept je odlična alternativa klasičnemu, frontalnemu pouku, saj odpira prostor za kreativno in inovativno pedagoško delo (Učni načrt tuji jezik v 2. in 3. razredu, 2013).

1.3 Pouk angleščine in tehnike gledališke pedagogike

Gledališče pomaga pri komunikaciji v vsakdanjem življenju (Gaber Korbar idr., 2020). Gledališka pedagogika je vključevanje gledaliških elementov v učni proces. Kjer se srečata gledališka umetnost in pedagoška znanost, se zgodijo ustvarjalni in motivacijsko učinkoviti pristopi. Delujejo povezovalno, a hkrati vsakemu posamezniku omogočajo lasten način izražanja (prav tam).

Metode in tehnike gledališke pedagogike se pogosto uporabljajo pri pouku tujih jezikov, predvsem metoda igre vlog (Lešnik idr., 2020). Dramo v izobraževanju sprti ustvarjajo vsi sodelujoči, učencem se zdi dramsko dogajanje spontano. Učitelj cilje določi vnaprej in predvidi, kateri pristop bo uporabil za doseg le-teh. Celotno dogajanje ni vnaprej jasno načrtano, glede poteka drame v izobraževanju ni strogih pravil. Tehnike gledališke pedagogike so zasnovane celostno, več-čutno, tako da učenci ne le govorijo in poslušajo o raznih temah, temveč jih tudi utelesijo in izrazijo na različne neverbalne načine. Na tak način snov ponotranjijo, do nje vzpostavijo čustven odnos ter usvojeno znanje shranijo v dolgoročni spomin (prav tam).

1.4 Uporaba gledaliških pristopov

Z uporabo gledaliških pristopov lahko učitelj poveže celoten razred in otroke aktivno vključi v proces ter vsakemu posamezniku omogoči napredek (Korbar idr., 2020). Pri klasičnem načinu pouka uporabljamo le en način podajanja učne snovi, zato so dobri učenci vedno dobri in slabi vedno slabi. Z izbiranjem in kombiniranjem tehnik omogočamo učencem da napredujejo, odkrivajo svoje šibke in močne strani ter se krepijo. Pri metodi igre vlog, ki jo pri jezikovnem pouku najpogosteje uporabljamo, vloga zagotavlja določeno varnost in tudi tisti, ki so zadržani, sramežljivi ali prestrašeni, lažje spregovorijo. Učenci, ki se ne marajo izpostavljati, dogajanje samo opazujejo ter se tudi na tak način veliko naučijo (prav tam).

Gledališke pristope je potrebno vpeljevati postopoma, da se učenci navadijo na aktivno sodelovanje. Lažje je, če postopamo od znanega k neznanemu. Pomembno je, da vsebine izhajajo iz otrokom poznane sveta. Jezik, ki se ga učijo, naj bo karseda resničen in vpet v življenjske situacije, ki jih učenci poznajo (Kosinac, 2003).

1.5 Učenje jezika z zgodbami

Zgodbe so odličen način, kako otrokom približati učenje jezika. Ob vstopu v šolo jih otroci poznajo že mnogo. Zgodbe radi poslušajo ter sodelujejo v različnih aktivnostih, povezanih z njimi. Učitelj poskrbi, da so zgodbe zanimive, povezane z vsebinami drugih predmetov, poznane. Novost je le angleški jezik. Pomembna je podkrepitev zgodbe z raznimi gibi telesa, mimiko obraza, slikami ter doživetim pripovedovanjem, branjem (Rosen, 1985).

Cilj, ki ga s senzibilizacijo za tuji jezik želimo doseči pri učencih, je, da se učenec na zgodbo odziva. To pomeni, da učenca vsebina zgodbe pritegne v tolikšni meri, da jo želi čim bolje razumeti. Tako bo razširil svoje besedišče, z uporabo gledališke pedagogike pa bo znanje le še poglobil (Zorko, 2016).

2. PRAKTIČNI DEL

RAZRED:	2.					
PREDMET:	TJA					
UČNA TEMA:	FAMILY					
UČNA ENOTA:	THE ENORMOUS TURNIP					
UČNI CILJI:	<ul style="list-style-type: none"> • Upoštevajo pravila in sodelujejo v didaktičnih igrah, • pokažejo, da razumejo navodila podprta z mimiko, ki so uporabljena v igrah, • uporabljajo jezikovne strukture, • poslušajo zgodbo The enormous turnip v angleščini in jo zaigrajo, • ob poslušanju znajo izluščiti ključne besede. 					
UČNE METODE:						
UČNE OBLIKE:						
PRIPOMOČKI IN SREDSTVA:	kartice z osebami in predmeti iz zgodbe, slikovne kartice					
PRILAGODITVE: (posebne potrebe, diferenciacija, individualizacija ...)	/					

UVODNI DEL:	<p>Z učenci zapojemo pesmico »Make a circle.« Učenci se usedejo v krog.</p> <p>Učencev povem naslov zgodbe »The enormous turnip«. Besedo »enormous« poudarim z glasom in prikažem s telesom. Na tablo projiciram ilustracijo zgodbe. Učence vprašam, ali prepoznajo zgodbo in ali poznajo naslov zgodbe. Ponavadi učenci naštevajo različice naslova: Repa velikanka, Dedek in repa ...</p>
OSREDNJI DEL:	<p>Doživeto pripovedujem zgodbo o repi. Ker je zgodba preprosta in vsebuje ponavljajoče se jezikovne vzorce, jo znam na pamet. Vsakič, ko se v zgodbi pojavi nova oseba ali lik, na tablo pritrdim slikovno kartico. Na tabli ob mojem pripovedovanju nastaja seznam novih besed, časovnica in ilustracija hkrati.</p>

	<p>Učencem razdelim rdeče kartone. Povem jim, da bom zgodbo povedala še enkrat, vendar bo zgodba nekoliko drugačna. Naročim jim, da vsakič, ko zaslišijo napako, dvignejo karton v zrak.</p> <p>Pripovedujem: »A man saw an elephant and asked for help.« Učenci dvignejo karton in mojo napako popravijo z imenovanjem osebe, ki v zgodbi sledi.</p> <p>Učenci izžrebajo kartončke. Na vsakem kartončku je lik iz zgodbe: a turnip, a man, a woman, a boy, a girl, a dog, a cat, a mouse.</p> <p>Hitro preverim in utrdim besedišče: poimenujem lik iz zgodbe, učenci z ustreznim likom na kartončku, pa zamenjajo svoja mesta v krogu.</p> <p>Učencem povem, da bomo sočasno v več skupinah odigrali zgodbo o repi. Z učenci odmaknemo mize in stole. Glede na število učencev s trakom ali kredo na tleh označimo »njive«. Ko učenec zasliši besedo lika, ki ga ima na kartončku, se mora postaviti na svojo »njivo« in prikazati dogajanje v zgodbi v tistem trenutku. Učenci pozorno poslušajo in se postavljajo na svoja mesta v zapovedanem zaporedju, kot sledi besedilo v zgodbi.</p> <p>Njihova uporaba jezikovnih struktur se zgodi spontano; učencem s telesom pokažem, naj mi pomagajo pri pripovedovanju fraz. »And they pulled and pulled and pulled!«, »Please, come and help!«, »A boy pulled a woman, a woman pulled the man, a man pulled the turnip but the turnip didn't move!«.</p> <p>Zgodbo v vseh skupinah sočasno odigramo do konca.</p>
SKLEPNI DEL:	<p>Zapojem »Make a circle song«, učenci se usedejo v krog.</p> <p>Vprašam, kdo zna naštetih vse nove besede današnje učne ure. Vprašam, kdo zna povedati del obnove (jezikovne strukture) in to umestiti na časovnico (ki je še vedno pripeta na tabli).</p> <p>Pogovorimo se, kaj jim je bilo pri uri najbolj všeč, kaj jim je bilo všeč pri sošolcih, se je kdo še posebej izkazal in kaj jim je bilo všeč pri njih samih.</p> <p>Zapojemo »Goodbye song«.</p>

ALI SEM DOSEGLA ZASTAVLJENE CILJE?	<p>Zastavljene cilje sem dosegla pri večini učencev, vsi pa so bili aktivno udeleženi pri igri vlog. Učenci so upoštevali pravila in aktivno sodelovali.</p> <p>Navodila je razumela večina učencev brez podpore z mimiko, saj celo šolsko leto uporabljam enake fraze za delo. Na razredni jezik in podajanje navodil se učenci privajajo že od prvega razreda.</p> <p>Nekateri od učencev so nastopili samostojno in uporabljali angleške fraze oziroma predvideno jezikovno strukturo, drugi pa so potrebovali mojo</p>
---	--

	<p>pomoč. Nekateri učenci so znali frazo dokončati samostojno (povedala sem jim le prvo besedo), le dva učenca pa frazo povesta le v paru ali skupini.</p> <p>Znali so izluščiti ključne besede »seeds«, »turnip«, »man«, »woman«, »boy«, »girl«, »dog«, »cat«, »mouse«.</p>
KAJ BI SPREMENILA?	<p>Poteka učne ure ne bi spremenila. Poudarila bi, da je potrebno takšen način dela čim večkrat vpeljati v učno uro, da se učenci metode navadijo. Začetne ure so lahko precej glasne. Potrebno je tudi pripraviti prostor (odmakniti mize, označiti »njivo«).</p> <p>Za izvedbo učne ure je na voljo le 45 minut, zato je potrebno vse korake priprave prilagoditi na pripravljenost in znanje otrok.</p>

3. SKLEPNI DEL

Vključevanje sodobnih pristopov poučevanja v poučevanje angleščine terja od učitelja veliko časa in priprav, obenem pa so željena popestritev pouka.

Obravnavi zgodbe z metodami gledališke pedagogike smo namenili dve šolski uri. Opazila sem, da se vsi učenci vključijo v dejavnosti, tudi tisti, ki se sicer neradi izpostavljajo. Kombinacija igre, izrekanja ponavljajočih se fraz in skupinska dinamika je olajšala in sprostila govorno izražanje. Igranje spodbuja njihovo sodelovanje, jih povezuje in opogumlja.

Gledališko usmerjene dejavnosti otroci uresničujejo z gibom in besedo. Širok nabor izražanja vsakega posameznika otrokom utira pot k ustvarjalnosti ter sprejemanju drugačnosti. Učenci so aktivni poslušalci in aktivni igralci.

4. VIRI IN LITERATURA

CAMERON, Lynne (2001). Teaching languages to young learners. Cambridge: University Press.

GABER KORBAR, Veronika in KORBAR, Valentina (2020). Pri uporabi gledaliških pristopov pri pouku gre za naložbo v prihodnost. V Veronika Gaber Korbar (ur.), Moč (spo)razumevanja (str. 30-35). Ljubljana: Društvo ustvarjalcev Taka Tuka.

KOSINAC, Julijana (2003). Angleške igralne urice. Priročnik za učitelje. Ljubljana: DZS.

LEŠNIK, Irina (2020). Gledališka pedagogika na preseku gledališke umetnosti in pedagoške znanosti. V Veronika Gaber Korbar (ur.), Moč (spo)razumevanja (str. 8-13). Ljubljana: Društvo ustvarjalcev Taka Tuka.

PEVEC SEMEC, K., ANDRIN, A., EMERŠIČ, S., JAZBEC, S., KERIN, M., KOGOJ, B., ... ŠIPOŠ, N. (2013). Program osnovna šola, Tuji jezik v 2. in 3. razredu. Učni načrt. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

ROSEN, H. (1985). *Stories and meanings*. Sheffield: National Association for the teaching in English.

ZORKO, Tjaša (2016). *Zgodbe in dramatizacija pri poučevanju tujega jezika na razredni stopnji osnovne šole*. Diplomsko delo. Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

KULTURNI DAN OBOGATEN Z GLEDALIŠKIMI PRISTOPI

POVZETEK

V tem prispevku želim opisati, na kakšen način obogatiti kulturni dan z gledališkimi pristopi. V preteklem šolskem letu smo morali zaradi ukrepov za zajezitev virusa izvesti vse dneve dejavnosti znotraj ustanove. Potrebno je bilo še posebej dobro premisliti, kako pritegniti učence, da bodo pet šolskih ur motivirani in pripravljene na sodelovanje. Želela sem pripraviti program, kjer bi vsak učenec našel nekaj zanimivega zase, kjer bi se pokazale še druge kompetence, veščine in močna področja učencev, ki niso vezana le na področja poudarjena s strani učnega načrta. Prav vključevanje gledaliških pristopov v kulturni dan je idealna priložnost, da se razred še bolj poveže in da se lahko pokažejo tudi učno šibkejši učenci. Ker smo se z gledališkimi pristopi pred tem srečevali tudi pri drugih urah, so bili učenci sproščeni, saj so vedeli kakšen način dela jih čaka. V našem razredu se je postopno uvajanje gledališke pedagogike pri urah obneslo kot zelo pozitivno in z velikim odobravanjem učencev.

Ključne besede: *kulturni dan, učenec, gledališki pristopi, razred, sodelovanje*

1. UVOD

Kako lahko kulturni dan obogatimo z gledališkimi pristopi? In zakaj?

V letošnjem šolskem letu je bilo nemogoče, zaradi epidemije, izvesti planirane kulturne dni, ki so bili načrtovani zunaj šolske organizacije. Treba je bilo iskati rešitve za formiranje kulturnega dne znotraj organizacije, brez zunanjih gostov. Da so bili kulturni dnevi v preteklih letih pestri in zanimivi za učence, smo velikokrat vključevali zunanje institucije, gledališča, glasbene šole in podobno.

Obravnavana književnega besedila v katerega vključimo gledališke pristope je bila idealna priložnost tako za učitelje in učence, da se seznanijo z metodami in tehnikami gledališke pedagogike.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 Cilji kulturnega dne

Dnevi dejavnosti so tisti del obveznega programa osnovne šole, ki medpredmetno povezujejo discipline in predmetna področja, vključena v predmetnik osnovne šole.

Učenke in učenci spoznavajo različna jezikovna, družboslovna in umetnostna področja, naravne vrednote in vrednote človeške družbe ter jih med seboj povezujejo. Tekom izvajanja kulturnih dni so učenke in učenci aktivni, sodelujejo pri načrtovanju dejavnosti ter jo sprejemajo, doživljajo in se izražajo.

Pri izvajanju dni dejavnosti je poudarek na medpredmetnem povezovanju. Dejavnosti so zastavljene tako, da spodbujajo učenje za medsebojno sodelovanje med učenkami in učenci v oddelku, med oddelki, s pedagoškim zborom, z okoljem. Vsi učenci in učenke so na njim primeren način aktivni, samostojni in ustvarjalni, pri pripravi dneva dejavnosti sodelujejo.

Kulturni dnevi vključujejo vsa jezikovno-umetnostna in družboslovna področja, posebej še področje kulture in medčloveških ter družbenih odnosov, slovenski jezik in književnost kot kulturo izražanja, utrjevanje zgodovinskega spomina in narodne identitete, likovno, glasbeno, gledališko in filmsko kulturo ter kulturo obnašanja, oblačenja in okolja. (Učni načrt, 1998)

2.2 Cilji gledališke pedagogike

Cilj gledališke pedagogike je, da učenci preko izkušenj lažje razumejo človeške odnose, se vživijo v življenje drugih ljudi in uvidijo različne možnosti za odzive in dogodke. Skozi dramske dejavnosti se učenci srečujejo s problemi. Bistvo ni delo z besedilom ampak učenci raziskujejo dogajanje v zgodbi, ustvarjajo domišljijski svet in zgodbo spreminjajo v nekaj novega. (Wagner 1998)

Kot navaja Smilanskyjeva (1968) naj bi učenci preko dejavnosti gledališke pedagogike izboljšali samozavest, koncentracijo, samonadzor, samodisciplino, razvijali empatijo do drugih, razvijali kreativnost, kooperativnost in zmožnost abstraktnega razmišljanja. Seveda je to dolgotrajen proces in vseh teh ciljev ni mogoče doseči v parih šolskih urah.

2.3 Zakaj bi v pouk vključili gledališke pristope

2.3.1 Spoznavanje svojih zmožnosti

Če v pouk vključimo gledališke pristope, učenci delujejo kot skupina, ki sodeluje. Učenci dobijo nove družbene in socialne izkušnje. Opazujejo drug drugega, reagirajo, se posnemajo, vsi so vključeni. Ko gledališko aktivnost pripravi učitelj, mora poskrbeti, da sodeluje cela skupina, in podpre tiste, ki so pri igri šibkejši. Ne gre za nadomeščanje nečesa z nečim drugim, ampak za podpiranje nečesa novega, za dodajanje drugačnega.

Učenje z gledališkimi pristopi ponuja prostor, da skupaj z učenci raziskujemo. S tem se naučimo ceniti različne, drugačne načine učenja, ki vključujejo vse, tudi učno šibke, ki so pri klasičnem pouku večkrat zapostavljeni.

Gledališki pristopi v otrocih budijo igrivost, izumiteljstvo, izmišljanje resničnosti, igranje vlog.

Če želimo, da otroci poglobljeno izkusijo dramske aktivnosti, je temu treba nameniti veliko časa. Postopoma se sprostijo, ko vidijo, da ni napačnih odgovorov, da so s svojimi idejami sprejeti.

Učenci skozi gledališko pedagogiko dosegajo tudi boljše učne rezultate. Okrepi se njihov občutek za medčloveške odnose in stiske, poveča se njihova pripravljenost, da medse vključijo druge.

Otroci, ki sodelujejo v dramskih aktivnostih, se tudi bolje naučijo soočati s stresom, okrepi se njihova samozavest.

Pri gledališču se vedno ukvarjamo s problematičnimi situacijami. Na situacijo pogledamo z različnih strani. (Heggstad, 2018)

Pri gledaliških tehnikah in pristopih se učenci učijo sprejemanja novih, drugih idej. Urijo se v neverbalnem izražanju in razvijanju telesne govornice. Preko teh tehnik se vživljajo v glavne junake literarnih del. V njihovih glavah se začnejo postavljati vprašanja o življenju junakov ter znajo ta vprašanja tudi ubesediti.

2.3.2 Razumevanje in sprejemanje različnosti

Preko gledališča lahko učenci raziskujejo težke trenutke in probleme v življenju. Razumeš več in bolje. Otroci niso krivi, problemi so v naši družbi, ki v njih ustvarja frustracije. Otroci so iz zelo različnih družin, kjer živijo v različnih razmerah. Preko izmišljenih zgodb otroci odkrivajo svoj svet in morebiti pridejo do nekih zaključkov pri problemih, ki jih imajo sami.

2.3.3 Diferenciacija in individualizacija

“Nič ni bolj neenakega, kot je enaka obravnava neenakih.” (Paul F. Brandwein)

Pojem “diferenciacija” v šolskem okolju pomeni razlikovanje učencev glede na njihovo znanje, sposobnosti in zmožnosti. Po Strmčniku (1987) gre za kratkotrajno in demokratično ločevanje učencev z različnimi potrebami, z namenom, da bi spodbudili optimalni razvoj vsakega posameznika.

Na drugi strani pa je bistvo individualizacije v prilagajanju učnega procesa posamezniku in njegovim posebnostim, s ciljem, da čim bolj samostojno dosega čim boljše rezultate.

Gledališka pedagogika nam ponuja prav te možnosti. Pestra izbira tehnik in metod nam omogoča, da vsak učenec dela v svojem tempu, izbira tiste dejavnosti, ki mu bolj ustrezajo in preko teh dejavnosti razvija svoje potenciale.

2.4 Kako vključiti gledališko pedagogiko v dneve dejavnosti

Prvi del kulturnega dne je vsekakor seznanitev z zgodbo. Lahko preko knjige, lutkovne predstave, risanke ali kako drugače. Konkretno književno delo, v našem primeri Knjiga o džungli, naj bo le osnova za lažje vživljanje v karakterje zgodbe. V zgodbi se srečamo s problemi iz življenja (življenje v novem okolju, zapustitev staršev, sovraštvo znotraj skupine, zaskrbljenost prijateljev, pomoč šibkejšemu).

Opisala bom samo nekaj tehnik, ki jih sama zelo pogosto uporabljam v razredu.

Poleg spodaj opisanih so zelo priljubljene kratke igre, kot so samuraji, zib-zab, atomčki, krokodil, povej svoje ime, hoja v tempi, hoja v paru iz ene strani prostora na drugo stran, opisovanje predmeta za kaj vse bi ga porabili (na primer lonec: kot koš za smeti, kot pokrivalo, kot hišica za ježka, kot mali stolček, kot smetišnica, kot pručka ...).

Angel in hudič je še ena od zanimivih iger. Na primer hudič prepričuje v zgodbi Pepelka eno od sester naj si odseka peto, da bo lahko srečno živela s princem, da je bogastvo pomembno. Angel pa prepričuje sestro, da je bolj pomembna cela noga kot vse bogastvo, da bo že našla princa svojih sanj. Na koncu se mora v našem primeru sestra odločiti za koga se bo odločila, angela ali hudiča.

Ena od tehnik, ki je zelo pogosto uporabljena pri obravnavi književnih besedil je o(b)ris osebe.

To tehniko uporabimo, ko želimo ustvariti lik, lahko povsem izmišljen. Lahko raziskujemo že znan književni lik, ko želimo zbirati podatke o določeni osebi, ko raziskujemo kako se je oseba razvijala skozi čas. Pri tej tehniki se učenci naučijo sprejemanje drugih idej, vživljajo

se v osebo in ob enem ozavestijo tudi svoje osebne lastnosti. To tehniko lahko uporabimo kot individualno obliko dela, v paru, v majhni ali veliki skupini.

Učitelj pripravi večji obris osebe ali pa ga učenci sami izdelajo. Če se odločimo za individualno delo, so obrisi lahko tudi manjši. V notranjost obrisa učenci zapisujejo čustva, misli, ideje, poglede, lastnosti, želje... izbrane osebe. Na zunanost pa zunanji izgled, družino, kraj bivanja, hobije, poklic ... izbrane osebe.

Pri zgoraj omenjeni tehniki se je izkazalo, da res lahko sodelujejo prav vsi učenci. Tisti s slabšim besednim zakladom se bodo vedno bolje znašli pri opisu zunanosti osebe, let, življenjskega okolja, v našem primeru živali ali Mauglija. Težje pa izražajo osebne lastnosti.

Druga od tehnik, ki je zelo zanimiva in pritegne večino učencev je vroči stol. Na vroči stol sede lik iz zgodbe. Ni nujno, da je to glavna oseba. Lik odgovarja na vprašanja »novinarjev«. Ponavadi smo presenečeni tako nad izvirnimi vprašanji kot odgovori. Pomembno je, da učenci vedo, da lahko vprašajo vse, da ni napačnih vprašanj niti odgovorov.

Ustvarjanje novega zaključka zgodbe je verjetno že poznana tehnika. Mogoče je dobro, da se izognemo klasičnemu zapisovanju novega konca zgodbe v zvezke. Učenci nov zaključek lahko zaigrajo, narišejo, prikažejo z živo sliko ali pokažejo preko pantomime.

Tehnike kot so živa slika in pantomima še posebej spodbujajo neverbalno izražanje, kar je za mlajše učence še posebej dobrodošlo. Verbalna komunikacija je v našo šoli še posebno v prednosti pred neverbalno, zato so take dejavnosti še posebej dobrodošle. Učenci, ki se težje verbalno izražajo pri takih dejavnostih krepijo pozitivno samopodobo in samozavest.

3. PRAKTIČNI DEL

RAZRED:	3. razred
PREDMET:	slovenščina (kulturni dan)
ČASOVNI OBSEG:	5 šolskih ur
UČNA TEMA:	živalska pravljica
UČNA ENOTA:	Joseph Rudyard Kipling: KNIJGA O DŽUNGLI
UČNI CILJI:	<p>Učenci razvijajo recepcijsko zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja besedil.</p> <p>Učenci poslušajo pripovedovanje živalske pravljice Knjiga o džungli Josepha Rudyarda Kiplinga.</p> <p>Učenci sodelujejo v procesni drami po motivih pravljice Knjiga o džungli; pri tem dogajanje umestijo v čas in prostor, se vživljajo v književne osebe in oblikujejo lastne čutnodomišljajske predstave.</p> <p>Učenci pri vživljanju v vloge upoštevajo nebesedne prvine sporazumevanja (gestika, mimika).</p> <p>Učenci sproti in ob koncu dramskega procesa reflektirajo dogajanje in pomensko ter jezikovno analizirajo besedilo.</p> <p>Učenci izluščijo neznane besede, jih s pomočjo učiteljice razložijo in širijo svoj besednjak.</p>

UČNE METODE:						
UČNE OBLIKE:						
PRIPOMOČKI IN SREDSTVA:	<ul style="list-style-type: none"> • Joseph Rudyard Kipling: KNIJGA O DŽUNGLI, <ul style="list-style-type: none"> • portal LILIBI, • plakati, • obrisi živali, • voščenske, • ušesa in repki za živali 					
PRILAGODITVE:	Pomoč socialne pedagoginje. V razredu je učenec s posebnimi potrebami, pri katerem ure DSP opravlja ravno ta učiteljica. Zato smo razred pri nekaterih dejavnostih razdelili na polovico. Delo v manjših skupinah je bilo za učenca manj stresno.					
UVODNI DEL:	Prvi dve uri kulturnega dne namenimo spoznavanju zgodbe Knjiga o džungli (Joseph Rudyard Kipling). Z učenci preberemo zgodbo in se o njej pogovorimo. Ogledamo si še lutkovno predstavo v treh delih (portal LiLibi).					
OSREDNJI DEL:	<p>Spoznavanje književnega dela s pomočjo gledališke pedagogike.</p> <p>TEHNIKE IN METODE ZA SPROSTITEV IN ZAČETNO MOTIVACIJO</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. IGRA: SAMURAJ 2. IGRA: ZIP – ZAP 3. IGRA: KROKODIL IN REKA (razporedimo se po mesecih rojstva). Pri tej dejavnosti se še posebej pokaže sodelovanje med udeleženci. Razvijanje sporazumevalne zmožnosti je eden od glavnih ciljev. Po tej dejavnosti razdelimo skupino na polovico. Prvi del »črte« gre k eni učiteljici, drug del k drugi. Na ta način se na enostaven način pridemo do dveh skupin. Vse dejavnosti naprej potekajo v manjših skupinah. 4. IGRA: ATOMČKI (pri tej igri se razdelimo po 3 v skupino) <p>OSREDNJE DEJAVNOSTI, KI VKLJUČUJEJO DEJAVNOSTI GLEDALIŠKIH PRISTOPOV</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. TEHNIKA IN METODA: OBRISI GLAVNIH VLOG V ZGODBI (Maugli, Bagira, Širkan) Pripravimo večje obrise živali, so bolj primerni kot obris človeka. Znotraj obrisa učenci pišejo osebne lastnosti izbrane osebe, zunaj pa izgled, starost, vlogo v džungli, posebnosti. 2. TEHNIKA IN METODA: PREDSTAVITEV OBRISOV 3. TEHNIKA IN METODA: ŽIVA SLIKA - učenci uprizorijo domišljjsko ali realno sliko, kar pomeni, da so pri predstavitvi 					

	<p>popolnoma pri miru. Živa slika je skrbno načrtovana in pripravljena s sodelovanjem skupine. Ko so učenci že večji te tehnike, je lahko tudi improvizirana, postavljena v trenutku.</p> <p>Žive slike: Maugli v košari sredi Džungle, Volkulja skrbi za Mauglija, spopad Bagira – Širkan , Magli prvič sreča dekle v človeški vasi.</p> <p>Vsaka skupina predstavi vse slike, druge skupine med tem gledajo.</p> <p>4. DEJAVNOST: OBLIKOVANJE NOVEGA ZAKLJUČKA ZGODBE Tak zaključek kot si ga želi v Maugli, kot si ga želi Bagira in kot si ga želi Širkan. Združenje skupin glede na to kateri obris si imel pri 2. dejavnosti.</p> <p>5. DEJAVNOST: RISANJE ZAKLJUČKA ZGODBE KOT SO SI GA UČENCI ZAMISLILI. Na voljo samo ene voščenske za vsako skupino, plakat večjega formata, vsak v skupini mora prispevati svoj del slike. Sledi predstavitev zaključka zgodbe in slike.</p> <p>6. DEJAVNOST: VSAKA SKUPINA ZAIGRA ZAKLJUČEK ZGODBE (v skupini izberejo tudi pripovedovalca).</p> <p>7. TEHNIKA IN METODA: VROČI STOL Novinarji različnih televizijskih hiš postavljajo vprašanja Maugliju, Bagiri, in Širkanu. Učitelj nastopa v vlogi moderatorja novinarske konference, da vse poteka bolj tekoče. On daje besedo različnim «novinarjem».</p>
SKLEPNI DEL:	Razstava skupinskih slik in analiza dejavnosti. Kaj so učenci ob tem občutili, kako so se vživeli v zgodbo, kako so sodelovali pri nastajanju skupinske slike.
ALI SEM DOSEGLA ZASTAVLJENE CILJE?	Vsi cilji so bili doseženi.
KAJ BI SPREMENILA?	Na kulturni dan bi se začeli pripravljati že pri urah slovenščine v predhodnih dneh. Zgodbo in lutkovno predstavo bi morali spoznati že v predhodnih urah slovenščine, da bi se imeli časa za dejavnostmi osrednjega dela in nas ne bi vseskozi priganjal čas.

4. SKLEPNI DEL

»Preko gledališča lahko mladi raziskujejo težke trenutke in probleme v življenju – to naredi človeka bolj človeškega. Razume več in bolje.« Heggstad K. M., 2018

»Otroci, ki sodelujejo v dramskih aktivnostih se tudi bolje naučijo soočati s stresom, okrepi se njihova samozavest.« Heggstad K. , 2018

Če se navežem na zgornja dva citata, lahko povem da se je preteklem letu, ko smo v našem razredu začeli z uvajanjem gledaliških pristopov izkazalo prav to, da ti dve trditvi povsem držita. Veliko težav in stisk, ki so jih imeli učenci, so preko uporabe gledaliških pristopov

lahko izrazili, obenem pa se ne izpostavljali. Na nek mehek, neprisiljen način smo se lahko pogovorili ali zaigrali oziroma prikazali boleče, aktualne teme. V nobenem primeru nismo izpostavljali posameznih učencev ali njihovih stisk.

V praktičnem delu bom predstavila kulturni dan, ki je bil izveden v preteklem šolskem letu. Književno besedilo Knjiga o džungli je bila zanimiva zgodba, v kateri ne manjka zapletov in je bila odlična iztočnica za različne poglede na dogajanje v zgodbi, izpostavitve določenih pomembnih vrednot, sprejemanje in razumevanje različnih osebnostnih značilnosti glavnih junakov. Povsem nasprotujoči karakterji glavnih junakov, so odprli učencem prosto pot domišljije in iskanja rešitev za težave, ki so se pojavile tekom zgodbe.

5. VIRI IN LITERATURA

Katrine Heggstad in Kari Mjaaland Heggstad: Življenje je drama. (2018).

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/Dnevi_dejavnosti.pdf

Gaber Korbar, V., Jenko, S., Korbar, V., Lešnik, I., Picelj, K., Suhadolnik, G., Šmalc, M. in Štampek, M. (2020). Moč (spo)razumevanja: Osnove gledališke pedagogike. Ljubljana: Društvo ustvarjalcev Taka Tuka.

Kipling, R.: Knjiga o džungli (2018). Ljubljana: Založba Genija.

Program osnovna šola. Slovenščina. Učni načrt (2018). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

Warner, B: J: (1998). Educational drama and language drama arts. Chicago, Illinois: Heinemann.

Mateja Jeraj

Osnovna šola Simona Jenka Smlednik

OBRAVNAVA KNJIŽEVNEGA DELA PALČICA

POVZETEK

V prispevku bom opisala, kako lahko z bolj ustvarjalnimi in motivacijsko učinkovitimi pristopi obravnavamo umetnostno besedilo in s tem vsem učencem omogočimo, da obravnavano besedilo bolje razumejo, ga kritično vrednotijo in izkustveno doživijo. Naslov umetnostnega besedila je Palčica. Z uporabo gledaliških pristopov pri pouku s tehnikami gledališke pedagogike razvijamo različne sposobnosti učencev, hkrati pa gledališki pristopi učitelju omogočajo, da učence skozi različne dejavnosti spodbuja k razmišljanju in poizvedovanju o obravnavani učni snovi. S tem učitelj lahko vidi, kako učenci snov razumejo in koliko znajo. Prepozna njihova močna in šibka področja, kar je pri procesu poučevanja zelo pomembno. Prav tako z uporabo gledaliških pristopov pri pouku z različnimi tehnikami gledališke pedagogike razvijamo različne sposobnosti učencev. Z njimi lažje vključimo vse učence, tudi učno šibkejše, da aktivno sodelujejo pri obravnavi, utrjevanju, poglobljanju ali ponavljanju snovi.

Ključne besede: *učenec, gledališki pristopi, književno delo, učitelj.*

1. UVOD

V preteklem letu sem se v okviru izobraževanja Umetnost učenja prvič srečala z gledališko pedagogiko oziroma gledališkimi tehnikami, metodami in pristopi pri poučevanju. Spoznala sem, da s pomočjo gledaliških pristopov lahko razvijamo raznovrstna področja in da z nekoliko prirejenimi izbranimi dejavnostmi lahko dosežemo različne cilje. Zelo mi je všeč, da v gledališki pedagogiki ni nič strogo predpisanega, tako da lahko predstavljene delavnice v praksi prilagodim in prenesem na različna področja poučevanja. Vse od začetka poučevanja sem pri svojem delu pogrešala bolj ustvarjalne in motivacijsko učinkovite pristope, s katerimi bi nagovorila vse učence. In prav tu sem spoznala, kako interaktivni gledališki pristopi delujejo povezovalno, hkrati pa vsakemu posamezniku omogočajo njemu lasten način izražanja. Prav z uporabo gledaliških pristopov pri pouku, lahko učencem omogočim, da obravnavana umetnostna besedila bolje razumejo, jih kritično vrednotijo in izkustveno doživljajo. Učenje z gledališkimi pristopi učencem olajša obravnavo, poglobljanje in utrjevanje snovi pri vseh predmetih, tako umetniških, kot družboslovnih in naravoslovnih

2. TEORETIČNI DEL

2.1 Kaj je gledališka pedagogika

Gledališka pedagogika je področje na preseku gledališke umetnosti in pedagoške znanosti, ki ponuja številne tehnike, metode in pristope, s katerimi lahko vključimo, povežemo in opolnomočimo udeležence vzgojno-izobraževalnega procesa od vrtca do univerze. Delimo

jo na tri vidike vključevanja gledaliških elementov v vzgojno –izobraževalni proces: gledališko opismenjevanje, gledališko ustvarjanje in učenje z gledališkimi pristopi (Gaber Korbar idr., 2020).

2.2 Gledališki pristopi pri poučevanju

Gledališki pristopi pri poučevanju predstavljajo specifično kombinacijo različnih metod in tehnik gledališke pedagogike, ki so zajete v dramsko strukturo. Ločimo dva pristopa gledališke pedagogike: gledališče v izobraževanju in dramo v izobraževanju. Glavna razlika med pristopoma je po navadi v samih izvajalcih – gledališče v izobraževanju izvajajo za to posebej usposobljeni gledališki ansambli, dramo v izobraževanju pa načrtuje in izvede učitelj skupaj z učenci (Gaber Korbar idr., 2020).

2.3 Metode in tehnike gledališke dejavnosti pri obravnavi književnega dela

V učnem načrtu pri pouku slovenskega jezika (Slovenščina, 2018) je za vsako vzgojno-izobraževalno obdobje predvidena vsebina Gledališče, radijska igra in film, v prvi triadi tudi risanka. Te vsebine med drugim zajemajo tudi učne cilje s področja gledališke dejavnosti. Pouk slovenskega jezika je pri nas še vedno najtesneje povezan z gledališčem, čeprav gledališke pristope lahko vnesemo v pouk tudi pri vseh ostalih predmetih.

Kot pravi Planinšič (2008): »Elementi umetnosti v naravoslovju ali elementi naravoslovja v umetnosti lahko pritegnejo tudi tisti del dijakov, ki jim sicer nikoli ne uspemo vzbuditi pristnega zanimanja za učno snov.«

Metode in tehnike gledališke pedagogike pri pouku največkrat uporabimo v uvodni fazi šolske ure, predvsem kot uvodno motivacijo pri obravnavi nove učne snovi. Učitelji tujih jezikov pri pouku pogosto uporabljajo metodo igre vlog, eno osrednjih metod gledališke pedagogike. Ta metoda je pogosto uporabljena predvsem v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Gledališke dejavnosti popestrijo pouk in vodijo učence k sodelovanju, povezanosti in vplivajo na njihovo ustvarjalnost, domišljijo ter spontano izražanje. So hkrati zabava in dober način učenja (Kolarič Wolf, 2017).

Učitelji se lahko lotijo gledaliških pristopov potopoma, tako da v določen del ure vnesejo zgolj posamezne metode ali konkretno zastavljene tehnike.

Metode: igra vlog, učitelj v vlogi, improvizacija, prezentacija, simulacija, vizualizacija, delo z besedilom, delo s slikovnim gradivom, raba predmeta v dramskem kontekstu ...

Tehnike: vroči stol, žive slike, obris osebe, počasni posnetek ... (Gaber Korbar idr., 2020).

2.4 Pozitivni vplivi umetnosti na učne dosežke

Vedno več raziskav ugotavlja pomembno vlogo umetnosti za razvoj možganov. Študije odkrivajo, da ima ukvarjanje z različnimi vrstami umetnosti (s plesom, z glasbo, risanjem, s slikanjem, z dramo ipd.) poleg razvijanja kreativnosti pomemben pozitiven učinek tudi na učenje in različne kognitivne procese npr. pozornost, spomin, prostorske veščine ipd. (Gazzaniga, 2008). Ugotovljene so tudi pomembne razlike v šolski uspešnosti in socialnih spretnostih med mladimi, ki so vključeni v umetnostne programe, in ostalimi, ki se ne vključujejo v umetnostno ustvarjanje (Catterall, 2009). Umetnost je v pozitivnem odnosu s šolsko uspešnostjo in spodbuja temeljne kognitivne spretnosti in zmožnosti, ki se prenašajo na številne šolske predmete (Posner, Patoine, 2009). Poučevanje in učenje z

umetnostjo in skozi umetnost prispeva tudi k večji motivaciji učencev za učenje (Smithrim, Upitis, 2005).

3. PRAKTIČNI DEL

RAZRED:	3.
PREDMET:	Slovenščina
ČASOVNI OBSEG:	5 ur
UČNA TEMA:	Živalske pravljice
UČNA ENOTA:	Hans Christian Andersen: Palčica
UČNI CILJI: UČENCI:	<ul style="list-style-type: none"> • Poslušajo in doživljajo pravljico. • Poslušajo radijsko igro. • Naštejejo književne osebe. • Ločijo glavno književno osebo in stranske književne osebe. • Razvrstijo književne osebe na dobre in slabe. • Usvajajo način zapisovanja literarne stvarnosti, ki je značilen za dramska besedila. • Zapišejo dramski prizor in ga zaigrajo.
UČNE METODE:	Razlaga, razgovor, pripovedovanje, opisovanje, poslušanje, poročanje, grafično delo, igra vlog, branje, pisanje, opazovanje, improvizacija, vizualizacija, delo s slikovnim gradivom, delo z besedilom, igra, praktično delo
UČNE OBLIKE:	frontalna, individualna, skupinska
PRIPOMOČKI IN SREDSTVA:	Berilo/str. 82, 83, 84, 85, posnetek radijske igre, Portal Lilibi, Slikanica Palčica (H. C. Andersen), delovni listi.
PRILAGODITVE:	/

UVODNI DEL:	<p>Vodim pogovor in jih vprašam, če so že slišali za Palčico in kaj mislijo, kako velika je, s čim se premika in katere nevarnosti ji po njihovem mnenju grozijo. Učencem povem, da je pravljico z naslovom Palčica napisal pisatelj Hans Christian Andersen in da bomo najprej prebrali odlomek, potem pa bomo poslušali še celo pravljico.</p> <p>Vprašam jih, če to pravljico že poznajo in če poznajo še kakšno pravljico tega avtorja.</p> <p>Učenci se udobno namestijo in se pripravijo na poslušanje.</p> <p>Učence opozorim, naj pozorno poslušajo in se poskušajo vživeti v književne osebe v pravljici.</p>	<p>Učenci poslušajo navodila in odgovarjajo na vprašanja.</p> <p>Učenci se spomnijo na nekaj že poznanih pravljic tega avtorja.</p>
--------------------	--	---

	<p>Počakam, da se učenci umirijo.</p>	
<p>OSREDNJI DEL:</p>	<p>Učencem doživeto preberem pravljico, vmes jim pokažem ilustracije.</p> <p>Z učenci vzpostavim očesni stik.</p> <p>Po čustvenem premoru povem: »Tu je zajokala, ker je bila tako grda, da je hrošči niso marali, in vendar je bila najljubkejša bitje, ki si ga more kdo misliti, tako občutljiva in tako nežna kakor najlepši list vrtnice.«</p> <p>Učence spodbudim k izražanju doživetij.</p> <p>Učence vprašam, katere književne osebe smo srečali v pravljici. Katera je glavna književna oseba, katere so stranske? Katere stranske osebe so dobre in katere slabe? Kaj je hrošč menil glede lepote Palčice? Zakaj si je hrošč premislil in kaj je Palčica menila sama o sebi?</p> <p>Učencem povem, da bomo še enkrat poslušali pravljico, ampak tokrat kot radijsko igro.</p> <p>Predvajam avdio posnetek</p> <p>Z učenci vzpostavim očesni stik.</p> <p>Vodim pogovor o poslušanju radijske igre.</p> <p>Učence vprašam, kako so se počutili med poslušanjem. Zakaj so se tako počutili? Ali jim je bila radijska igra všeč in zakaj?</p> <p>Učencem razdelim učne liste, na katerih so obrisi osebe. Dam jim navodilo, naj si izberejo glavno in stransko književno osebo. Povem jim, da bodo v sredino obrisa napisali notranje značilnosti književne osebe, zunaj obrisa pa zunanje značilnosti. Za lažje razumevanje navodil jim posredujem primer.</p> <p>Vodim pogovor in preverjam o(b)rise.</p> <p>Izberem po en o(b)ris učenca za vsako književno osebo v pravljici.</p>	<p>Učenci pozorno poslušajo in doživljajo besedilo.</p> <p>Opazujejo ilustracije.</p> <p>Učenci urejajo čutne vtise in podoživljajo pripoved.</p> <p>Učenci sodelujejo v pogovoru in odgovarjajo na vprašanja.</p> <p>Učenci poslušajo pravljico</p> <p>Učenci poglobijo doživetja in čustva ter uredijo vtise, ki jih je nanje naredilo besedilo.</p> <p>Učenci poslušajo navodila in sodelujejo pri pogovoru ter zastavljajo vprašanja.</p> <p>Učenci poslušajo. Učenci berejo svoje zapise in poslušajo svoje sošolce.</p>

	<p>Učence razdelim v skupine. Dam jim navodilo za upodobitev žive slike.</p> <p>- V obliki žive slike prikažite, kaj vas je v pravljici presenetilo?</p> <p>- Prikažite del pravljice, ki vam je bil najbolj všeč.</p> <p>Učence časovno omejim. Na razpolago imajo 10 minut za vsako sliko.</p> <p>Učence po izteku časa povabim, naj uprizorijo živo sliko.</p> <p>Ko vse skupine pokažejo svojo upodobitev, jim zastavim še nekaj vprašanj.</p> <p>Pred tablo postavim stol. Učencem predstavim dejavnost »vroči stol«. Najprej na vroči stol povabim prostovoljca.</p> <p>Za uvod zastavljam vprašanja le jaz, kot zgled. Opozorim učence, naj ne zastavljajo vprašanj, na katera prostovoljec na stolu lahko odgovarja le z da in ne.</p> <p>Potem povabim novega prostovoljca, ki si sam izbere književno osebo.</p> <p>Vroči stol se igramo, dokler ne pridejo na vrsto vse književne osebe iz pravljice.</p>	<p>Učenci poslušajo navodila in zastavljajo vprašanja.</p> <p>Učenci v skupinah uprizarjajo živo sliko.</p> <p>Učenci gledajo in poslušajo ter ugibajo, kaj skupina prikazuje.</p> <p>Učenci sodelujejo v pogovoru in zastavljajo vprašanja ki se nanašajo na dejavnost.</p> <p>Prostovoljec na stolu se odloči in pove, kateri lik iz pravljice bo.</p> <p>Učenci sprašujejo, prostovoljec odgovarja.</p>
<p>SKLEPNI DEL:</p>	<p>Spodbudim učence k zapisu dramskega prizora. Vodim pogovor o tem, kaj je dramski prizor.</p> <p>Povem navodilo: Napisali boste dramski prizor, v katerem se o Palčici pogovarjajo tri hroščice.</p> <p>To storite tako, da najprej (z velikimi tiskanimi črkami) napišete, KDO kaj reče, nato (v oklepaj in s pisanimi črkami), KAKO kaj reče in nato (za dvopičjem) KAJ ta lik v resnici reče.</p> <p>Primer: HROŠČICA 1 (začudeno):</p> <p>_____</p> <p>HROŠČICA 2 (_____): _____</p> <p>HROŠČICA 3 (_____): _____</p> <p>_____</p> <p>Povabim učence, naj v skupini zaigrajo zgornji (zapisan) dramski prizor.</p>	<p>Učenci poslušajo navodila in v zvezek zapišejo naslov: ZAPIS DRAMSKEGA BESEDILA in rešijo oz. napišejo primer.</p> <p>Učenci v zvezek po navodilu zapišejo dramski prizor.</p> <p>Učenci po skupinah zaigrajo dramski prizor drug drugemu.</p>

<p>ALI SEM DOSEGEL UČNE CILJE?</p>	<p>V učni uri, ki sem jo izvedla, sem dosegla zastavljene učne cilje. Učenci so v dejavnostih uživali, posebno pri vročem stolu, kjer so se povsem vživeli v izbrane književne osebe. Tudi vprašanja, ki so jih zastavljali, so bila odprtega tipa, saj sem to na začetku močno poudarila in način zastavljanja vprašanj podkrepila z zgledom.</p>
---	--

KAJ BI SPREMENIL?

Največ težav je bilo pri » živi sliki«, saj so učenci preveč časa porabili za razdeljevanje in usklajevanje vlog. Mogoče je bila prvo navodilo nekoliko prezahtevno oz. sem jim podala premalo jasno navodilo. Druga naloga oz. navodilo so izpeljali odlično. Nad njihovo izvirnostjo sem bila presenečena. Obravnava pravljice z uporabo gledaliških pristopov je bila za otroke bistveno bolj zanimiva in kar je najpomembneje, vsi učenci so bili vključeni in so pri dejavnostih sproščeno uživali. Za obravnavo pravljice smo porabili več učnih ur in učenci so si vsebino pravljice zelo dobro zapomnili in jo prav vsi dobro razumeli. Nad gledališkimi pristopi sem navdušena. Pa ne le jaz, tudi vsi učenci.

4. SKLEPNI DEL

Učni načrt za slovenščino obravnava tako jezikovni kot književni pouk. Pri slednjem je del ciljev namenjen dramatizaciji. Učitelj ima torej proste roke, da lahko teoretizira ali pa si izbere pristope, tehnike in metode, ki so bolj kreativni in zanimivi. Torej učitelji imamo možnost uporabe sodobnih pristopov in načinov poučevanja. Zaradi dane avtonomije lahko izpeljemo učne ure tako, kot mislimo, da je najbolje. Res pa je, da je pri tem pomembno izpolniti zastavljene učne cilje učnega načrta. Učitelji bi morali biti opremljeni s potrebnimi znanji in veščinami, ki bi otrokom omogočali ustvarjalno in aktivno vlogo. To pa lahko dosežemo tudi z gledališko pedagogiko v izobraževanju. Gledališki pristopi v izobraževanju so močno orodje za poučevanje in izkušensko učenje. Z njimi je poučevanje učinkovitejše, saj se vzpostavi obojestranski učni proces. Učitelj ob tem spoznava učence, oni pa se mu lažje zaupajo. Učenci skupaj z učiteljem spoznajo svoja močna in šibka področja, sebe in svoje sposobnosti. Učitelj pa jim s svojim znanjem lahko pomaga izboljšati njihova šibka področja, kar jim pomaga na njihovi nadaljnji poti. Pri obravnavi književnega dela Palčica smo z učnimi pristopi, metodami in tehnikami gledališke pedagogike popestrili književno vzgojo. Učenci pri obravnavi niso le poslušali in govorili, ampak so vsebino izrazili z mnogimi različnimi gledališkimi izraznimi sredstvi, tako verbalnimi kot neverbalnimi. Vsebino so celo utelesili. Učenci so v vseh urah uživali, sama pa tudi. S takim načinom poučevanja, učence posredno in neposredno pripravljamo na govorno nastopanje, nastopanje pred publiko, naučimo jih obvladovati svoje telo, svoj glas in premagovati tremo. Postanejo samozavestnejši in večji nastopanja. Pripravimo jih na življenje.

5. VIRI IN LITERATURA

ANDERSEN, H. C. (2013). *Palčica*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga

CATTERALL, J. S. (2009). *Doing well and doing good by doing art*. Los Angeles, CA: Imagination Group.

GABER KORBAR, V., JENKO, S., KORBAR, V., LEŠNIK, I., PICELJ, K., SUHADOLNIK, G., ŠMALC, M. IN ŠTAMPEK, M. (2020). *Moč (spo)razumevanja: Osnove gledališke pedagogike*. Ljubljana: Društvo ustvarjalcev Taka Tuka.

GAZZANIGA, M. (2008). *Learning, arts, and the brain: The Dana consortium report on arts and cognition*. Washington, DC: Dana Press.

KOLARIČ WOLF, S. (2017). *Gledališka pedagogika za boljše razumevanje učne snovi*. Mednarodna konferenca gledališke pedagogike. Ljubljana. Pridobljeno s: <https://www.takatuka.net/clanki>, 10. 8. 2021.

PLANINŠIČ, G. (2008). Medpredmetno povezovanje naravoslovnih in umetniških predmetov: zakaj in kako? *Kultura in umetnost v izobraževanju – popotnica 21. stoletja: Predstavitev različnih pogledov o umetnosti in kulturni vzgoji v izobraževanju* (str. 149–157). Ljubljana: Pedagoški inštitut.

POSNER, M. in PATOINE, B. (2009). *How arts training improves attention and cognition Cerebrum*. Pridobljeno s: <http://dana.org/news/cerebrum/detail.aspx?id=23206>, 3.8.2021
Program osnovna šola. Slovenščina. Učni načrt (2018). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

SMITHRIM, K., UPITIS, R. (2005). "Learning through the arts: Lessons of engagement". *Canadian Journal of Education / Revue Canadienne De l'Éducation*, 28/1–2, 109–127.

Mateja Ribič
OŠ Simona Jenka

SENČNE LUTKE – IZDELAVA IN DRAMATIZACIJA

POVZETEK

Uporaba lutke pri pouku je ena od oblik učenja in poučevanja skozi umetnost. Izdelovanje in uporaba lutk učencem omogoča, da se izražajo na drugačen način in razvijajo svojo domišljijo. V učnem procesu lahko za delo z lutko uporabimo več učnih metod in različne učne oblike. Zaradi razgibanega dela z lutko je skupinska oblika za tovrsten način pouka najbolj primerna. Omogoča namreč boljšo učno motivacijo, delovno učinkovitost in socializacijo.

V svoji raziskavi sem uporabila senčne lutke, katere so učenci izdelali sami in z njimi uprizorili dramsko besedilo Borisa A. Novaka: *Prizori iz življenja stvari*. S tem so tekom med seboj povezanih dejavnosti usvajali učne cilje iz področja književnosti, kot tudi iz področja likovne umetnosti.

Ključne besede: gledališke metode, senčne lutke, gledališki oder, dramatizacija, gledališki bonton.

1. UVOD

Za seboj imam že trideset let poučevanja na razredni stopnji. Uživam pri delu z otroki kot tudi pri učenju dramatizacije, zato sem se poleg poučevanja v razredu odločila za vodenje dramskega krožka v osnovni šoli. V okviru tega sem učence usmerjala pri pripravi in uprizoritvi krajših iger na različnih prireditvah.

Ker sem želela svoje pristope nadgraditi, sem se udeležila celoletnega projektnega programa *Umetnost učenja*, ki je bil namenjen učiteljem razrednega pouka in specialnim pedagogom. Dobila sem veliko novih idej, kako popestriti pouk z različnimi gledališkimi pristopi.

2. TEORETIČNI DEL

2.1. Delo z lutko v razredu

Delo z lutko v razredu na vsakega posameznika, ki je vključen v ta proces, vpliva zelo pozitivno. Najti svoje mesto med vrstniki je za učenca pomemben element, saj mu le-ta pomaga zgraditi pozitivno samopodobo. Občutek zavedanja samega sebe in svojih sposobnosti, ki so različne od vrlin ostalih, je eden najdragocenejših rezultatov, ki jih spontano prinese čarobno ustvarjanje z lutko. (Majaron, 2006) Pomembno je, da otrok sam ustvari lutko. Ta je namreč samo njegova, saj je zamišljena v njegovi fantaziji, izdelana z njegovimi rokami ter oživiljena z njegovo energijo in čustvi. (Majaron, 2002) Izdelovanje lastnih lutk otrokom omogoča, da se izražajo od trenutka, ko izberejo lik. Že odločitev, ali bo otrok poudaril agresivne ali nežne lastnosti lika, je način samoizražanja. Učenci ob izdelavi lutk razvijajo fino motoriko, koordinacijo rok in oči, spoznavajo in obdelujejo

različne materiale, širijo znanje o pojmih ter ob ustvarjanju lika izražajo svoja čustva. Učitelj med celotnim procesom ustvarjanje lutke učence spodbuja z vprašanji, ki prebujajo njihovo domišljijo.

2.2. Metode dela z lutko v razredu

Učne metode pri delu z lutko delimo na osrednje in podporne. Med osrednje metode štejemo: simulacijo, igro vlog, socialne igre, strukturirane naloge, telesno gibanje in sproščanje. Podporne metode so: opazovanje procesa, čas za razmislek, fantaziranje, vizualizacija, terenske izkušnje, ekskurzije, metode primerov, metode projektov in uporaba avdiovizualnih sredstev. Igra vlog je hkrati tudi metoda izkustvenega učenja, saj učencem omogoča razvoj miselnih veščin in predstavitev svojih zamisli. (Marentič Požarnik, 2000) Delo z lutko v razredu je zelo razgibano, zato je skupinska oblika za tovrsten način pouka najbolj primerna. Omogoča boljšo učno motivacijo, delovno disciplino, delovno učinkovitost in socializacijo. (Blažič idr. 2003) Skupinska oblika dela poteka, kadar so učenci enega oddelka razdeljeni na več manjših skupin. Učenci v skupinah izvajajo del učnega procesa povsem samostojno. (Blažič idr., 2003) Odnosi med člani skupine so bolj neposredni in razgibani, saj učenci delujejo v različnih vlogah. Med seboj se veliko pogovarjajo, si pomagajo in se spodbujajo.

Znotraj skupin učenci raziskujejo in rešujejo zastavljeno nalogo, tako da med seboj sodelujejo in so čim bolj kreativni. Vsak član skupine prispeva svoje delež h končnemu delu in s tem dokaže sebi in drugim, da zmore. Vse to mu pomaga pri graditvi pozitivne samopodobe. Pod senzibilnim vodstvom učitelja člani skupine delajo sodelovalno, se učijo sprejemati in spoštovati druge ter spodbujati drug drugega pri delu. (Korošec, 2002) S skupinskim delom učenci poleg naštetega razvijajo zavedanje, da so sami v največji meri odgovorni za končen rezultat svojega skupinskega dela, in da prav zaradi sodelovanja z drugimi lahko naredijo več.

Uporaba lutke pri pouku v osnovni šoli je ena od oblik učenja in poučevanja z umetnostjo in skozi umetnost. V sodobni didaktiki ima tovrstna oblika po vsem svetu vedno več teoretske in izkustvene podpore. (Majaron, 2006a)

Pomembno je, da znamo uporabiti čim več preprostih vrst lutk, ki jih otroci sorazmerno enostavno in hitro lahko izdelajo. Metaforični pomen lutke prispeva k načinu simbolnega mišljenja, njihova čarobna moč pa predstavlja motivacijo za usvajanje raznih spretnosti. Učenci dobijo možnost za izražanje svojih čustev in za razvijanje divergentnega mišljenja, ki je pomemben element kreativnosti. (Borota, Geršak, Korošec, Majaron, 2006)

Pri delu z otroki se moramo pri gledališki dejavnosti zavedati, da ne vzgajamo bodočih igralcev, temveč z dejavnostmi pripomoremo k celostnemu razvoju učencev, hkrati pa jih vzgajamo v osebe, ki razumejo in sprejemajo gledališko umetnost. (Korošec, 2007)

2.3. Senčne lutke

2.3.1 Izvor senčnih lutk

Med tradicionalne senčne lutke štejemo turško senčno gledališče Karagos in indonezijsko gledališče Wayang Kulit. Glavna značilnost Karagosa je, da je ustvarjalec igre ena oseba, katera ima več vlog. Te so: igralec, pisec, režiser, pevec in lutkar. Glavna značilnost indonezijskih lutk pa je, da se nekoliko razlikujejo po izdelavi. Narejene so iz posebej

strojenega usnja. Ploskev lutke je podobna čipkam. Lepo je okrašena z barvami, zlatom in perforirano. To daje pri uprizoritvi s kontrastom črno-belo ali v barvah poseben čar. Posebnost indonezijskega gledališča je tudi dalang. To je glavni lutkar, ki sam igra vse like. Poleg njega sedita asistenta, ki mu podajata lutke. Za dalangom sedi še številčni orkester, ki mu pravimo galumen. (Trefalt, 1993)

2.3.2 Uporaba senčnih lutk v razredu

V razredu je igra senc lahko zelo dobra motivacija za učenje. Med izvorom svetlobe, ki je lahko žarnica, grafoskop in prosojna tkanina (zavesa, rjuha, peki papir) bodo spretni roke in prsti učencev spletki sence, ki bodo gledalcem izgledale kot razne živali, rastline ali obrazi.

Lutke za črne sence izrežemo iz lepenke ali močnejšega papirja. Pri izdelavi je potrebna fina motorika, pri animaciji pa občutek za prostor, saj se senca z oddaljevanjem od platna povečuje in tako nastajajo nova velikostna razmerja. Izdelamo lahko tudi prosojne barvne lutke iz žice in celofana ali pa jih na folijo narišemo z alkoholnimi flomastri oz. transparentnimi barvami. Z raznimi gibanji teh lutk ob platnu in v prostoru proti izvoru svetlobe ustvarjamo nenavadne slike, ki bodo navdušile gledalce in navdihnile izvajalce. (Borota, Geršak, Korošec, Majaron, 2006)

3. PRAKTIČNI DEL

RAZRED:	5. b
PREDMET:	Medpredmetna povezava (SLJ in LUM)
ČASOVNI OBSEG:	4 ure
UČNA TEMA:	Boris A. Novak: <i>Prizori iz življenja stvari</i>
UČNA ENOTA:	SLJ: Boris A. Novak: <i>Prizori iz življenja stvari</i> ; LUM: arhitekturni prostor – izdelava scene in senčnih lutk
UČNI CILJI:	<p>SLJ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenci poslušajo in doživljajo interpretativno prebrano besedilo. • Učenci improvizirajo (igra vlog). • Učenci ločijo in opišejo zgradbo dramskega besedila: dejanje/prizor; glavno besedilo (govor oseb) in stransko besedilo (didaskalije). • Učenci sledijo dogajanju, ločijo glavno književno osebo od preostalih književnih oseb ter povzamejo, kaj se ji je zgodilo. • Učenci glasno berejo besedilo v vlogah – izražanje sprememb razpoloženja oseb, čim bolj naravno govorjenje. • Učenci poznajo gledališki bonton. <p>LUM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenci si pridobivajo izkušnje z oblikovanjem arhitekturne makete (scene).

	<ul style="list-style-type: none"> • Učenci razvijajo občutek za razporejanje oblik v tridimenzionalnem prostoru. • Učenci si pridobivajo izkušnje z oblikovanjem prostorske oblike iz odpadne embalaže. • Učenci v svoje likovne izdelke vnašajo lastni doživljaj in ustvarjalne ideje. 					
UČNE METODE:	poslušanje 	opazovanje 	gibalna aktivnost 	pisanje, risanje 	razmišljanje 	pripovedovanje
UČNE OBLIKE:	Frontalno, individualno 	Delo v dvojicah 		Delo v manjših skupinah 		
UČNI PRIPOMOČKI IN SREDSTVA:	SLJ: berilo <i>Radovednih pet</i> (str. 162 – 165); LUM: kosi embalaže, peki papir, škarje, lepilo, selotejp, palčke, flomastri, namizna lučka					
PRILAGODITVE: (posebne potrebe, diferenciacija, individualizacija ...)	Ni potrebno.					

UVODNI DEL: Igra SPOMIN	<p>Uvodna dejavnost temelji na igri spomin, vendar se igra brez kart. Učence razdelim v pare. Vsaka dvojica dobi par enakih rokavic. Le-te so različne barve, s prsti, brez prstov in z različnimi vzorci. Dva učenca izločim iz nabora, ker bosta igralca, ki bosta iskala pare. Ostali pari se med seboj pomešajo in se postavijo v krog. Rokavico nataknejo na roko in jo skrijejo za hrbet. Učenca, ki bosta iskala pare, se vrmeta v razred. Postavita se v sredino kroga in iščeta pare enakih rokavic. Igralca začneta izbirati – ko prvi izbere poljubnega sošolca, mora ta pokazati svojo rokavico. Nato prvi igralec izbere naslednjega sošolca in če se rokavica ujema s prvo, je našel par. Ker je prvi igralec našel par, je ponovno na vrsti, v nasprotnem primeru pa z igro nadaljuje drugi igralec. Če par ni pravi, učenci ponovno dajo roke za hrbet, če par ugotovita, se le-ta umakne iz kroga. Zmagovalec je tisti, ki najde več parov.</p> <p>Učenci ostanejo v izbranih parih in se usedejo za mize. Pozovem jih k razmišljanju: »Predstavljajte si, da vaši rokavici oživita. Kakšno bi bilo njuno življenje? Kakšen bi bil njun značaj? O čem bi se pogovarjali?« Na voljo imajo 15 minut časa, da se med seboj pogovorijo.</p> <p>Po uvodni dejavnosti napovem temo: »Brali bomo dramatizacijo Prizori iz življenja stvari, ki jo je napisal Boris A. Novak. Kaj že vemo o njem?« Interpretativno preberemo odlomek. Učenci poslušajo in doživljajo besedilo. Učenci zbirajo vtise o besedilu. Izrazijo svoja doživetja, ki so se jim porodila ob</p>
--	---

<p>Seznanitev s književnim besedilom</p>	<p>poslušanju besedila. Povedo, ali naslov ustreza vsebini in zakaj. Pozorna sem na besede, ki jih ne razumejo. Razložimo neznane besede in besedne zveze, za katere domnevam, da jih mogoče ne razumejo popolnoma (npr. naveza, previs).</p> <p>Vodim pogovor in jim zastavljam vprašanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iz česa je v odlomku razvidno, da je Rokavičnik mlajši? • Zakaj ima Rokavičnik samo palec in ne tudi kazalca? • Kaj se mu zgodi, ko plezata preko gumbov? • Preko katerih delov telesa še plezata? • Zakaj misliš, da je avtor dele telesa zapisal z veliko začetnico? <p>Razlaga literarnoteoretične definicije: Dramsko besedilo je posebna književna oblika, ki ni namenjena le branju, temveč tudi uprizoritvi. Sestavljena je iz govora dramskih oseb in didaskalij oz. režijskih opomb, v katerih so zapisana avtorjeva navodila glede scene, kostumov, kraja in časa dogajanja, pa tudi napotki igralcem in režiserju.</p> <p>Branje besedila po vlogah: Učenci v že prej narejenih dvojicah doživeto in razumljivo berejo dramsko besedilo.</p>
<p>OSREDNJI DEL:</p> <p>Izdelava scene in senčnih lutk</p> <p>Dramatizacija</p>	<p>Posredujem navodilo za delo: Učenci se bodo pripravili na dramatizacijo odlomka. Združijo se po štiri učence skupaj (pari določeni pri igri <i>Spomin</i>). Pri LUM bo skupina izdelala sceno in senčne lutke. Pri uri SLJ bodo dramsko besedilo zaigrali pred sošolci.</p> <p>Učenci si pripravijo mize za delo po skupinah. Zaščitijo s časopisnim papirjem. Pripravijo si material, ki so ga prinesli seboj: škatla, peki papir, škarje, lepilo, lepilni trak, flomastri, palčke za senčne lutke.</p> <p>Na spletu si ogledamo posnetek, kako izgleda senčno gledališče in kako ga izdelamo.</p> <p>Likovna naloga: Vsaka skupina bo izdelala sceno za senčno gledališče za odlomek iz berila po svoji domišljiji. Izdelali bodo tudi dve senčni lutki: Rokavico in Rokavičnika. Individualno delo učencev: Učenci v manjših skupinah (4) konstruirajo sceno za gledališče. Posamezne elemente izrežejo, prilepijo. Posamezne skupine spodbujam k ustvarjalnim idejam, doslednosti in vztrajnosti. Dokončane gledališke scene in senčne lutke si skupaj ogledamo ter se pogovorimo. Učenci pripovedujejo o svojih izdelkih Spodbudno komentiram dobre posebnosti vsakega izdelka. Naša scena in lutke so pripravljene.</p> <p>Priprava na dramatizacijo: Učenci se razdelijo v skupine, pripravijo svoje gledališke scene in lutke. Na visoki mizi pripravim oder in prižgem namizno lučko, ki je usmerjena v sceno. Ko je vse to pripravljeno, zasenčim učilnico.</p>

	<p>Dramatizacija: Vsaka skupina pripravi svojo sceno. Dva učenca vodita lutki, dva učenca bereta besedilo. Vsako predstavitev snemam, da si bomo na koncu ogledali njihove uprizoritve. Učenci pozorno spremljajo nastope sošolcev. Po vsakem končanem nastopu zaploskajo sošolcem.</p>
<p>SKLEPNI DEL:</p> <p>Refleksija (igra)</p>	<p>Gledališki bonton: Pogovorimo se o gledališkem bontonu. Učenci pripovedujejo svoje izkušnje. Obisk gledališča je kulturno dejanje. V središču je umetniški dogodek, na katerega se moramo pripraviti.</p> <p>Skupine pripovedujejo, kako so zadovoljni s svojim nastopom, kaj bi lahko spremenili. Ogledamo si posnetke. Spodbudno komentiram njihove nastope. Pogovorimo se, kako smo upoštevali gledališki bonton.</p> <p>Z otroki naredimo krog. Učencem dam navodilo, da z eno besedo opišejo današnje delo in povedo, kako jim je bilo všeč. Začnem prva. Stopim korak v krog, tvorim svojo refleksijo in se vrnem nazaj. Učenec, ki želi izraziti svoje mnenje, stopi v krog. Nadaljujemo toliko časa, da vsi učenci pridejo na vrsto.</p>
<p>ALI SEM DOSEGEL/-LA ZASTAVLJENE CILJE?</p>	<p>Menim, da sem dosegla zastavljene cilje. Učenci so pri delu zelo uživali. Z veseljem so si ogledali tudi posnetke svojih nastopov.</p> <p>Pri zadnji igri <i>Refleksija</i> so našli zanimive besede: strah, ponos, trema, veselje, prijatelji ...</p> <p>Učenci so skozi dejavnost dokazali svojo ustvarjalnost in doživeli umetnost, kar je bil glavni cilj.</p>
<p>KAJ BI SPREMENIL/A</p>	<p>Nekatere škatle so bile zelo tanke in mehke. Zaradi tega so imeli nekateri učenci težave, da je »oder« stal pokonci.</p>

4. SKLEPNI DEL

Naloga učitelja je, da mora organizirati potek pouka na različne načine in ob tem uporabljati čim več različnih oblik, s pomočjo katerih dosega vnaprej zastavljene cilje. Učence je pred začetkom dela z lutkami potrebno ustrezno motivirati, saj takrat začnejo uživati v gledališkem delu. Za njih je to vznemirljivo doživetje. Spretnost gibanja, ki ga usvojijo ob delu z lutkami, jim bo tudi kasneje pomagala pri neverbalnem izražanju in komunikaciji z gibom. Vloga učitelja je, da je spodbujevalec in opazovalec. Učencem mora

omogočiti, da učenec lahko izrazi vse svoje sposobnosti. Učiteljev glavni cilj je, da išče in spodbuja učenčevo individualnost in ustvarjalnost.

5. VIRI IN LITERATURA

Blažič, M., Ivanuš Grmek, M., Kramar, M. in Strmčnik, F. (2003). Didakta. Novo mesto: Visokošolsko središče, Inštitut za raziskovalno in razvojno delo.

Borota, B., Geršak, V., Korošec, H., Majaron, E., (2006). Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk. Koper: Univerza na Primorskem, pedagoška fakulteta Koper.

Korošec, H. in Majaron, E. (2002). Lutka iz vrtca v šolo: zbornik prispevkov iz teorije in prakse, Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Korošec, H. (2007). Gledališče – medij za učenje in poučevanje ter otrokov celostni razvoj. Sodobna pedagogika, št. 3

Majaron, E. (2006). Možnosti lutke pri doseganju kurikularnih ciljev v osnovni šoli. Vzgoja in izobraževanje, št. 37

Marentič Požarnik, B. (2000). Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS.

Trefalt, U. (1993). Osnove lutkovne režije. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

Učni načrt (2018): Program osnovna šola Slovenščina, Likovna umetnost. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Zbornik: Projektni program Umetnost učenja, Izobraževanje za učitelje razrednega pouka in DSP. Ljubljana: Takatuka.

SPREJEMANJE GLUHIH UČENCEV V OSNOVNI ŠOLI S POMOČJO METOD IN TEHNIK GLEDALIŠKE PEDAGOGIKE

POVZETEK

Učitelj ima ključno vlogo pri oblikovanju dobre razredne klime. Poleg tega, da vodi učni proces, ima močno vlogo pri učenju socialni veščin. Pomembno je, da se učenci v razredu dobro in varno počutijo, saj to močno vpliva na učenčev kognitivni, emocionalni in socialni razvoj. Osredotočila sem se na učence s posebnimi potrebami, natančneje na skupino gluhih in naglušnih otrok. Zanimalo me je, ali bom s pomočjo delavnice, ki sem jo izvedla, pomagala naglušnemu učencu, da se bo v rednem oddelku kljub svoji naglušnosti dobro počutil. Delavnica je vsebovala metode in tehnike gledališke pedagogike, ki so dober pripomoček za razvijanje empatije, spoštovanja, kreativnosti in kritičnega mišljenja.

Ključne besede: *spodbudno okolje, razredna klima, gluhi in naglušni, gledališka pedagogika.*

1. TEORETIČNI DEL

1.1 Spodbudno učno okolje za vse učence

Spodbudno učno okolje vpliva tako na kognitivni kot tudi na čustveni in socialni razvoj otoka (Vonta idr., 2009). Naloga učiteljev je, da zagotovijo varno okolje, v katerem učenci uporabljajo vse materiale in sredstva. Spodbudno učno okolje daje učencem občutek pripadnosti (Beganović, 2016). Učno okolje mora biti izoblikovano na način, da spodbuja vse učence (tudi učence s posebnimi potrebami) k sodelovanju in razvoju njihovih potencialov. Otrokom s posebnimi potrebami je dana možnost, da se šolajo v rednih programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo. Tako kot učitelji pa morajo otrokovo specifično težavo (v našem primeru gluhoto) poznati tudi učenci. Vloga učitelja je, da ustvari varno in spodbudno učno okolje za vse učence.

1.2 Gluhi in naglušni

Osebe z okvaro sluha so heterogena skupina, ki ima zelo različne individualne potrebe. Gluhi in naglušni se med seboj razlikujejo po stopnji okvare sluha. Izguba sluha je lahko blaga, zmerna ali težja. Prizadene lahko eno ali obe ušesi in vodi do težav pri komunikaciji. Naglušne osebe običajno komunicirajo preko govornega jezika in se lahko poslužujejo slušnih aparatov, polžkovih vsadkov ter drugih pripomočkov. Osebe s hujšo obliko izgube sluha pa pogosto uporabljajo tudi znakovni jezik (Bauman idr., 2009). Za gluhe in naglušne je značilno, da komunicirajo s pomočjo tako imenovane totalne komunikacije. Gre za filozofijo oziroma življenjski pristop, ki pravi, da je najpomembnejši cilj komunicirati z gluhi in se z njimi sporazumeti, ne glede na to, kako to dosežemo. Ta način komuniciranja lahko vsebuje glasovni govor, ogledovanje, prstno abecedo, slovenščino v

kretnjah, znakovni jezik, geste, pantomimo, slušni aparat, vizualne pripomočke itd. (Kogovšek, 2003).

1.3 Gluh učenec v inkluzivnem šolskem okolju

Prehod iz zavodov v redno izobraževanje je bil pri otrocih z okvaro sluha zaradi specifičnih učnih potreb dolgotrajen. Vključitev gluhih in naglušnih v redno izobraževanje zahteva izpolnitev kar nekaj pogojev (Imširagić, 2011). Šelih (2013) ugotavlja, da je za uspešno inkluzijo potrebno zagotoviti enake možnosti, kar pomeni, da se učencem, ki so gluhi ali naglušni, nudi ustrezna strokovna pomoč in podpora. Usposabljanje gluhega in naglušnega otroka naj bi bilo usmerjeno v njegov celostni razvoj, saj imajo ti otroci enake potrebe kot vsi ostali. Pomembna so predvsem otrokova močna področja (Filipčič, 1995).

1.4 Pozitivni učinki gledališke pedagogike

Gledališka pedagogika označuje mejno področje med gledališko umetnostjo in pedagoško znanostjo, ki zaobjema tri vidike vključevanja gledaliških elementov tj. gledališko opismenjevanje, gledališko ustvarjanje ter gledališče za doseg vzgojno-izobraževalnih ciljev. S pomočjo gledališke pedagogike lahko učence bolj motiviramo za sodelovanje pri obravnavi določene tematike (Lešnik, 2020).

1.5 Drama v izobraževanju kot pomoč pri učenju

Drama v izobraževanju sloni na štirih temeljih: (dramski) igri, širšemu (dramskemu) kontekstu, osebni vpletenosti v učni proces ter simbolni predstavitvi realnega življenja. Svojo snov črpa iz kompleksnosti realnega življenja in jo s pomočjo fiktivne obdelave predstavi v obvladljivi in otrokom razumljivi obliki. Otrokom v obliki celovite izkušnje omogoča interakcije z mnogimi zapletenimi pojavi tega sveta in jih ob tem nauči bolje funkcionirati v podobnih realnih situacijah (Lešnik, 2020a). V izobraževanju omogoča vzpostavljanje učnega okolja, v katerem udeleženci s svojimi individualnimi lastnostmi soustvarjajo in sodelujejo pri skupinskem delu ter tako skupaj ustvarjajo pomene in odkrivajo nova spoznanja (Özbek, 2014). Učenci razvijajo kritično mišljenje, empatijo, spoštovanje, kreativnost in smisel za estetiko. Ponudimo jim možnost za ustvarjalno izražanje, prav tako pa krepimo njihovo samozavest, komunikacijo ter vplivamo na izboljšanje odnosov v razredu (Prigl, 2018).

1.6 Gledališka pedagogika in sprejemanje drugačnosti

Družba je že od nekdaj zelo nestrpna do drugačnosti. Nekateri otroci so socialno izključeni, svojo stisko pa izražajo z agresijo, vedenjskimi motnjami ali pa se zaprejo vase. Učitelj je tisti, ki mora pripraviti aktivnosti, ob katerih bodo učenci lahko spoznavali in sprejemali razlike kot prednost in bogastvo (Korošec, 2002). Z ustreznimi gledališkimi pristopi lahko razvijamo spoštovanje, empatijo ter strpnost do drugačnosti (Pintač, 2016).

2. PRAKTIČNI DEL

RAZRED:	6. razred					
PREDMET:	Razredna ura					
TRAJANJE:	2 uri					
UČNA TEMA:	Sprejemanje drugačnosti (gluhota)					
CILJI:	<ul style="list-style-type: none"> • Krepijo medsebojno povezanost, • spoznavajo medsebojne podobnosti in razlike, • uživljajo se v občutke drugih v medsebojnih interakcijah in ob tem razvijajo občutljivost do čustev drugih, • vzpostavljajo skupno dinamiko, • vzdržujejo pozornost, • sprejemajo ideje drugih, • izražajo se na neverbalen način, • razvijajo sposobnost sprejemanja drugačnosti. 					
UČNE METODE:						
UČNE OBLIKE:						
PRIPOMOČKI IN SREDSTVA:	<ul style="list-style-type: none"> • Vrvica, • kartice s kretnjami, • kratke in dolge besede, • list s prstno abeceda znakovnega jezika, • list z obrisom osebe. 					
PRILAGODITVE:	Po potrebi dodatna razlaga, navodila so jasna in enoznačna, učenci s posebnimi potrebami sedijo v bližini učitelja, fotokopija delovnega lista je barvna in tiskana na papir pastelne barve.					

UVODNI DEL:	<p>Izberi stran</p> <p>Razred razdelim z vrvico na polovico. Vsak učenec pove trditev o sebi. Tisti učenci, za katere trditev velja, stopi na desno stran vrvice, če za učenca trditev ne velja, stopi na levo stran. Pravilo igre je, da lahko učenci odločajo le o sebi, drugih sošolcev pa ne sodijo.</p> <p>Primeri vprašanj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Na desno pojdite vsi, ki zjutraj radi vstajate, na levo pa vsi tisti, ki ne. - Na mojo desno pojdite vsi, ki nosite očala, na levo pa vsi tisti, ki jih ne. <p>Učence po končani dejavnosti vprašam, kako so se počutili, ko so na eni strani ostali sami.</p>
OSREDNJI DEL:	Plakat različnosti – obris osebe

Z navezavo na prejšnjo dejavnost skupaj ugotovimo, da smo si med seboj zelo različni. Učence spodbudim, da skupaj zapišemo razlike na plakat, na katerem je obris osebe. Zunaj osebe napišemo lastnosti, ki so vidne navzven (npr. starost, oblačila, barva oči ...), v osebo pa zapišemo lastnosti, ki jih na prvi pogled ne opazimo (interesi, vrednote, strahovi ...).

Zgodba o Marku

Učencem povem, da sem pred mnogimi leti poučevala učenca Marka. Marko se je preselil iz Bosne v Maribor. Imel je pet bratov in živeli so v enosobnem stanovanju. Nosil je tudi slušni aparat. Kljub temu, da je hodil k logopedu, njegova izreka besed ni bila čisto pravilna. Ko je prišel v nov razred, so ga sošolci zafrkavali. Po potrebi (odvisno od vprašanj) dodam informacije o dečku.

Norčevanje

Podam navodilo, da se naj učenci spremenijo v Markove sošolce. Poudarim, da ga sošolci niso sprejeli medse. Na tablo nalepim obris človeka in učencem podam navodilo, da naj na obris zapišejo zbadljivke, ki so jih sošolci govorili Marku. Kjer zapišejo zbadljivko, papir na tistem delu zmečkajo.

Opravičilo

Nadaljujem z zgodbo. Učencem povem, da je Marko prišel domov. V sosednji hiši je živel Markov najboljši prijatelj Simon. Marko je Simonu povedal za zbadljivke. Učencem podam navodilo, da se naj zaprejo oči in se postavijo v vlogo Simona. Po vrsti kličem učence, ki se javijo, da pridejo pred tablo in Marku povedo nekaj lepega. Ko izrečejo »tolažbo«, zmečkan papir na eni od strani poravnajo. Skupaj ugotovimo, da kljub temu, da je Marko dobil zelo veliko pohval in lepih besed, so še vedno ostale »rane«, ki pa se žal nikoli ne bodo čisto zacelile. Zato je zelo pomembno, da pazimo na besede (zbadljivke), ki jih izgovorimo sošolcem.

Oblikovanje skupin:

Karte s kretnjami slovenskega znakovnega jezika

Učencem naročim, da naj vstanejo in miže hodijo po učilnici. Med njihovo hojo razporedim kartice po prostoru, tako da se vsebina kartic ne vidi. Ko zaslišijo plosk, se učenci ustavijo in odprejo oči. Vsak učenec pobere najbližjo kartico in poišče svojo skupino glede na znak (kretnjo) in besedo na njej. Ko vsak učenec najde svojo skupino, se skupaj naučimo kretnje, ki so jih učenci imeli narisane na karticah (ljubezen, prijatelj, različnost, hvaležnost). Učence spodbudim k pogovoru o kretnjah, ki so narisane na karticah. Zanima me, kdo uporablja te znake, ali so že kdaj videli kakšno gluho osebo, kako se te osebe sporazumevajo, zakaj mislijo, da se ljudje sporazumevajo na tak način, kdo poleg gluhih še uporablja znakovni jezik ...

Živa slika: Marko med odmorom

Učenci v svoji skupini upodobijo razred. Zanima me, kako naj bi izgledal razred med odmorom. Na sliki mora biti Marko (gluh učenec), učitelj in drugi učenci. Učencu, ki v skupini predstavlja Marka, na roko dam zapestnico. Vsaka skupina predstavi svojo sliko. O nastalih slikah se pogovorimo.

Namišljen jezik: Telefonček

Izberem štiri učence. Tri od njih pošljem iz razreda. Izbrani učenec, ki ostane v razredu, dobi navodilo, da mora sošolcu, ki čaka pred vrati, sporočiti, da je Marko

	<p>zbolel in ga danes ne bo v šolo, pri tem pa ne sme uporabljati »pravega« govora. Lahko uporabi mimiko, pantomimo ali namišljen jezik. Prvi učenec sporoči novico drugemu, nato pokličemo v razred tretjega učenca in drugi učenec sporoči novico tretjemu. Tretji učenec sporoči novico četrtemu. Zadnji učenec pa mora na glas povedati, kaj misli, da je bilo sporočilo.</p> <p>Po končani dejavnosti sledi pogovor. Učenci, ki so bili izbrani, povedo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaj se jim je zdelo težko, - kaj jim je bilo všeč, - kako so se počutili, ko jih sošolci niso razumeli, kaj so želeli povedati, - kako bi se počutili, če jih ljudje ne bi nikoli razumeli, - kako mislijo, da se pogovarjajo gluhi, - kaj gluhi in naglušni potrebujejo za uspešno komunikacijo ... <p>Vaja odgledovanja</p> <p>Učencem razložim, da gluhi velikokrat tudi berejo iz ustnic, kar pa ni najlažja naloga. Učencem v skupini razdelim besede. Naročim jim, da morajo besede učencem v že prej formirani skupini povedati tako, da samo odpirajo usta, brez glasu. Drugi učenci ugotavljajo, kaj je oseba povedala. Nato nadaljuje naslednji v skupini, dokler ne pridejo vsi učenci na vrsto.</p> <p>Pogovorimo se o njihovi izkušnji. Zanima me, kaj jim je bilo težko, katere besede so učenci lažje prepoznali in katere težje, kako bi se počutili, če bi se lahko sporazumevali samo na tak način.</p> <p>Prstna abeceda</p> <p>Učencem razdelim delovne liste s prstno abecedo. Povem jim, da se gluhi in naglušni večkrat poleg kretenj v znakovnem jeziku poslužujejo prstne abecede, še posebej za besede, ki nimajo svojih kretenj. Skupaj pokažemo celotno abecedo.</p> <p>Nato jim dam nekaj minut, da se sami s pomočjo delovnega lista naučijo pokretati svoje ime. Kdor želi, lahko pride pred tablo in se s pomočjo znakovnega jezika in prstne abecede tudi predstavi.</p> <p>Nasveti – obris osebe</p> <p>Učence razdelim v skupine. Učenci morajo po skupinah v osebo napisati nasvete, ki bi jih dali Marku preden se bo vključil v razred. Zunaj osebe pa morajo zapisati nasvete, ki bi jih dali sošolcem. Učenci predstavijo svoje ideje. O njihovih idejah se pogovorimo (prilagoditve, pomoč, komunikacija, kaj narediti, če učenca ne razumejo, posmehovanje gluhoti ...).</p>
SKLEPNI DEL:	<p>Korak naprej</p> <p>Učence prosim, da stopijo v krog. Učenčeva naloga je, da imenuje besedo, s katero lahko opiše današnjo delavnico. Dam jim nekaj sekund, da premislijo o besedi, ki jo bodo izrekli. Ko so pripravljeni, lahko stopijo v krog in izrečejo besedo. Če v krog stopita dva učenca naenkrat, se igra ponovi.</p>

Ali sem dosegla zastavljene cilje?	<p>Cilji so bili doseženi. Učenci so bili motivirani za delo. Imeli so zelo veliko vprašanj glede fanta Marka. Najbolj všeč jim je bila aktivnost Telefončki. Vsi so želeli priti na vrsto. Kljub temu, da je razred zelo živahen, so učenci med aktivnostmi zelo dobro sodelovali. Všeč jim je bilo, da jim ni bilo treba pisati, ampak so bile vse dejavnosti gibalne.</p>
---	--

Kaj bi spremenila?	Naslednjič si bi za dejavnosti vzela več časa. Nekaj težav sem imela pri razlagi aktivnosti Korak naprej. Učenci niso takoj razumeli navodil. Za lažje razumevanje sem si pomagala z demonstracijo igre. Učencem bi pustila več časa za premislek. V prihodnosti bi delavnico izvedla v okviru kulturnega dneva ali pa ob dnevu slovenskega znakovnega jezika. Naslednjič bi lahko na delavnico povabila tudi gluhe učence in bi slišči učenci s prve roke dobili informacije, ki bi jih zanimale.
---------------------------	--

3. SKLEPNI DEL

Učenci so imeli presenetljivo veliko vprašanj glede gluhotе in naglušnosti. Opazno je, da predstavljene tematike niso poznali. Zelo so me presenetile zbadljivke, ki so jih izrekli Marku. Zbadljivke so bile točno take, kot si jih dajejo med seboj. V razredu imajo učenca, ki nosi slušni aparat, vendar se zaradi dobre vključenosti ne poudarjajo strategije in specifične njegovih težav. Uresničila sem idejo, da so učenci pričeli razmišljati tudi o drugačnosti, empatiji in spoštovanju drug drugega ne glede na njihove posebne potrebe. Gluhi ljudje lahko vseeno samostojno in polno živijo svoje življenje ne glede na ovire, ki jih imajo. Pred delavnico sem večkrat dobila pritožbe glede obnašanja posameznikov in nespoštovanja učenčevih prilagoditev. Po delavnici pa teh pritožb iz strani razredničarke v tako pogosti meri več ni bilo.

4. VIRI IN LITERATURA

Bauman, J., Ciglar, V., Holec, D., Juhart, M., Kogovšek, D., Košir, S., ... Žele, A. (2009): *Stanje slovenskega znakovnega jezika Ekspertiza*. Ljubljana: Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik.

Beganović, Elma (2016): *Spodbudno učno okolje v prvem starostnem obdobju*. Diplomsko delo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Filipčič, Tjaša (1995). „Psihični razvoj slušno in govorno motenega otroka“. *Spoznajmo slušno motenega otroka: zbornik prispevkov s seminarja Slušno moteni otrok v vrtcu in osnovni šoli*. 25-37.

Imširagić, Ambra (2011): „Humane predpostavke inkluzivnog obrazovanja učenika oštećenog sluha.“, *Život i škola*, 94-103.

Kogovšek, Damjana (2003): *Izguba sluha in obdobje mladostništva*. Magistrsko delo. Ljubljana : Pedagoška fakulteta.

Lešnik, Irina (2020): Konsenz o znanstveni terminologiji s področja gledališke pedagogike. *Raziskovanje v vzgoji in izobraževanju: mednarodni vidiki vzgoje in izobraževanja*, 147-156.

Lešnik, Irina (2020a): „Drama v izobraževanju kot celostni učni pristop.“ *Pomen mednarodnega poučevanja in povezovanja*, 245 – 258.

Özbek, Gökçen (2014): „Drama v izobraževanju: ključne konceptualne poteze.“ *Sodobna pedagogika*, 72 – 88.

Pintač, Maruša (2016): *Spoznavanje in sprejemanje drugačnosti v vrtcu z lutko*. Magistrsko delo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Prigl, Mojca (2018): *Pozitivni učinki metod gledališke pedagogike na učence pri pouku slovenščine v osnovni šoli*. Magistrsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Šelih, Alenka (2013): „Konvencija o otrokovih pravicah – magna carta otrokovih pravic in njeno izvajanje v Sloveniji.“ *Otrokove pravice v Sloveniji od normativnih standardov do učinkovitega varstva*, 3 – 28.

Vonta, Tatjana (2009): *Primeri dejavnosti za malčke in dojenčke*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Tinka Ferkolj

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana

UPORABA GLEDALIŠKE TEHNIKE »OBRIS OSEBE« PRI UČNEM PREDMETU SOCIALNE VEŠČINE

POVZETEK

V prispevku opredelimo motnjo avtističnega spektra, predstavimo predmet socialne veščine v prilagojenem programu enakovrednega izobrazbenega standarda za otroke z avtistično motnjo in izsledke tujih raziskav uporabe gledaliških dejavnosti pri učencih z motnjo avtističnega spektra ter gledališke pristope. V drugem delu predstavimo prenos tehnike »obris osebe« v neposredno učno okolje ter ovrednotimo njen prispevek za krepitev socialnih veščin otrok z motnjo avtističnega spektra.

Ključne besede: *motnja avtističnega spektra, socialne veščine, gledališki pristopi, čustveno opismenjevanje, obris osebe.*

1. UVOD

V šolskem letu 2020/2021 smo v inkluzivnem oddelku prilagojenega programa enakovrednega izobrazbenega standarda za otroke z avtistično motnjo izvajali igre, metode, pristope in tehnike gledališke pedagogike, pridobljene v okviru projektnega programa »Umetnost učenja«, ki se je osredotočal na krepitev znanj in idej s področja gledališke pedagogike. Kot posebej koristen se je izkazal prenos znanj in idej pri izvajanju predmeta socialne veščine, saj je ravno socialno področje in področje komunikacije tisto, ki ga je zaradi specifik motenj avtističnega spektra potrebno obravnavati s posebno pozornostjo.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 Učenci z motnjo avtističnega spektra

Avtizem je kompleksna razvojna motnja, ki se kaže s spremenjenim vedenjem v socialnih odnosih ter besedni in nebesedni komunikaciji in imaginaciji (Macedoni-Lukšič, 2006). Gre za skupino motenj (APA sistem) s tremi skupnimi lastnostmi: slabša socialna interakcija, slabše govorne in komunikacijske zmožnosti in strogi, ponavljajoči, stereotipni vzorci obnašanja, interesov in aktivnosti (Gabrovec, 2011). Na področju socialnih veščin se med drugim pri učencih kažejo odstopanja kot slabša socialna odzivnost, slab očesni stik, odsotnost socialnega nasmeha, težave pri vzpostavljanju socialne interakcije in razvojno ustreznih medosebnih odnosov ter pri povezovanju čustvovanja s telesnimi znaki. Prav tako se pojavljajo težave pri vzpostavljanju prijateljstev. Ker učenci pogosto razvijejo vedenje, ki otežuje socialne stike in učenje, ga je potrebno sistematično spreminjati. Posledično je potrebno učence naučiti ustreznih strategij za čustveno razbremenitev v neprijetnih situacijah ter za izražanje tako pozitivnih kot tudi negativnih čustev (Burja idr.,

2014). Zaradi omenjenih težav sta v prilagojenem programu enakovrednega izobrazbenega standarda za otroke z avtističnimi motnjami obveznemu programu dodani specialno-pedagoški dejavnosti.

2.2 Predmet socialne veščine

Prilagojeni program enakovrednega izobrazbenega standarda za otroke z avtističnimi motnjami ohranja temeljne značilnosti programa in organizacije osnovne šole. Obveznemu programu so dodane specialno-pedagoške dejavnosti, ki zajemajo dva predmeta: komunikacijske veščine in socialne veščine. Pouk socialnih veščin vključuje naslednje vsebinske sklope: čustveno opismenjevanje, učenje skrbi zase, učenje veščin v šolskem in ožjem okolju, učenje vsakodnevnih veščin, socialne interakcije, veščin socialno sprejemljivega vedenja in odpravljanje motečega vedenja ter spolno vzgojo (Burja idr., 2014).

2.3 Izsledki uporabe gledališke dejavnosti z učenci z motnjo avtističnega spektra v tujini

V zadnjih letih se krepi zanimanje za uporabo gledaliških dejavnosti za izboljšanje socialnih in komunikacijskih veščin, ki se pojavljajo pri posameznikih z motnjo avtističnega spektra. Različne tuje raziskave podpirajo predpostavko, da gledališke dejavnosti pozitivno vplivajo na razvoj in izboljšanje socialnih veščin (Mpella in Evaggelinou, 2018; Reading idr., 2016; Bella in Evaggelinou, 2018) in tudi komunikacijskih in jezikovnih spretnostih pri otrocih z motnjo avtističnega spektra (Reading idr., 2016; Bella in Evaggelinou, 2018). Poleg tega poročajo tudi o boljšem sodelovanju, izboljšani pozornosti, sposobnosti poslušanja in razvoju empatije ter zmanjšanju tesnobe, kar posledično vpliva na socialno funkcioniranje otrok z motnjo avtističnega spektra (Mpella idr., 2019). Gledališka pedagogika torej lahko predstavlja močan učni medij za otroke z motnjo avtističnega spektra in nudi podporo, kjer se ti učenci soočajo z največ izzivi.

2.4 Gledališki pristopi

Učenje s pomočjo gledaliških pristopov je eden izmed treh vidikov gledališke pedagogike (sem spadata še gledališko opismenjevanje in gledališko ustvarjanje). Pri uporabi gledaliških pristopov gledališče samo po sebi ni cilj, ampak sredstvo za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev (Gaber Korbar idr. 2020). Lešnik (b. d.) pravi: »Ustvarjalni načini dela v gledališču se v prilagojeni različici pretvorijo v interaktivne učne pristope, ki predstavljajo specifično kombinacijo metod in tehnik gledališke pedagogike. Interaktivni učni pristopi, med katere prištevamo tudi dramo v izobraževanju, lahko olajšajo obravnavo, poglobljanje in utrjevanje snovi pri vseh predmetih, od umetniških, družboslovnih pa vse do naravoslovnih. Predstavljajo tudi odlično možnost za medpredmetno povezovanje« (str. 248).

Med metode gledališke pedagogike prištevamo: igra vlog, učitelj v vlogi, simulacija, vizualizacija, improvizacija, delo z besedilom, delo s slikovnim gradivom, raba predmeta v dramskem kontekstu. Med gledališke tehnike pa spadajo: vroči stol, žive slike, počasni posnetek, zvočna sinhronizacija, o(b)ris osebe, namišljeni prostor, skupinska skica, manjkajoči del, usodno sporočilo (Lešnik, b. d.).

V nadaljevanju predstavimo uporabo gledališke tehnike »obris osebe« ter konkreten primer uporabe te tehnike pri predmetu socialne veščine.

2.5 O(b)ris osebe

Obris osebe je gledališka tehnika, ki jo lahko uporabljamo za ustvarjanje lika, raziskovanje lika, zbiranje podatkov o določeni osebi, razvoj lika skozi čas, raziskovanje različnih obdobij v življenju lika (otročstvo, mladost, starost) in je tako uporaben pri različnih predmetih. Omogoča sprejemanje idej drugih, vživljanje v osebo in ozaveščanje svojih lastnosti. Za uporabo potrebujemo papir različnih velikosti (odvisno od tega, kako želimo tehniko uporabiti) in pisala. Glede na to, kakšen je naš cilj, lahko delo poteka individualno, v paru ali v majhnih ali večjih skupinah.

Uporabimo ga tako, da na večjo površino narišemo obris osebe (lahko tudi drug drugega) in v notranjost zapisujemo na primer čustva, misli, ideje, poglede, lastnosti, želje izbrane osebe. Na zunanjo stran pa zapisujemo vidike, kot so zunanji izgled, starost, poklic, družina, kraj bivanja izbrane osebe.

3. PRAKTIČNI DEL

RAZRED:	kombiniran oddelek 2. in 3. r. prilagojenega programa z enakovrednim izobrazbenim standardom za otroke z avtističnimi motnjami					
PREDMET:	socialne veščine					
UČNA TEMA:	čustveno opismenjevanje					
UČNA ENOTA:	sestavljena čustva					
UČNI CILJI:	<ul style="list-style-type: none"> • Učenci se vživijo v vlogo osebe. • Učenci razvijajo zmožnost empatije, sočutja, sprejemanja. 					
UČNE METODE:						
UČNE OBLIKE:						
PRIPOMOČKI IN SREDSTVA:	Obris osebe iz papirja (papir, pisalo, škarje), lepilni trak, flomaster					
PRILAGODITVE: (posebne potrebe, diferenciacija, individualizacija ...)	Usmeritev glede starosti osebe, za lažjo predstavo (izhajanje iz sebe), časovno krajša oblika delavnice, zapis in ponovitev »prijaznih« besed, konkretna in nazorna ter jasna navodila ter nudenje pomoči in usmerjanje po potrebi, vključevanje spremljevalke v razredu v aktivnost.					
UVODNI DEL:	Učencem pokažem obris osebe iz papirja in jih povabim, da mi pomagajo oblikovati osebo. Povem jim, da se mora opis dopolnjevati, informacije o osebi pa se ne smejo izključevati med seboj. Obrisi iz papirja pritrdim na tablo.					

<p>OSREDNJI DEL:</p>	<p>Pri podajanju podatkov o osebi jih spodbujam in jih za začetek usmerim, da je oseba stara toliko kot oni in hodi v 3. razred. Po potrebi pomagam z vprašanji: Je oseba moškega ali ženskega spola? Kako ji je ime? Koliko je stara? Kaj rada dela? Pri čem je uspešna? Pri katerih stvareh se želi izboljšati? Ali ima brate/sestre? ... Njihove odgovore sproti zapisujem na tablo.</p> <p>Ko zaključimo z opisovanjem osebe, vse naštete stvari ponovim in jim povem, da jim bom povedala zgodbo o opisani osebi, ki jo imamo pred seboj. Nazorno jim opišem dogodek, ko so opisano osebo sošolci zaradi lastnosti, ki so jo izpostavili, da se v njej želi izboljšati (npr. branje, šport, računanje), zaničevali in zmerjali. Povabim jih k sodelovanju in jim povem, da je njihova naloga, da se vživijo v vlogo sošolcev osebe iz papirja in ji govorijo stvari, ki so jih govorili njeni sošolci. Ob vsaki žaljivki, slabi oz. grdi besedi del obrisa osebe zmečkajo. Po potrebi se vključim sama oz. se vključi tudi spremljevalka v razredu.</p> <p>Ko učenci zaključijo, jim povem, da se je oseba odpravila domov. Bila je zelo žalostna in se je takoj, ko je prišla domov, zjokala v svoji sobi. K njej je prišla mama in vprašala, kaj se je zgodilo. Povedala ji je za nastalo situacijo v šoli. Mama je nato poklicala učiteljico in ji povedala za dogodek. Prihodnji dan je učiteljica sošolcem povedala, da se to ne dela in da želi, da se osebi opravičijo ter ji namenijo nekaj lepih besed. Učence zopet povabim, da se vživijo v sošolce te osebe in se ji opravičijo ter ji namenijo nekaj lepih besed, jo pohvalijo. Za pomoč so jim lahko tudi lastnosti, ki smo jih zapisali kot močna področja, dobre lastnosti te osebe. Pri tem obris osebe »poravnajo« oz. »zgladijo«. Učenci namenijo osebi lepe besede in pri tem »zgladijo« in »poravnajo« obris. Po potrebi jim nudim pomoč, jih spodbujam in usmerjam.</p> <p>Ko zaključimo, jim povem, da se je oseba po tokratnem odhodu iz šole počutila bolje, vseeno pa ni pozabila, kaj se je dogajalo dan prej. Spodbudim jih, da še enkrat pogledajo obris osebe in povedo, kaj opazijo. Pomagam jim z vprašanji. Kakšen je obris osebe sedaj? Ali je list papirja še vedno popolnoma raven? Kaj to pomeni? Povem jim, da čeprav smo se osebi opravičili in ji namenili lepe in prijazne besede, smo situacijo zgolj »popravili«, nikakor pa ne moremo dogodka izbrisati in doseči, da bi oseba popolnoma pozabila, kar se ji je zgodilo. Zato moramo biti z uporabo besed pri ljudeh previdni in jih skrbno izbirati.</p>
<p>SKLEPNI DEL:</p>	<p>Na koncu obris osebe prilepimo na steno v razredu. Učence spodbudim, da se ponovno spomnijo lepih in prijaznih besed, ki smo jih uporabili, ter jih napišejo na listke in prilepijo okoli obrisa osebe.</p>
<p>ALI SEM DOSEGLA ZASTAVLJENE CILJE?</p>	<p>Zastavljeni cilji so bili doseženi. Učenci so pri aktivnosti zbrano sodelovali in potrebovali manj pomoči in usmerjanja, kot je bilo pričakovano. Vseeno so potrebovali veliko več spodbud in usmerjanja pri podajanju lepih in prijaznih besed, pohval kot pri žaljivkah.</p>
<p>KAJ BI SPREMENILA?</p>	<p>Učence bi vključila že v proces izdelave obrisa osebe, tako da bi enega izmed njih obrisali na list papirja ter obris nato skupaj izrezali. V delu, ko oseba pride iz šole domov, bi izpeljala dejavnost igre vlog pogovora</p>

	mame z osebo (sedenje na tleh in dotikanje s hrbtom). Vlogo mame bi odigrala sama, k igri osebe pa bi povabila enega izmed učencev.
--	---

4. SKLEPNI DEL

Otroci z motnjo avtističnega spektra se zaradi specifik v funkcioniranju srečujejo z izzivi na socialnem področju, zato na tem področju potrebujejo več podpore. Tako uporaba metod in tehnik gledališke pedagogike kot tudi sama naravnost pouka socialnih veščin v nižjih razredih teži k medpredmetnemu povezovanju, kar nam omogoča doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev več predmetov hkrati in s tem predstavlja odlično izhodišče za uporabo in vpeljevanje različnih metod in tehnik pri pouku. Pri tem izhajamo iz skupine oz. posameznikov ter njihovih potreb in jih temu primerno tudi prilagajamo (npr. struktura). Na tak način učenci z motnjo avtističnega spektra krepijo zmožnost sodelovanja, razvijanja empatije, vživljanja v osebo in poglobljanje razumevanja kompleksnejših čustev ter vedenj, povezanih z njimi, in s tem pridobivajo veščine za izboljšanje funkcioniranja v socialnih situacijah tudi izven šolskega okolja. Poleg tega nam takšne aktivnosti pokažejo močna področja in ustvarijo prostor za izražanje idej učencev (npr. lepljenje raztrganih delov obrisa, dodajanje elementov obrisu – pisala) ter podajo uvid v področja, kjer bi učenci potrebovali več podpore v prihodnosti (npr. izražanje pohvale). Glede na izsledke tujih raziskav, ki nakazujejo pozitiven vpliv gledališke dejavnosti na razvoj socialnih in tudi komunikacijskih veščin pri učencih z motnjo avtističnega spektra, in dobro odzivanje ter sodelovanje učencev pri uporabi gledaliških metod in tehnik pri pouku bi bila smiselna njihova uporaba in evalvacija tudi v prihodnosti.

5. VIRI IN LITERATURA

Bella, M., Evaggelinou, C. (2018). Theatrical play and social skills development: teachers' perspectives on educating autistic students, *Cypriot Journal of Educational Science*. 13 (3), 408–421.

https://www.researchgate.net/publication/328452263_The_Theatrical_play_and_social_skills_development_teachers'_perspectives_on_educating_autistic_students.

Burja, T., Papež, J., Tetičkovič, B., Vasić, S., Skalmič, N., Filipčić Mrak, T., Strmčnik, A., Labor Omerzo, B., Valentin, T., Janhar Černivec, V., Pivec, N., Rogič Ožek, S., Trtnik Herlec, A., Medved, B., Hočevan, E., Zgonc, I. (2014). *Prilagojeni program osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom za otroke z avtističnimi motnjami (AM)*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/OS/PP_AM_ enakovredni.pdf.

Gaber Korbar, V., S. Jenko, V. Korbar, I. Lešnik, K. Picelj, G. Suhadolnik, M. Šmalc in M. Štampek. (2020). *Moč (spo)razumevanja: osnove gledališke pedagogike*. Ljubljana: Društvo ustvarjalcev Taka Tuka.

Gabrovec, M. (2011). *Značilnosti otrok z motnjo avtističnega spektra v različnih programih izobraževanja* [Diplomsko delo, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta]. DKUM. <https://dk.um.si/Dokument.php?id=23938>.

Macedoni-Lukšič, M. (2006). Spekter avtistične motenj. V C. Kržišnik in T. Battelino (Ur.), *Izbrana poglavja iz pediatrije 18*, 115–126. Ljubljana: Medicinska fakulteta univerze v Ljubljani.

Mpella, M., Evaggelinou, C. (2018). Does theatrical play promote social skills development in students with autism? A systematic review of the methods and measures employed in the literature. *Preschool and Primary Education*, 6 (2), 96–118.

https://www.researchgate.net/publication/329381724_Does_theatrical_play_promote_social_skills_development_in_students_with_autism_A_systematic_review_of_the_methods_and_measures_employed_in_the_literature.

Mpella, M., Evaggelinou, C., Koidou, E. (2019). The Effects of a Theatrical Play Programme on Social Skills Development for Young Children with Autism Spectrum Disorders. *International journal of special education*, 33 (4), 828–845.

<https://www.semanticscholar.org/paper/The-Effects-of-a-Theatrical-Play-Programme-on-for-Mpella-Evaggelinou/3808b0defc314b11e255a4857b3021ba8b7464b0>

Reading, Suzanne, Reading, James, Padgett, Robert J., Reading, Samantha, Pryor, Pete (2015). The Use of Theatre to Develop Social and Communication Behaviors for Students with Autism. *Scholarship and Professional Work – Communication*. 141.

<https://core.ac.uk/download/pdf/62440591.pdf>.

Lešnik, I. (b. d.) Drama v izobraževanju kot celostni učni pristop.

Dragica Radojevič

Zavod sv. Stanislava, OŠ Alojzija Šuštarja, Ljubljana

OSNOVE GLEDALIŠKE PEDAGOGIKE IN UČENJE Z GLEDALIŠKIMI PRISTOPI DO GLEDALIŠKE PRESTAVE

POVZETEK

V tem prispevku želim predstaviti gledališko prestavo s pomočjo gledališkega pristopa. Gledališka pedagogika ponuja pedagogom pestro paleto tehnik s katerimi lahko učence popeljejo v svet znanja in razumevanja. Z učenci 3. razreda smo v procesu odigrali igro Gabrijele Kolbič: KRALJ REGATOVIH LUČK. Gledališki pristop za uporabljanje in ustvarjanje gledališča uporabljamo gledališko opismenjevanje, ki urijo naša čutila, pozornost, ustvarjalnost improvizacijo in domišljijo. Pri mladih še posebej želimo spodbujati domišljijo. V gledališki pedagogiki nam pomagajo razna izrazna sredstva, zvok, glasba, govor, gibi, mimika, ne nazadnje je silno pomembna scenografija in kostumografija. Brez dvoma s tem učence spodbujamo k ohranjanju pozornosti v komunikaciji, sodelovanju in opazovanju drug drugega. S pomočjo kreativnega razmišljanja so učenci ustvarjali gledališko prestavo. Usmerjali so svojo pozornost nase in na svoje soigralce. Gledališke igre imajo velik pozitiven vpliv na otrokov kognitivni, čustveni, socialni in motorični razvoj.

Ključne besede: *gledališka predstava, gledališka pedagogika, inovativnost, domišljija, komunikacija, zavedanje, odzivnost, doživljanje in socialna interakcija.*

1. TEORETIČNI DEL

1.1 Učenje z gledališkimi pristopi

V tem letu sem se udeležila izobraževanja za učitelje razrednega pouka *Umetnost učenja*. Skozi izobraževalni proces sem usvajala gledališke tehnike, ki sem jih delila s svojimi učenci. V času epidemije sem pri delu na daljavo vnašala gledališke pristope, s katerimi sem soočila učence z različnimi izzivi pri njihovem delu. Učenci so bili izredno zadovoljni z popestritvijo pouka s pomočjo gledališke pedagogike. Cilj gledališke pedagogike je, da učenci preko izkušenj lažje razumejo človeške odnose, se vživijo v življenje drugih ljudi in uvidijo različne možnosti za odzive in dogodke. Skozi dramske dejavnosti se učenci srečujejo s problemi. Bistvo ni delo z besedilom, ampak da učenci raziskujejo dogajanje v zgodbi, ustvarjajo domišljijski svet in da zgodbo spreminjajo v nekaj novega (Wagner, 1998). Posodobljen učni načrt nam prinaša vrsto sprememb: »avtonomija učitelja in šole, fleksibilnost, spremljanje učenčevih dosežkov, globalni pristop, ki spodbuja celostno učenje in poučevanje« (Žakelj 2007, str.10).

S pomočjo gledališkega pristopa so si učenci zaželeli, da bi sami stopli na oder in zaigrali gledališko prestavo. V tej pripravi na gledališko prestavo so se učenci vživljali v različne vloge (kralj, paž, paž, princeska, vojak, kuhar, kuharica, sobarica, stražar, vrtnarica, krt, regatove lučke). Ob tem so pridobivali samozavest, sposobnost izražanja čustev,

samonadzor, samodiscipline, razvijali so empatijo do drugih, koncentracijo in zmožnost uporabe kretnje.

Z učenci smo se lotili gledališke predstave, kjer smo si zastavili nekaj ciljev: utrjevanje samozavesti, učenje premagovanja treme ter obvladovanje svojega telesa. Želimo si tudi vnosa ustvarjalnosti in izboljšanja jasnosti govora, pri tem pa bodo priskrbeli tudi za osebno rast. Pomembno za dosego vsega tega je, da je celotno delo potekalo v sproščenem vzdušju. To dosežemo z igro medsebojnega spoznavanja in s skupinske dinamike ter medsebojnega zaupanja. Učence dodatno spodbujamo, da obvladujejo svoje telo, izboljšajo svoj jezik in govor ter njegov ali njen govor. S tem si želim, da bi učenci spoznavali samega sebe in v sebi odkrili svoje pomanjkljivosti kot tudi svoje talente.

Živa bitja se vsak na svoj način sporazumevamo. Med seboj si lahko sporazumevamo na vidni, slušni in vedenjski način. Obstajajo tudi drugačni načini in dražljaji, ki nam sporočajo ali človekovo ali voljo drugih živih bitij. Človekovo jezikovno sporočanje vodi razum. Človeški jezik ima lastnost, s katerim nam omogoča, da posredujemo sporočila o predmetih, dogodkih, emocijah, čustvih. Kovačeva (1997, str. 17) pravi: »Človeško telo je kompleksen in zadosten sistem z bogatimi, sibiličnimi pomeni...nasmeh, mrščenje obrvi, gibe rok, ki spremlja verbalne izjave, nihanje trupa, gibanje nog med hojo in druge telesne izraze.«

a. Cilj gledališke predstave

Gledališče je nosilec komunikacije, tako za gledalce kot nastopajoče. Tudi gledalci potrebujejo, določeno stopnjo pedagoškega znanja in vedenja metode, tehnike pristopa in metode v gledališču. Sama se bom opredelila predvsem na gledališko pedagogiko, kot vedo, ki pomaga pristopiti učencu k snovi v tretjem razredu. Ključno je, da sleherni učenec spozna svoje sposobnosti. Tem bo bolj spoznal sebe, svoje sposobnosti, lažje se bo odločal na svoji poti skozi življenje pri izobraževanju in poklicu. Važno je, da učitelj spozna učenčeve šibke točke in mu jih pomaga premostiti. Zelo pomembno pa je to, da ga vodi k razumevanju njegovih sposobnosti in načinu delovanja. Spoznal bo, da mu gre na nekem področju bolje kot drugim in se bo zaradi tega počutil samozavestno, kar je izredno koristno za izboljšanje samopodobe ter bo zaradi tega lažje premagoval tudi težje izzive v skozi življenje.

2. PRAKTIČNI DEL

NASLOV ČLANKA:	Osnove gledališke pedagogike do gledališke prestave.
RAZRED:	3.razred
PREDMET:	Slovenščina, glasba, šport, likovna umetnost
ČASOVNI OBSEG:	3. tedne vsak dan smo se pripravljali (33 ur) Gabrijele Kolbič: KRALJ REGATOVIH LUČK
UČNA TEMA:	Medsebojni odnosi
UČNA ENOTA:	Vaje in igre za delo
UČNI CILJI:	<ul style="list-style-type: none"> • spodbujanje gledališke dejavnosti na šoli,

	<ul style="list-style-type: none"> • omogočanje ustvarjalnega gledališkega udejstvovanja učencem, ki to želijo, • razvijanje komunikacijskih spretnosti, • spodbujanje branja dramskih besedil, • omogočanje pridobivanja izkušenj na področju nastopanja, • doživetje dramske igre na velikem odru, • spoznavanje glavnih prvin gledališkega dogodka, tj. gledališke komunikacije z igralci - predstava – gledalci- razvijanje možnosti izražanja z mimiko, kretnjami, gibanjem in govorom v odorskem prostoru, • razvijanje zanimanja za sprejemanje različnih gledaliških iger • učenci vadijo dramsko igro na odru • učenci pomagajo pri ustvarjanju, zbiranju kostumov • učenci pomagajo pri ustvarjanju in izbiranju glasbe • učenci nastopajo na javni prireditvi za starše in učence naše šole • se vživijo v svoje vloge, • razmišljanje o občutkih sebe in drugih, • razvijanje aktivnega poslušanja.
UČNE METODE:	
UČNE OBLIKE:	
PRIPOMOČKI IN SREDSTVA:	<ul style="list-style-type: none"> • učenci pomagajo pri ustvarjanju, zbiranju kostumov • učenci vadijo dramsko igro v učilnici, • učenci pomagajo pri ustvarjanju, zbiranju kostumov, • različni rekviziti: kuhalnica, krona za kralja, in princeske, stoli, postelja, regratove lučke, rov za krta, gledališki list.
PRILAGODITVE: (posebne potrebe, diferenciacija, individualizacija ...)	Vseh 27 otrok je nastopalo v predstavi.

BRALNE VAJE	<p>Najprej sem jim predstavila zgodbo, ki jo bomo dramatizirali. Pogledali smo kateri liki igrajo v zgodbi. Pogovarjali smo se o lastnostih likov in karakterjev. Raziskali smo v kakšnih odnosih so liki drug do drugega.</p> <p>Ogrevalne igre sem menjala glede na potrebe učencev.</p> <p>NEZNANI PREDMET Mentor določi prostovoljca in mu da v roke vsakdanji predmet (šilček, svinčnik radirko, zvezke...). Prostovoljec uporabi predmet kot nekaj drugega (svinčnik postane mikrofona). Ta vaja spodbuja kreativnost.</p> <p>PODAJANJE PREDMETA</p>
--------------------	--

	<p>Igralci sedijo v krogu in si podajajo predmet (žogo, medvedka, ravnilo, barvico...) Medtem, ko si igralci podajajo predmet mentor pove značilnost predmeta zaradi katere igralci drugače ravnaajo z njim. Predmet je na primer vroč ali leden, dragocen ali smrdi, lahko je ukraden, težek... Pri tej igri opazujemo, kako igralec reagiran na spremembe in se zna hitro vživeti v spremenjeno situacijo.</p> <p>KLOBASA Prostovoljec se usede na vroči stol. Ostali igralci mu zastavljajo vsa mogoča vprašanja, in pa mora na vsa odgovoriti »Klobasa« Namen je koncentracija, kreativnost, igranje, premagovanje smeha sprostitvev.</p> <p>ZIP ZAP BOING Igralci stojijo v krogu in si podajajo plosk, istočasno pa rečejo »ZIP«, če plosk podajo nekemu, ki stoji njim nasproti ali je bolj oddaljen. Lahko se odločijo, da plosk podajo igralcu na svoji levi ali desni: v tem primeru ne rečejo »zip«, ampak »zap«. Igralec lahko, ko je na vrsti, nastavi ogledalce in plosk pošlje nazaj tistemu ,ki mu ga je poslal. V tem primeru reče »boing«. Igra naj poteka čim hitreje. Name te igre je koncentracija, skupinska dinamika, hitro razmišljanje, izražanje.</p> <p>Postopoma smo začeli z bralnimi vajami po vlogah, kjer smo poudarjali govor, ton glasu, hitrost, napetost in različno intonacijo. Na začetku so učenci igrali z besedilom v roki. Sledile so bralne vaje po vlogah. Vsak dan so se učenci učili tudi v podaljšanem bivanju. Iz dneva v dan se je videlo, kako držijo skupaj in spodbujajo učence, ki jim gre težje. Med seboj so se zelo povezali in si pomagali pri vživljanju svojega karakterja, posnemanju, oponašanju, obrazna mimika, kretnje gibanje in doživljanje. Zelo pomembne so gibalne vaje, telesna izraznost, razne improvizacije vaje. Ugotovila sem, da so učenci dobili zaupanje vase. Povezali so se preko vaj za skupno dinamiko, obvladali prostor z gibalnimi vajami. Saj veste, da se na našem obrazu nehote zrcalijo naša čustva, ki so ogledalo naše duše. Bralnim vajam sledi mizansenska postavitvev. Igralce sem razporedila v prostor in jim določila različne premike in kretnje.</p> <p>Skozi proces so se učenci naučili, da pokažejo svoja čustva, ki se odražajo na igralčevem obrazu. Gledalec mora brati jezo, veselje, strah in zaznavanje svojih čustev.</p>
Gibanje po prostoru	Vsak igralec je od prostor odvisen od velikosti odra, globine, osvetlitve. V tem prostoru lahko normalno premika, hodi, teče, vstane, prihaja in odhaja, kleči, ali leži, se sklanja skratka zavzema različne položaje. Nastopa v ospredju ali v ozadju.
Gledališka igra	Naš oder je bil v učilnici v naravi, kjer smo vsak dan dopolnjevali in izpopolnjevali našo postavitev na odru. Naša scena je bila minimalistična. Določili smo, kje se posamezen lik sprehodi, kdaj vstane, kdo je pred njim in kdo je za njim. Določili smo tudi iz katere strani bodo prišli igralci na oder, kje se bodo postavili, kdo od igralcev se giblje, kdo je v ozadju. Ko

	<p>smo se dobro naučili tekst smo vadili na odru. Začeli smo vaditi celotne prizore. Vmes jih nisem popravljala. Pripombe sem zabeležila in jim povedala na koncu predstave. Ko smo se dobro naučili tekst in hkrati tudi igrali smo zadnji teden pripravili kostume, masko in dodali glasbo. Igra je trajala 20 minut.</p> <p>Na koncu smo uprizorili igro za starše in za učenci naše šole. Najbolj zanimivo jim je bilo, kako se je publika odzivala na njihova čustva in dejanja.</p> <p>Ob koncu igre so dobili nagrado aplavza občinstva. S tem so spoznali, da jim je uspelo na oder postaviti prijetno in zabavno gledališko igro.</p> <p>Kaj bi pohvalili: Skozi proces sem odkrivala njihove značaje, kdo je sramežljiv, bolj iznajdljiv, z dobro koncentracijo, se zna vživeti v vlogo kralja in ministra. Nekateri učenci so izboljšali razločno artikulacijo in poslušanje neverbalne komunikacije in so pridobili na skupinski dinamiki. Med seboj so si pomagali. Krt se je tako vživel v svoj lik, da nam je »za repal svojo pesem«</p> <p>Učenci so uživali v predstavi.</p> <p>Kaj bi spremenili: Nekateri učenci so si želeli imeti več teksta. Nekateri pa bi radi imeli drugo vlogo z več besedila.</p>
--	--

ALI SEM DOSEGEL UČNE CILJE?	Zastavljene cilje smo dosegli.
KAJ BI SPREMENIL?	Dodatna pomoč sodelavke, ki bi poskrbela za tehnične stvari. Lažje bi mi bilo in še z nekom bi lahko delila in soustvarjala.

3. SKLEPNI DEL

»Igrati pomeni utelešati oglobiti. Vedno nekaj živi v notranjosti, ampak tega ni mogoče vedno ubesediti in s kričati na psihološke in čustvene kategorije, kakršnih se učimo v šolah.« (Josette Feral, 2008)

»Pristnost nastopi, ko spregovorimo o sebi o svojih resnicah, o svojem načinu življenja s svojega zornega kota.« (Josette Feral, 2008)

Če se navežem na zgornja dva citata lahko ocenim, da se je v preteklem letu, ko smo v razredu začeli z uvajanjem gledaliških pristopov, izkazalo prav to, da je osebnotni značaj zelo močno z interpretacijo vlogo, kateremu je izbrana pri določenemu učencu. Kar nekaj težav in stisk, ki so jih imeli sicer v razredu, so preko gledališke igre, da so pomagali drug drugemu in brez izpostavljanja najti rešitev. Na neprisiljen način so pristopili k vprašanju aktualnega problema, kakor v razredu kot v igri. Vedno sem poskrbela, da nikdar nismo izpostavljali posameznikov ali njihovih stisk in napak. Ugotovila sem tudi, da so učenci vnašali v izražanje svoj temperament smiselno svoje komentarje, ki so se neopazno vključili v predloženi tekst. Ali kakor trdi mednarodno priznani angleški profesor Chris Cooper: » Z uprizarjanjem v resnici so otroci vzpostavil čustveno vez. V resnici pa so njihovi odgovori odražali njihov lasten svet kot so ga doživljali.«

Na drugem mestu pa Chris Cooper tudi nadgrajuje svojo misel: »Drama pa ni rezervirana le za oder – kar se naučimo s pomočjo umetnosti, je mogoče uporabiti v življenju. To lahko uresničimo na dva načina: z vključevanjem tistih, ki običajno nimajo glasu v družbi (kot so otroci in ostali izključeni iz družbenega diskurza) in sicer tako, da jim ponudimo javni prostor, v katerem spoznavajo in ustvarjajo sebe, razvijajo samo zaupanje.

4. VIRI IN LITERATURA

Veronika Gaber Korbar, Sandra Jenko, Valentina Korbar, Irina Lešnik, Katarina Picelj, Gorazd Suhadolnik, Matjaž Šmalc in Marjetka Štampek: Ljubljana 2020, Moč (spo)razumevanja Osnove gledališke pedagogike. Društvo ustvarjalcev TAKA TUKA.

Josette Feral: Režija in igra, Ljubljana 2008.

Nina Šulin: Vsakomur nekaj manjka, Maribor 2018.

Maver, Manica: Luč na odru: priročnik za mentorje otroških in mladinskih dramskih skupin/Manica Maver;(uvodna beseda Katarina Podbevšek). Trst : Mladika 2019